

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

13-19 MART 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR	3
VAATLERİMİZ	3
13-19 MART 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	7
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	7
DIŞ TİCARETTEKİ KÖTÜLEŞME!	12
BANKACILIK VE YÜKSEK ENFLASYON BÜYÜRKEN VATANDAŞ KÜÇÜLDÜ	13
YILLIK ENFLASYON HEDEFİNİN YARISI İKİ AYDA GERÇEKLEŞTİ, ASGARİ ÜCRET, AÇLIK SINIRININ ALTINDA KALDI!	14
7 GÜNDE 14 ÖZEL DAVETTE 13 MİLYARLIK İŞ	14
YILIN İLK İKİ AYINDA 23 BİN 592 ESNAF İFLAS ETTİ	18
GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ORANI YÜZDE 22'YE ULAŞTI	19
DERİN YOKSULLUK GİDEREK ARTIYOR	20
BÜTÇEDEKİ KARA DELİK!	21
BEYAZ ET-YUMURTA ÜRETİMİNDE DÜŞÜŞ VE FİYATLARDA ARTIŞ	21
VARLIK FONUNDA YILLARCA ZARAR ETTİRİLEN BOTAS'I BÖLMEDE SARAYA SINIRSIZ YETKİ...	22
KIZILAY'IN KİRA GELİRİNİ YILLARCA AKP'YE YAKIN YDA ADLI ŞİRKET TOPLAMIŞ	23
KIZILAY; SİYASİ RANT, PARTİZANLIK VE KÂR HIRSIYLA ÇÖKERTİLDİ	23
KIZILAY KOŞA KOŞA MENZİL'E GİTMİŞ!	24
AFETLERİN NEDENİ ZİHNİYET	25
AFET VE KADINLAR	25
ANTEP'TE AFET RİSKİ GÖZ ARDI EDİLMİŞ	27
DEPREM İKTİDARIN UMURUNDA DEĞİL!	28
İKTİDARIN DEPREM KAYGISINDAN RANT DEVŞİRME PLANI	29
STATLARDA ATILAN 'HÜKÜMET İSTİFA' SLOGANLARI, İKTİDARI KORKUTTU.	30
YURTTAŞIN KUYRUK ÇİLESİ LİMAK'IN KİRA SEFASI	30
DEĞİŞEN MÜFREDAT PROGRAMLARI, DERS KİTAPLARI VE TOPLUMSAL YAŞAM	31
AB İLERLEME RAPORUNDA İNSAN HAKLARI KARNEMİZ KIRIKLARLA DOLU	34
TÜRKİYE'DE BİLİM	38
ABD TERÖRİZM RAPORU'NDA TÜRKİYE'YE AĞIR SUÇLAMALAR	47
ABD VE RUSYA, TÜRKİYE ÜZERİNDEKİ BASKILARINI ARTIRMA YOLUNA GİDEBİLİR!	47
ÇADIR DA YOK, İSTİFA EDEN DE	48

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima "Kol kırılır yen içinde kalır" olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR

***Katar ordusuna peşkeş çekilen Sakarya'daki Tank-Palet Fabrikası'nı hemen geri alıp, şanlı ordumuza iade edeceğiz.**

*Esnafın, pandemi döneminde bankalardan aldığı kredilerin faizlerini silecek, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***Bir kararname ile esnafın stopaj vergisini kaldıracağız.**

*Çiftçilerin, bankalardan veya tarım kredi kooperatiflerinden aldıkları kredilerin faizlerini sıfırlayacak, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***KYK borçlarından ötürü başlatılan tüm hacizleri durduracak, borçların faizlerini silecek; borçlu iş sahibi olduğunda, anaparayı makul taksitlere böleceğiz.**

*Beşiktaş'taki terör saldırısında hayatını kaybeden 39 polis, 8 sivil toplam 47 şehidimiz için toplanan paraların tamamını faizleriyle birlikte, hak sahiplerine teslim edeceğiz

***15 Temmuz Şehit ve Gazileri için vatandaştan toplanan paraların tamamını faizleri ile birlikte hak sahiplerine vereceğiz**

*Hangi koşulda bedeli ne olursa olsun; vatan topraklarına sahip çıkacak, Süleyman Şah Türbesi'ni vatan toprağına geri götürerek, orada şanlı bayrağımızı dalgalandıracacağız.

VAATLERİMİZ

TARIM

*Tarımsal üretimde kullanması için çiftçiye ÖTV'siz KDV'siz **kırmızı mazot** vereceğiz.

***Ziraat Bankası** kuruluş amacına uygun olarak, çiftçiye **üretim için ucuz kredi** verecek.

*Çiftçimizin kredi, **su ve elektrik borç faizlerini sileceğiz**, anaparayı ise yapılandıracağız.

*Her köye **en az bir teknik personel** ataması yapacağız.

*Çiftçiye verilecek destek **milli gelirin en az %1'i** olacak. Ödeme her yıl Ekim ayında yapılacak.

*Ürün taban fiyatlarını bir yıl önce açıklayacağız. Hububat, yağlı tohum, baklagiller gibi belli ürünlerde **alım garantisi** vereceğiz.

*Tarımsal sulamada kullanılan **elektrik ve sulama faturaları hasattan sonra** ödenecek.

***Tarım kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.

***Tarım destekleri ve araçları haczedilemeyecek**, desteklerden kesinti yapılamayacak.

*Hasat döneminde **ithalatı yasaklayacağız**.

*Kadınların ve gençlerin tarımda istihdamının artması için **sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından** ödenmesini sağlayacağız.

SANAYİ ve TEKNOLOJİ

*Sanayicinin ve esnafın **elektrik borçlarının faizlerini** sileceğiz.

***Arıtma tesislerinin enerji bedellerini** devlet ödeyecek.

*FABKA projesi ile girişimcilere **düşük maliyetli anahtar teslim fabrikalar** inşa edeceğiz.

*Her OSB'de teknik eğitim veren 6 yıllık ve yatılı **Teknoloji Lisesi** kurulacak.

***Enerji Kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz

***Yenilenebilir enerji** için YEKDES adında yeni bir **destekleme mekanizması** kuracağız.

*Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu **teknik personeli yetiştirecek** mesleki eğitim politikaları kararlılıkla takip edeceğiz.

*Mesleki eğitim almış gençlerimizin, **kendi alanlarında çalışmalarını** teşvik edeceğiz.

KOBİLER

***Şirketlerin KDV alacaklarını** gecikmeden ödeyeceğiz.

*KOBİ kredilerinden alınan **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini** sıfırlayacağız.

***Katma değeri yüksek ürün üretecek firmalar** için özel kredi ve vergi desteği sağlayacağız.

*KOBİ'lerin **devletten alacaklarını** ödeyeceğiz.

*OSB'lerde KOBİ'ler için **enerjiyi özel olarak fiyatlandıracağız**.

*KOBİ'lere **vergi indirimi** teşviki vereceğiz.

***Kara liste** bir defaya mahsus sileceğiz.

VERGİ İNDİRİMLERİ

*Motor hacmi 1600 cc ve altındaki otomobillerde **ÖTV'ye 1/4 oranında indirim** uygulayacağız.

***Gazilere ve şehit yakınlarına** 3 yılda bir vergilerden muaf araç alma hakkı vereceğiz.

***Damga Vergisi'ni** kademeli bir şekilde kaldıracacağız.

***İlk internet aboneliklerinden** vergi almayacağız.

*Ücretlilerin **eğitim ve sağlık harcamalarını**, gelir vergisinde indirim konusu yapacağız.

GENÇLER

*Gençlerin alacağı **ilk sıfır otomobilde, cep telefonunda ve oyun konsolunda ÖTV'yi** kaldıracacağız.

*Gençlere **pasaport ücretsiz olacak**; yurtdışına çıkışta **harç ödeme** uygulamasını kaldıracacağız.

*Gençler, sigorta kapsamında olduğu aile bireylerinin vefatı halinde **ilk sigortalı işgününe kadar sigorta hizmetinden yararlanmaya** devam edecek.

*İşe ilk giren yeni mezunların **2 yıl süreyle vergi ve prim ödemelerini devlet karşılayacak**.

*ADS kapsamındaki ailelerde gençlere **kamu istihdamında öncelik** sağlanacak.

***Yurt sorununu** bir yılda çözeceğiz

*Yeni evli çiftlerin **ilk satın alacağı evde KDV'yi yarıya** düşüreceğiz.

***Evlilik öncesi bütün taramaların ücretsiz** olarak yaptırılmasını sağlayacağız.

*Üniversiteli gençlere **kültür-sanat etkinliklerine** katılmaları için, içine belli miktarda para yüklenmiş kart vereceğiz.

KADINLAR

- ***İstanbul Sözleşmesi**'ne 1 hafta içerisinde yeniden taraf olacağız.
- *Kadın cinayetlerinin failleri için **ceza indirimi uygulanmayacak**.
- ***Doğum için işten ayrılan** kadınların işe dönmesi halinde işverene **vergi teşviki uygulayacağız**.
- ***Kadınların ve gençlerin kooperatif** kurmalarını teşvik edeceğiz.
- *Aile Destekleri Sigortası kapsamında "**Yeni Başlangıçölar Fonu**" kuracağız ihtiyaç duyan boşanmış kadınlara ev kurma desteği sağlayacağız.
- *Ebeveynler için çocuk iznini yeniden düzenleyeceğiz, **babalık izninin süresini** uzatacağız.
- ***Kreşlerin ve sığınma evlerinin** sayısını artıracacağız.
- *Rahim ağzı kanserini önleyen **HPV aşısı ücretsiz** olacak

ESNAF

- *Ticaret erbabına **sicil affı** getireceğız.
- ***Kira stopajını** kaldıracacağız.
- *BAĞ-KUR prim borcu olsa dahi **esnafın ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin sağlık** hakından yararlanmasını sağlayacak net yasal düzenlemeleri yapacağız.
- *Esnafımıza **emeklilik için geriye doğru borçlanma** hakkı tanıyacağız.
- ***Esnaf Destekleri Sigortası Fonu**'nu kuracağız.

ÖĞRETMENLER

- *Öğretmen **atamalarını gerçekleştirecek**, alımlarında **sözlü sınavı kaldıracacağız**.
- ***Öğretmen maaşlarını** iyileştireceğız.
- ***Bütün öğretmenler kadrolu olacak**, ücretli ve sözleşmeli öğretmen ayırımına son vereceğız.
- *Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Günü'nde öğretmenlere **bir maaş ikramiye** vereceğız.
- *Öğretmenlere sağlayacağımız **3600 ek gösterge** imkânının yanında, eğitim-öğretim tazminatlarını da artıracacağız.
- ***Ek ders ücretini** iki katına çıkaracağız.
- *Okullar açık olduğunda **toplu taşıma araçları tüm eğitim çalışanlarına ücretsiz** olacak.
- *Öğretmenlerin **aile bütünlüğünü** her koşulda sağlayacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİ

- ***Yurttaşımızın prim borcuna bağlı olmaksızın**, Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde yer alabilmesini sağlayacağız.
- *Katkı payı, ilave **ücret ve fark ücretlerini** kaldıracacağız.
- *Yurttaşlarımızın **periyodik sağlık kontrollerini ücretsiz** gerçekleştireceğız.
- *Şehir hastaneleri açılırken **kent merkezlerinde kapatılan** devlet hastanelerini yeniden açacağız.
- ***Askeri hastaneleri** yeniden açacağız.
- ***Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü** yeniden açacak, ilaç, aşı, serum, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz üretimini stratejik sektörlerindeki **AR-GE çalışmalarına** destek vereceğız.
- ***Tıp teknoparklarını** kuracağız.
- ***Meslek Hastalığı Hastaneleri'ni** ve **Çocuk Hastaneleri'ni** yaygınlaştıracacağız.

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

- ***Sağlıkta şiddetin önlenmesi** için caydırıcı bir yasa çıkaracağız.

*Sağlık personeli atamalarını derhal yapacağız.

*Aile Hekimlerinin iş yükünü azaltmak için yardımcı sağlık çalışanı ataması yapacağız.

*Her bir sağlık mesleği üyesi tek tipte devlet memuru olarak istihdam edilecek.

*Sağlık çalışanlarının ek göstergeleri 3600'den başlamak üzere kademeli olarak yükseltilecek.

*Çalışma saatlerini Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun hale getireceğiz.

MUHTARLAR

*Tek bir muhtarlık kanunu olacak.

*Muhtarlık seçimleri için birleşik oy pusulası esası getirilecek.

*Bağımsız bir muhtarlık evi olacak.

*Muhtarlıklara yardımcı büro personeli tahsis edilecek.

*Kaldırılan köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulacak.

*Her muhtarlığın ayrı bir bütçesi olacak.

*Sosyal yardımlar, muhtarlıklar aracılığı ile dağıtılacak.

*Belediye meclisinde, muhtarın seçildiği mahalleyle ilgili bir karar alınacaksa, o kararın görüşüldüğü belediye meclisi toplantısına muhtar da katılacak, toplantıda söz ve karar sahibi olacak.

*Muhtar, belediye ile birlikte sosyal projeler geliştirecek.

*"Türkiye Muhtarlar Birliği" kurulacak.

ÇALIŞANLAR

*Asgari ücret enflasyona yenilmeyecek asgari ücrete 6 ayda bir zam yapılacaktır.

*Kıdem tazminatı çalışma yılı şartı olmaksızın kullanılabilen bir hak olacak.

*Esnek çalışma modellerine son verecek, güvenceli istihdama öncelik vereceğiz.

*İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.

*Kapsam dışı bırakılan taşeron işçileri kadroya alacağız.

*3600 Ek Gösterge ve EYT meselesini çözeceğiz.

*KHK ile ihraç edilip, hakkında beraat ve göreve iade kararı verilenleri görevine iade edeceğiz.

ÇOCUKLAR

*Eğitim parasız olacak çocuklarımıza eşit olanaklar sunacağız.

*Öğrencilerin kitap, kırtasiye, çanta, kıyafet ve hatta servis ihtiyaçları ücretsiz karşılanacak.

*Okullarda öğrencilerin su ve öğle yemekleri ücretsiz olarak MEB tarafından karşılanacak.

*Yetiştirme yurdundan ayrılmak zorunda kalanlara kamuda istihdam olanağı sağlayacağız.

YAŞLILAR

*Huzurevinde yaşayan yoksul yaşlıların harçlıklarını arttıracacağız.

*Eşi vefat eden kadınlara yapılan sosyal yardım miktarını arttıracacağız.

*65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz yararlanmalarını sağlayacağız.

*Emeklilerimize, Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliği sayesinde makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı sağlayacağız.

*Uzun Dönem Yatılı Kurum Bakımı hizmeti için sırada beklemeyi sonlandıracağız.

*Kısa Süreli ve Geçici Bakım hizmetlerini etkin ve yaygın hale getireceğiz.

*Alzheimer/Demans hastalarına yönelik yatılı ve gündüz hizmetlerini yaygınlaştıracacağız.

13-19MART 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*13 Mart 2016'da Ankara Güvenpark'ta bomba yüklü araçla intihar saldırısı düzenlendi. Patlamada ölen kişi sayısı 37 olarak açıklandı.

*14 Mart Tıp Bayramı. 14 Mart 1827'de, II. Mahmut döneminde, Hekimbaşı Mustafa Behçet'in önerisiyle ilk cerrahhanenin, Şehzadebaşı'daki Tulumbacıbaşı Konağı'nda Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire adıyla kurulması, Türkiye'de modern tıp eğitiminin başladığı gün olarak kabul edilir. Okulun kuruluş günü olan 14 Mart, "Tıp Bayramı" olarak kutlanmaktadır. İlk kutlama, 1919 yılının 14 Mart'ında işgal altındaki İstanbul'da gerçekleşmiştir. O gün, tıbbiye 3. sınıf öğrencisi Hikmet Boran'ın önderliğinde, tıp okulu öğrencileri işgali protesto için toplanmış ve onlara devrin ünlü doktorları da destek vermişti. Böylece tıp bayramı, tıp mesleği mensuplarının yurt savunma hareketi olarak başlamıştır.

Dünya'nın son dönemde yaşadığı pandemi neticesinde modern tıbbın ve sağlık çalışanlarının önemi bir kez daha çok net anlaşılmıştır.

*15 Mart Dünya Tüketiciler Günü

*16 Mart Dünya Vicdan Günü

*16 Mart Dünya Uyku Günü

*18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Günü

*18 Mart 1953'de Balıkesir'in Gönen ilçesinde meydana gelen 7,4 şiddetindeki depremde 265 kişi öldü.

*18-24 Mart Yaşlılara Saygı Haftası

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **Milli gelir:** Türkiye ekonomisi 2022 yılının son çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,5, takvim etkisinden arındırılmış verilere göre bir önceki çeyreğe göre ise yüzde 0,9 oranında büyüdü. 2022 yılının tümündeki büyüme oranı ise yüzde 5,8 olarak hesaplandı. Diğer kuruluşların üç haneli olarak hesapladığı, TÜİK'e göre ise tüketici fiyatlarında yüzde 85,5'e, üretici fiyatlarında da yüzde 157,69'a kadar tırmanan bir enflasyonunla sağlanan büyümenin gelir dağılımında çok büyük bir bozulmaya yol açtığı gözleniyor.

• **Reel sektörün kur riski:** Üstlendiği kur riskinin önemli bir bölümünü vergi ve kur destekli kur korumalı mevduat yoluyla kamuya aktaran reel sektörün döviz açığı 2022 yılında 29,7 milyar dolar azalarak 91,2 milyar dolara geriledi

• **Dış ticaret:** Deprem felaketinin de olumsuz etkilediği ihracat şubatta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 oranında azalarak 18,6 milyar dolarda kalırken, ithalat yüzde 10,6 oranında artarak 30,8 milyar dolara yükseldi. 12,2 milyar dolarlık dış ticaret açığı verilen şubat ayı sonu itibarıyla son 12 yıllık dönemdeki toplam dış ticaret açığı ise 117,7 milyar dolara kadar çıktı.

• Merkez Bankasının, brüt rezervi, 17-24 Şubat haftasında, swap borçlarındaki azalma nedeniyle 1,4 milyar dolar daha azalarak 121,2 milyar dolara inerken, eksi durumdaki net rezervi ise 831 milyon dolar iyileşerek -44 milyar dolara çıktı. Brüt rezervde son üç haftada 8,4 milyar dolarlık azalma yaşandı.

• 2022 yılının en kazançlı sektörü olan bankaların yüksek oranlı kar artışı 2023 yılında da devam ediyor. Sektörün ocak ayında elde ettiği net kar geçen yıl ocak ayına göre yüzde 95,7 oranında artarak 39,3 milyar liraya ulaştı.

• Son aylarda aralıksız bir büyüme eğilimi sergileyen vatandaşların bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 17-24 Şubat haftasında 59,8 milyar lira artarak 1 trilyon 733 milyar liraya kadar tırmandı. Vatandaşların banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 160 milyar liralık artış yaşandı.

• TÜİK, tüketici fiyatlarının (TÜFE) şubatta bir önceki aya göre yüzde 3,15 oranında arttığını açıkladı. Tüketici fiyatları geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 55,18 oranında arttı. Geçen yıl şubat ayında enflasyon bir önceki aya göre yüzde 4,81, bir önceki yılın aynı ayına göre ise yüzde 54,44 oranında artmıştı.

• 8 Eylül 1999 öncesi sigortalı olup emeklilik için gereken prim gün sayısını tamamlamak isteyen vatandaşların yoğun bir şekilde doğum ve askerlik borçlanmasına gittiği aralık ayında önemli bir prim geliri elde eden SGK'nın 2022 yılı finansman açığı 39,7 milyar lira olarak gerçekleşti.

YÜKSEK ENFLASYONLA YOKSULLAŞTIRAN BÜYÜME

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının son çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,5, takvim etkisinden arındırılmış verilere göre bir önceki çeyreğe göre ise yüzde 0,9 oranında büyüdü. 2022 yılının tümündeki büyüme oranı ise yüzde 5,8 olarak hesaplandı.
- Diğer kuruluşların üç haneli olarak hesapladığı, TÜİK'e göre ise tüketici fiyatlarında yüzde 85,5'e, üretici fiyatlarında da yüzde 157,69'a kadar tırmanan bir enflasyonunla sağlanan büyümenin gelir dağılımında çok büyük bir bozulmaya yol açtığı gözleniyor.
- İktidarın, ucube ekonomik programı çalışanların milli gelirden aldığı payı 2022 yılının son çeyreğinde yüzde 25,2'ye kadar düşürürken, sermayenin (karın) payını ise yüzde 56,7'ye çıkardı.
- Yıllık ortalamalara göre bakıldığında ise 2019 yılında yüzde 34,8, 2020 yılında yüzde 33,1 ve 2021 yılında da yüzde 30 olan ücretlilerin milli gelirden aldığı pay, 2022 yılında yüzde 26,5'e kadar düştü. Tek adam rejimi döneminde ücretlerin payının sistematik olarak aşağı gittiği açıkça görülüyor.
- Buna karşılık sermayenin (kar) 2019 yılında yüzde 47,4 olan payı, 2020 yılında yüzde 49,3'e, 2021 yılında yüzde 52,6'ya ve 2022 yılında da yüzde 54,5'e kadar tırmandı.
- İktidarın faiz indirmeye dayanan ekonomik politikasının 2022 yılında en fazla başta bankacılık olmak üzere finans sektörüne yaradığı gözleniyor. Banka karlarındaki artışlar da negatif reel faiz baskısının vatandaşlardan bankacılık sektörüne büyük bir kaynak transferine yol açtığı açıkça gözleniyor. Bunun sonucu sektörel büyüme oranlarından da izleniyor.
- Sektörel olarak 2022 yılında en yüksek büyümeyi yüzde 21,8'le finans ve sigortacılık gerçekleştirdi. Tarım sektörünün büyüme oranı yüzde 0,6'da sanayi sektörününki yüzde 3,3'te kaldı. İnşaat sektörü yüzde 8,4 oranında küçüldü.
- Harcamalar tarafından bakıldığında ise büyümeye en büyük katkının yüzde 19,7 ile hanehalkı nihai tüketim harcamalarından geldiği gözleniyor. Düşük faizin artırdığı tüketim harcamaları 2022 yılının tümünde reel olarak yüzde 19,7 oranında artarak büyüme oranına 12,1 puanlık bir katkı yaptı.
- Devletin tüketim harcamaları yüzde 5,2, kamu ve özel sektörün yatırım harcamaları yüzde 2,8, mal ve hizmet ihracatı yüzde 9,1 mal ve hizmet ithalatı ise yüzde 7,9 oranında büyüdü. Net ihracatın büyümeye katkısı 0,6 puan, devletin tüketim harcamalarının katkısı 0,7 puan ve yatırım harcamalarının katkısı da 0,7 puan oldu. Bu arada net ihracatın geç en yılın son iki çeyreğinde de büyümeye katkısı eksi oldu.
- TÜİK'in harcama yöntemiyle hesapladığı milli gelir, üretim yöntemiyle hesapladığı milli gelirin yüzde 11,9 oranında üzerinde gözüküyor. Rekor bir hesaplama hatasına işaret eden bu durum istatistiklerde stok değişimi olarak gözüküyor. Diğer bir ifadeyle bu kadarlık bir tüketimin önceki yıllarda oluşan stoklardan yapıldığı varsayılıyor.

KUR RİSKİNİN BİR KISIMINI KAMUYA AKTARAN REEL SEKTÖR 2023 YILINA 91,3 MİLYAR DOLARLIK DÖVİZ AÇIĞIYLA GİRDİ

- Üstlendiği kur riskinin önemli bir bölümünü vergi ve kur destekli kur korumalı mevduat yoluyla kamuya aktaran reel sektörün döviz açığı 2022 yılında 29,7 milyar dolar azalarak 91,2 milyar dolara geriledi.
- Sektörün döviz açığındaki azalmanın 11,5 milyar doları döviz varlıklarında yaşanan artıştan kaynaklanırken, döviz borçları da 18,2 milyar dolara geriledi.
- Sektörün döviz varlıklarında gözlenen artışın 6,5 milyar dolarlık kısmı yurt içi bankalardaki mevduatlarından kaynaklandı. Bu durum sektörün kur korumalı mevduatları da döviz mevduatı olarak değerlendirilmesi nedeniyle yaşandı. Dolayısıyla reel sektörün kur riskinin bu kısmını kur korumalı mevduat yoluyla Hazine ve Merkez Bankası üstlendi.
- Sektörün ihracat alacaklarında 2,3 milyar, yurt dışındaki doğrudan yatırımlarında ise 3,7 milyar dolarlık artış yaşandı.
- Reel sektörün döviz yükümlülüklerindeki azalma ise yurt içinden kullanılan döviz kredilerindeki 25,8 milyar dolarlık azalmadan kaynaklandı.

YILLIK DIŞ TİCARET AÇIĞI 117,7 MİLYAR DOLARI BULDU

- Deprem felaketinin de olumsuz etkilediği ihracat şubatta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 oranında azalarak 18,6 milyar dolarda kalırken, ithalat yüzde 10,6 oranında artarak 30,8 milyar dolara yükseldi. 12,2 milyar dolarlık dış ticaret açığı verilen şubat ayı sonu itibariyle son 12 yıllık dönemdeki toplam dış ticaret açığı ise 117,7 milyar dolara kadar çıktı.
- Yılın ilk iki aylık döneminde ise ihracat yüzde 1,8 oranında artarak 38 milyar dolar olurken, ithalat yüzde 15,6 oranında büyüyerek 64,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Yüzde 44,7 oranında artan iki aylık toplam dış ticaret açığı ise yüzde 44,7 oranında büyüyerek 26,4 milyar dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 60'ın da altına inerek yüzde 59 oldu.
- Döviz kurunun baskılanması ve negatif reel faizle tüketim harcamalarının artırılması dış ticaret açığını, dolayısıyla cari işlemler açığını önümüzdeki aylarda daha da artıracak.

MERKEZ BANKASI REZERVİ

- **Merkez Bankasının, brüt rezervi, 17-24 Şubat haftasında, swap borçlarındaki azalma nedeniyle 1,4 milyar dolar daha azalarak 121,2 milyar dolara inerken, eksi durumdaki net rezervi ise 831 milyon dolar iyileşerek -44 milyar dolara çıktı. Brüt rezervde son üç haftada 8,4 milyar dolarlık azalma yaşandı.**
- Tamamı yükümlülüklerden oluşan brüt rezervin 72 milyar doları döviz, 49,2 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor. Son hafta döviz varlıklarında 1,4 milyar dolarlık, altın varlıklarında ise 20 milyon dolarlık düşüş oldu.
- Merkez Bankasının, swap borçları da dahil toplam döviz-altın borçları 2,3 milyar dolar azalarak 179,1 milyar dolara geriledi. Bu tutarın 114,9 milyar doları bilanço içi (bankalara, Hazineye, diğer ülkelere v.b) olan borçlardan oluşuyor. Bilançoda gözükmeyen Türkiye'deki bankalara ve bazı ülkelerin merkez bankalarına olan swap borçları ise 2 milyar dolar azalarak 64,2 milyar dolara indi. Dolayısıyla brüt rezervdeki azalma swap borçlarındaki azalmadan kaynaklandı.
- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı, Merkez Bankasının yükümlülüğü sayılmadığında swap borcu hariç net rezervi geçen hafta 1,2 milyar dolar azalarak 20,2 milyar dolara indi. Swap borcu yükümlülüklere dâhil edildiğinde ise net rezerv 831 milyon dolar artarak -44,8 milyar dolardan -44 milyar dolara yükseldi.
- Swap borçlarının, diğer bir ifadeyle Merkez Bankasının satıp sonra kiraladığı (**sat-kirala**) borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 17 Şubat itibariyle yüzde 54 olarak hesaplandı.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ: DÖVİZ MEVDUATLARI AZALIYOR KUR KORUMALI MEVDUAT TAVAN YAPTI

Mevduat

- Bankalardaki mevduat, 17 – 24 Şubat haftasında bir önceki hataya göre 57,3 milyar lira artarak 9,44 trilyon lira oldu.
- Döviz mevduatları 4,9 milyar dolar azalarak 212,5 milyar dolara indi. Aynı haftada, TL mevduatlarda ise 143,3 milyar liralık artış yaşandı.
- Aynı haftada gerçek kişilerin, döviz mevduatında 2,1 milyar dolarlık azalma, TL mevduatlarında da 75,6 milyar liralık artış yaşandı.
- Dövizden dönenler için faiz üst sınırının kaldırılması ve şirketler için yüzde 2 daha yüksek bir kur uygulanmaya başlanmasının etkisiyle kur korumalı mevduatlar 52 milyar lira artarak 1 trilyon 552 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Sadece döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 42,4'e indi.
- **Dolarizasyon** oranı **gerçek kişilere** ait (tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 45,9 oldu.
- Dövizle endekli olması nedeniyle, kur korumalı mevduatlar da döviz mevduatlarına dâhil edilerek hesaplanan **gerçek dolarizasyon** oranı ise yüzde 59,9 olarak hesaplandı.
- *(Dövizle ilgili olarak son haftalarda ortaya şöyle bir döngü çıktı. Bankalar merkez bankasının yaptırımlarından kurtulmak için dövizden kur korumalı mevduata geçenlere yüzde 30'lu oranlarda yıllık faiz uyguluyor. Kur korumalı mevduata geçenlerin sattığı döviz Merkez Bankası satın alıyor. Böylece piyasa döviz likiditesi azaldığı için Merkez Bankasının swap borçları da azalıyor. Buna rağmen Merkez Bankasının brüt rezervinin azalmaya devam etmesinin altında ise büyüyen dış ticaret açığı nedeniyle döviz talebinin artması yatıyor. Dolayısıyla da brüt rezerv azalırken net rezerv iyileşiyor.)*

Krediler

- Kredi stoku ise 17-24 Şubat haftasında 93,5 milyar lira genişleyerek 8 trilyon liraya yükseldi. TL kredilerin 105,9 milyar lira arttığı haftada, döviz kredilerinin TL karşılığında 3,5 milyar liralık, dolar cinsinden ise 842 milyon dolarlık azalış oldu. Döviz kredileri 130,5 milyar dolara indi.
- **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise 160,5 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

BANKALARIN OCAK AYI KARI YÜZDE 95,7 ORANINDA ARTTI

- 2022 yılının en kazançlı sektörü olan bankaların yüksek oranlı kar artışı 2023 yılında da devam ediyor. Sektörün ocak ayında elde ettiği net kar geçen yıl ocak ayına göre yüzde 95,7 oranında artarak 39,3 milyar liraya ulaştı.
- Ocakta, kamu bankalarının karı yüzde 33,1 oranında artarak 8,1 milyar lira olarak gerçekleşirken, yerli ve yabancı sermayeli özel bankaların karı ise yüzde 123,2 oranında 31,2 milyar liraya ulaştı.
- Sektörün 24 Şubat itibarıyla bilanço içi döviz açığı 30,7 milyar dolara, bilanço dışı işlemlerden kaynaklanan döviz fazlası ise 29,3 milyar dolara indi. Dolayısıyla sektörünün net genel döviz pozisyonundaki açık 1,4 milyar dolar oldu.

KOBİ'LERİN VE TARIM SEKTÖRÜNÜN BANKA BORÇLARI

- Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) bankacılık sektörüne olan kredi borçları ocakta 67,5 milyar lira daha artarak 2 trilyon 155 milyar liraya yükseldi. Bu borcun 55,6 milyar liralık kısmı KOBİ'lerin zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alınan borçlarından kaynaklanıyor.
- Tarım sektörünün kredi borçları da ocakta 22 milyar liralık büyümeyle 351,3 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu borcun 2,6 milyar liralık kısmı zamanında ödenmediği için bankaların icra takibinde bulunuyor.
- Tarım sektörünün kamu bankalarına olan borçları bir ayda 19,6 milyar lira artarak 284,1 milyar liraya, özel bankalara olan borçları da 2,7 milyar lira artarak 67,1 milyar liraya kadar yükseldi.

VATANDAŞIN BORÇLARI

- Son aylarda aralıksız bir büyüme eğilimi sergileyen vatandaşların bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 17-24 Şubat haftasında 59,8 milyar lira artarak artarak 1 trilyon 733 milyar liraya kadar tırmandı. Vatandaşların banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 160 milyar liralık artış yaşandı.
- Vatandaşların borcunun 1 trilyon 222 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinin, 510,8 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 44,7 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 15,1 milyar liralık artış yaşandı.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen ve henüz varlık yönetim şirketlerine devretmedikleri takipteki borçları ise 31,4 milyar lira oldu. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.
- **Vatandaşların bankalar ve finansal şirketlerden ayrı olarak TOKİ'ye taksitli konut alımları nedeniyle 28 milyar lira, varlık yönetim şirketlerine de 36 milyar lira borcu bulunuyor.**

FAİZ ORANLARI

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- Bankaların, 17- 24 Şubat 2023 günleri arasında açılan **TL cinsinden vadeli mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 18,95'dan yüzde 19,41'e çıktı. Üç ay vadeli TL mevduatın faizi ise yüzde 26,65 oldu.
- Söz konusu hafta kullanılan tüketici kredilerinin (ihtiyaç + taşıt + konut) ortalama faizi önceki haftaya göre 0,82 puan azalarak yüzde 27,69'a geriledi.
- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini ortalama yüzde 29,02, taşıt kredisini yüzde 24,85, konut kredisini ise yüzde 19,86 yıllık faiz oranıyla kullandırdı.
- TL cinsinden ticari kredi faizi 1,1 puan azalarak yüzde 13,39'a indi. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,23 Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 7,35 oldu.

Merkez Bankası Faizi

- Merkez Bankaları ise ortalama yüzde 8,85 faiz oranıyla fonlamayı sürdürdü.

Risk Primi (CDS)

- Hazinesin iki yıl vadeli TL cinsinden iç borçlanma kağıdının faizi geçen hafta 0,2 puan azalarak yüzde 10,49'a gerilerken, 5 yıl vadelinin faizi yüzde 8,77'ye indi, on yıl vadelinin faizi de 11,56'ya yükseldi.
- Türkiye'nin, CDS'i (risk primi) ise **bir önceki haftaya göre** yüzde 2,4 oranında azalarak 557,75'ten 544,44'e indi. Türkiye, Rusya'dan sonra en yüksek risk primine sahip ülke olma konumunu sürdürüyor.
- Hazinesin 5 yıl vadeli dolar cinsinden dış borçlanma tahvillerinin piyasa faizi yüzde 9,43 oldu.

ENFLASYON YÜKSELİŞİNİ SÜRDÜRÜYOR

- TÜİK, tüketici fiyatlarının (TÜFE) şubatta bir önceki aya göre yüzde 3,15 oranında arttığını açıkladı. Tüketici fiyatları geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 55,18 oranında arttı. Geçen yıl şubat ayında enflasyon bir önceki aya göre yüzde 4,81, bir önceki yılın aynı ayına göre ise yüzde 54,44 oranında artmıştı.
- TÜİK'in enflasyon sepetinde en yüksek ağırlığa sahip olan gıda fiyatları bir önceki aya göre yüzde 7,36 oranında artarken, gıdadaki yıllık enflasyon ise yüzde 69,33, 12 aylık ortalamalara göre enflasyon ise yüzde 85,74 olarak hesaplandı.
- Geçen yıl nisan ayından sonra madde fiyatlarını gizleyen TÜİK'in verilerine göre son bir yılda giyim ve ayakkabı fiyatları sadece yüzde 21,7 oranında artış kaydetti.
- İstanbul Ticaret Odasının ücretliler geçinme endeksine göre ise şubatta fiyatlar bir önceki aya göre yüzde 3,85, son bir yılda ise yüzde 78,62 oranında artış gösterdi.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORSA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kuru bir önceki hafta sonuna göre değişmezken, Euro kurunda yüzde 0,27 oranında artış yaşandı. Kurlar 3 Mart itibarıyla sırasıyla 18,86 TL ve 20,02 TL oldu.
- 2022 yılında 16,56 TL olan ortalama dolar kuru ise 1 Ocak – 3 Mart itibarıyla 18,80 TL olarak gerçekleşti.
- Geçen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 2,53 oranında artarak 1.126,84 lira oldu.
- Borsa endeksi ise (BİST100) geçen hafta yüzde 3,04 oranında arttı.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI 23,3 MİLYON

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre 1 Ocak – 3 Mart 2023 tarihleri arasında icra ve iflas dairelerine UYAP üzerinden toplam 1 milyon 450 bin yeni dosya geldi. Gelen dosya sayısı 2022 yılının aynı haftalarına göre 471 bin adet azaldı. Aynı dönemde 1 milyon 428 bin dosya da sonuçlandırıldı. Sonuçlanan dosya sayısı da bir önceki yıla göre 313 bin adet artış gösterdi.
- **Yeni gelen dosya sayısı 2022 yılının aynı dönemine göre yüzde 24,5 oranında azaldı.**
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise geçen yılın aynı gününe göre 126 bin adet azalarak 3 Mart itibarıyla 23 milyon 251 bin oldu.

AÇLIK VE YOKSULLUK SINIRI

- Türk-İş, dört kişilik bir ailenin açlık sınırının şubatta bir önceki aya göre 734 lira artarak 9 bin 425 liraya yükseldiğini, yoksulluk sınırının da 2 bin 391 liralık artışla 30 bin 701 lirayı bulduğunu hesapladı.
- Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu ise şubatta açlık sınırının önceki aya göre 490 liralık artışla 10 bin 259 liraya, yoksulluk sınırının da bin 569 liralık artışla 28 bin 563 liraya çıktığını açıkladı.
- Her iki konfederasyonun hesaplamaları da açlık sınırını bile karşılamaktan uzak kalan 8 bin 500 liralık asgari ücret ile 5 bin 500 liralık en düşük emekli aylıklarının, temmuz ayı ya da yıl sonu beklenmeden yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koyuyor.

BANKALARDAKİ MEVDUATIN YÜZDE 70'İ MİLYONERLERİN

• BDDK'nın verilerine göre, Ocak 2023 sonu itibariyle bankalardaki yurt içi yerleşiklere ait 8 trilyon 509 milyar liralık mevduatın, 5 trilyon 951 milyar liralık kısmı bir milyon lira ve daha yüksek miktarda para bulunan 778 bin 134 hesapta tutuluyor.

• Diğer bir ifadeyle 1 milyon lira ve daha fazla para tutulan mevduat hesaplarındaki para, toplam mevduatın yüzde 69,9'unu oluşturuyor. Bu oran 2019 yılında yüzde 54,2, 2020 yılında yüzde 56,2 ve 2021 yılında da yüzde 63 olmuş, 2022 sonunda da yüzde 69,3'e çıkmıştı.

BORSADAKİ HİSSE SENETLERİNİN YÜZDE 84,5'İ MİLYONERLERİN

• Borsacı İstanbul'da (BİST) işlem gören ve Türk vatandaşlarına ait olan hisse senetlerinin de yüzde 84,5'i bir milyon lira ve daha fazla portföyü bulunan 123 bin 539 hesap tarafından kontrol ediliyor.

• Veri Analiz Platformu'nun (VAP) verilerine göre şubat ayında BİST'teki yerli yatırımcı sayısı bir önceki aya göre 133 bin azalarak 3 milyon 837 bine geriledi. Yabancı yatırımcı sayısı ise 31 kişi azalarak 17 bin 650'ye geriledi.

• Şubat sonu itibariyle 2 trilyon 399 milyar liralık bir piyasa değeri bulunan BİST'teki hisse senetlerinin 1 trilyon 717 milyar lirası yerli yatırımcılara ait bulunuyor. Bu tutarın da 1 trilyon 451 milyar lira ile yüzde 84,5'i 123 bin 539 hesapta tutuluyor. Geri kalan 266 milyar lirada 3 milyon 714 bin yatırımcı arasında dağılıyor.

• Yabancı yatırımcıların BİST'te bir zamanlar yüzde 60'larda seyreden payı ise Şubat 2023 itibariyle yüzde 28,4'e kadar gerilemiş bulunuyor. Yabancıların BİST'teki hisse senetlerinin piyasa değeri 682 milyar lira olarak hesaplanıyor.

SGK'NIN 2022 YILI FİNANSMAN AÇIĞI 39,7 MİLYAR LİRA OLDU

• 8 Eylül 1999 öncesi sigortalı olup emeklilik için gereken prim gün sayısını tamamlamak isteyen vatandaşların yoğun bir şekilde doğum ve askerlik borçlanmasına gittiği aralık ayında önemli bir prim geliri elde eden SGK'nın 2022 yılı finansman açığı 39,7 milyar lira olarak gerçekleşti.

• SGK'nın 2022 yılı toplam gelirleri 1 trilyon lira olarak gerçekleşti. Önceki yıla göre yüzde 57,9 oranında artan bu gelirlerin 715 milyar liralık kısmını prim gelirleri oluşturdu. Bütçeden, SGK'ya hem kamu çalışanlarının prim ödemeleri hem, faturalı ödemeler hem açığın finansmanı hem de diğer isimlerle yapılan ödemeler ise önceki yıla göre yüzde 54,3 oranında artarak 389 milyar lira oldu.

• Bu dönemde SGK'nın emekli ödemeleri, sağlık ödemeleri ve diğer tüm ödemelerinin toplamı ise 1 trilyon 40 milyar lira olarak gerçekleşti. Yapılan ödemeler önceki yıla göre yüzde 58,8 oranında arttı.

• 2022 yılında aktif sigortalı sayısı yüzde 6,5 oranında artarak 26 milyon 344 bin kişiye çıkarken, aylık ve gelir alan kişi sayısı ise yüzde 2,1 oranında artarak 13 milyon 933 bin kişiye yükseldi.

• Geçen yıl SGK'nın aktif/pasif oranı uzun yıllardan sonra ilk kez yüzde 2'nin üzerine çıktı. Diğer bir ifadeyle SGK iki çalışana karşılık bir dosyaya emekli ödemesi yaptı.

• 2022 yılında SGK'ya kayıtlı kamu ve özel işyeri sayısı ise yüzde 4,9 oranında artarak 2 milyon 190 bine yükseldi.

• Türkiye nüfusunun yüzde 88,57'si sosyal sigorta kapsamında bulunurken, 2 milyon 143 bin kişi genel sağlık sigortasını kendisi ödedi. Geliri yetmeyen 6 milyon 944 bin kişinin genel sağlık sigortası primi ise devlet tarafından ödendi.

DIŞ TİCARETTEKİ KÖTÜLEŞME!

Geçtiğimiz yılın son aylarında yavaşlamaya başlayan ihracat, şubatta depremin de etkisiyle düşüşe geçti. İhracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 azalırken ithalat yüzde 10,6 arttı. İlk iki aydaki dış ticaret açığı 26 milyar doları aştı. 2023 sonunda 80 milyar dolar öngörülen dış ticaret açığının dörtte birinden fazlası iki ayda gerçekleşti!

Dış ticaretteki kötüleşme giderek daha da belirgin hale gelirken bu yılın ilk ayında gerçekleşen rakamlar, uygulanan 'düşük kur-düşük faiz' politikasının özellikle ihracata ağır hasar verdiğini, bu yanlış politikaların acilen terk edilmesi gerektiğini ortaya koydu. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Ticaret Bakanlığının açıkladığı ocak ayı dış ticaret verilerine göre ihracat, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 10,3 artışla 19 milyar 369 milyon dolar olurken, ithalat yüzde 20,7 artarak 33 milyar 606 milyon dolarla şu ana kadarki en yüksek aylık düzeyine ulaştı.

İhracat, Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerin her alanda ağır kayıplara yol açmasının ardından şubatta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 gerileyerek 18 milyar 638 milyon dolara düştü. İthalat, yüzde 10,6

yükselişle 30 milyar 833 milyon dolar oldu. İhracat içinde önemli paya sahip deprem illeri arasındaki Gaziantep, Kahramanmaraş, Hatay ve Malatya'daki yıkımın ihracatta geçen ay yarattığı kayıp, en az 1,5 milyar dolar !

Ocak ayında yüzde 39 artarak 14 milyar 237 milyon dolar tutarında gerçekleşen aylık dış ticaret açığı, şubatta geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 53 arttı ve 12 milyar 194 milyon dolar oldu. Bu yılın ilk iki ayı itibarıyla dış ticaret açığı toplamı 26 milyar 431 milyon dolara tırmandı. İhracattaki gerilemenin sürmesi, ithalattaki artışın ise bu seviyede devam etmesi durumunda dış ticaret açığının 2023 yılsonu için Orta Vadeli Program'da (OVP) hedeflenen 80 milyar doların çok üzerinde gerçekleşmesi kaçınılmaz. Öyle ki, daha yılın ilk iki ayında, yılsonu için öngörülen dış ticaret açığı tutarının dörtte biri aşıldı. Bu aynı zamanda en önemli döviz geliri kalemlerinin başında gelen ihracatın, duraklama ardından inişe geçmesinin, açığın büyümesinin yaratacağı tahribatin etkisiyle döviz açığının telafi edilemez noktaya gelmesi, Merkez Bankası üzerindeki baskının artması anlamına geliyor.

✓ Rezervleri zaten ekside olan Merkez Bankası'nın bir yandan yükselişini sürdüren cari açığı finanse etmesi, diğer yandan dış ticaret açığının cari açık makasını daha da büyütmesinden kaynaklanacak açığı finanse etmesi gerekecek. Döviz açığının iki koldan büyümesi, kur artışlarının da tetiklenmesini beraberinde getirecektir.

Dış ticaret tablosundaki bu negatif görüntünün bir başka rakamsal yansıması, ihracatın ithalatı karşılama oranında kendisini gösteriyor. Geçen yıl ocak ayında yüzde 63 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 57,6'ya kadar geriledi. Böylece ihracatın ithalatı karşılama oranı Nisan 2013'ten bu yana en düşük düzeyine indi.

Alelacele konut inşaatı temelleri atmaya girişen iktidar, bir an evvel deprem bölgesinin ekonomisini, ihracat ve üretimini harekete geçirecek adımları atmalı, döviz açığından kaynaklanacak riskleri önlemeye yönelmelidir!

BANKACILIK VE YÜKSEK ENFLASYON BÜYÜRKEN VATANDAŞ KÜÇÜLDÜ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Türkiye ekonomisinin 2022 yılının son çeyreğinde yüzde 3,5, 2022'nin tamamında ise yüzde 5,6 büyüdüğünü açıkladı. Çalışanların milli gelirden aldığı pay, 1998'den bu yana 25 yılın en düşük seviyesine indi. 905 milyar dolarlık milli gelir, 2023 için vaat edilen 2 trilyon doların yarısına bile ulaşamadı. Büyüme, bankacılık ve yüksek enflasyonla tetiklenen tüketimle sağlandı!

Son iki yılda özellikle COVID19 etkisiyle nispeten düşük gerçekleşen büyümede, hızlanan enflasyon artışı nedeniyle maaşlara ve asgari ücrete yapılan yüksek oranlı zamlara rağmen ücretlerin milli gelirden aldığı payın gerilemesi devam etti. Türkiye'nin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYH-Milli Gelir) 2022 yılında cari fiyatlarla 15 trilyon 6,5 milyar TL'ye, dolar bazında ise 905,5 milyar dolara yükseldi. 2023'te 2 trilyon dolarlık milli gelir vadinin yarısına bile ulaşamadı. Kişi başı milli gelir (KBMG) dolar/TL kurunun baskılanmasıyla 10 bin 655 dolara çıktı. Bu, 2017'den bu yana son beş yılın en yüksek tutarı olmasına rağmen, 2013'teki 12 bin 582 doların altında.

Açıklanan yüzde 5,6 oranındaki büyüme hızıyla dünyada ilk 10 arasında yer alan Türkiye'de, refahın yaygınlaşması açısından tam tersi bir tablo söz konusu. Türkiye, kâğıt üzerinde diğer ülkelere kıyasla daha iyi bir büyüme performansı gösterse de işgücü ödemelerinin milli gelirdeki payının sürekli gerilemesi ve 2022'de 3,6 puan daha azalması negatif olarak geniş kesimlerin yoksullaştığını, milli gelirden aldıkları payın azaldığını gösteriyor. İşgücü ödemeleri olarak tanımlanan emeğin GSYH'den (Milli Gelir) aldığı pay 2022 son çeyreğinde yüzde 25,2 ile bugüne kadarki en düşük düzeye inerken sermayenin payı yüzde 56,7'ye çıktı. 2022'nin tamamında ise işgücü ödemelerinin payı yüzde 30,1'den yüzde 26,5'e gerileyerek 1998'den bu yana 25 yılın en dip noktasına indi. Sermayenin payı yüzde 52,5'ten yüzde 54,5'e yükseldi.

Büyümeye en büyük katkı, faiz indirimi politikasına rağmen yüzde 22 büyüyen banka-finans sektörü ve enflasyon beklentilerindeki bozulma nedeniyle öne çekilen tüketim harcamalarındaki yüzde 19,7'lik büyümeden geldi. Kamusal tüketim harcamaları 2022'de yüzde 5,16 büyüdü. Yaklaşan seçim ve deprem bölgesinde hızla temel atma, inşaat işlerine girişilmesiyle kamu harcamalarındaki artışın daha da hızlanması ve bunun 2023'ün ilk çeyrek büyümesine pozitif katkı sağlaması muhtemel. Deprem bölgesindeki 11 ilin üretiminin durmasıyla sanayi, tarım ve hayvancılıkta büyümenin eksiye dönmesi yüksek ihtimal. 2022 ekonomik büyüme tablosu, faiz indirimleri ve kredi kampanyalarıyla kâr patlaması yaşayan banka-finans sektörü dışında hemen hemen diğer tüm alanlarda yavaşlama, daralma, durgunluk yaşandığını, geniş çalışan kesimlerin milli gelirdeki payının azalmasıyla yoksullaştığını gösteriyor.

Büyümenin lokomotifi büyük ölçüde bireysel ve kamusal tüketim harcamalarındaki artış olurken bu artışı enflasyondaki yükseliş beklentilerinin kötüleşmesi tetikliyor. Deprem felaketi sonrası büyümenin gerilemesi

kaçınılmaz. Büyümeye nispeten katkı sağlayabilecek yegâne iki unsur, bireysel ve kamusal harcamalardaki artış ile alelacele başlatılan deprem konutları inşaatındaki hızlanma olacak.

YILLIK ENFLASYON HEDEFİNİN YARISI İKİ AYDA GERÇEKLEŞTİ, ASGARİ ÜCRET, 2 AYDA AÇLIK SINIRININ ALTINDA KALDI!

2023 için yüzde 20 olarak ilan edilen yıllık enflasyon hedefinin yarısı iki ayda gerçekleşti. TÜİK deprem bölgesinde veri derleyemediğini açıkladı. Dolayısıyla resmi şubat enflasyonunun açıklanan yüzde 3,15'ten daha yüksek olduğu öngörülebilir. Asgari ücret, enflasyon artışıyla 2 ayda 9.425 TL'ye çıkan açlık sınırının altında kaldı!

Şubat ayı resmi enflasyon verilerine göre, geçtiğimiz ay tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık yüzde 3,15, yıllık yüzde 55,18 oranında artış gösterdi. Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) ise şubatta aylık enflasyonun yüzde 7,21'e, yıllık enflasyon oranının yüzde 126,91'e yükseldiğini açıkladı. TÜİK 6 Şubat'ta yaşanan deprem felaketi nedeniyle TÜİK'in Gaziantep, Malatya ve Hatay bölge müdürlüklerine bağlı olan illerde 'alan-saha' fiyatlarının derlenemediğini, internetten elde edilen fiyat verilerinin kullanıldığını kaydetti. **Dolayısıyla 11 ili kapsayan afet bölgesinden sağlıklı veri elde edilemedi için açıklanan şubat enflasyonunun gerçekte daha yüksek olduğu öngörülebilir.**

Diğer yandan bu yıl için gerek Orta Vadeli Program'da (OVP) gerekse Merkez Bankası'nın (MB) 2023 yılı ilk enflasyon raporunda ilan edilen yılsonu enflasyon hedefi yüzde 20 idi. Merkez Bankası'nın son anketinde ise yılsonu enflasyon beklentisi yüzde 22 düzeyine yükselmişti. Ocak ayında yüzde 6,65, şubatta yüzde 3,15 oranında gerçekleşen aylık artışlarla yılın ilk iki ayındaki enflasyon yüzde 9,8'e ulaştı. İktidarın bu yıl için belirlediği yılsonu enflasyon hedefinin yaklaşık yarısı iki ayda gerçekleşti. **Yılsonu enflasyon hedefinin tutturulabilmesi için kalan 10 ayda aylık enflasyon artışının yüzde 1 veya altında olması gerekiyor!**

Deprem felaketinin yarattığı ağır ekonomik hasarın üretim, istihdam, büyüme, dış ticarete olduğu gibi enflasyon üzerinde de olumsuz yansımalarının artacağı dikkate alındığında yılsonu enflasyon hedefinin tutmayacağını, yüzde 20-22 hedefinin en az 2-3 kat aşılacağını şimdiden söylemek olanaklı. Kaldı ki, deprem yaşanmadan önce ocaktaki aylık artışın yüzde 6,65 olması, baz etkisinin sona ermesiyle enflasyonun hızla yükseleceğinin ilk işaretini vermişti. Şimdi deprem bölgesini gerçek anlamda kapsamayan şubat enflasyonunun aylık yüzde 3,15 olması da enflasyonun daha da hızlanacağını gösteriyor. Ayrıca yıllık yüzde 55,18 oranında açıklanan resmi enflasyona rağmen şubatta gıdadaki yıllık enflasyon bunun 14 puan üzerinde ve yüzde 69,33! Deprem bölgesinde ortaya çıkacak üretim açığı, tarımsal-hayvansal üretimin ağır hasar alması, başta gıda olmak üzere, tekstilden, sanayiye, ulaşıma, eğitime, sağlığa kadar pek çok alanda fiyatların tırmanışını, buna bağlı olarak da enflasyondaki yükselişi hızlandıracaktır.

Şubatta açlık sınırının 9.425 TL'ye, yoksulluk sınırının 30 bin 700 TL'ye yükselmesi, resmi enflasyonun gerçeklerle örtüşmediğinin en somut göstergesidir. Ocakta yüzde 55 artışla 8500 lira olan asgari ücret iki ayda açlık sınırının yaklaşık bin TL altında kaldı. Yoksulluk sınırı ise asgari ücretin üç katının üstüne çıktı. Yüzde 3,15 olarak açıklanan enflasyon, kitlelerin açlık ve yoksulluğa mahkum edildiğini görmezden gelmektir. **İktidar; asgari ücret, memur ve emekli maaş zamlarının mart-nisanda gözden geçirileceği sözünü tutmalıdır!**

7 GÜNDE 14 ÖZEL DAVETTE 13 MİLYARLIK İŞ

AKP otomatiğe bağladı

AKP kalıcı deprem konutlarında her gün milyarlarca liralık işi özel davet ettiği firmalara dağıtmaya devam ediyor. Son olarak 14 davette 13 milyarlık iş gizli kapaklı ihalelerde, seçilen müteahhitlere verildi.

AKP iktidarı deprem bölgesinde 14 kalıcı konut ihalesinin sonuçlarını daha Kamu İhale Kurumu'na bildirdi.

Tüm ihalelerin süreçleri ilana çıkmadan, kimselere duyurulmadan, özel olarak davet edilen firmalarla gizli saklı tamamlandığı anlaşıldı.

23 Şubat ile 1 Mart arasındaki ihalelerde, Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa ve Malatya'da yapılacak toplam 7 bin 735 konut ve 89 dükkan yapımı için ortaya çıkan sözleşme tutarı toplam 13 milyar 68 milyon TL'yi buldu.

300'e Yakın İhale Yapılacak

2022 yılında iğneden ipliğe, hastanedeki serumdan, karayolu inşaatlarına, köprülere, havalimanlarına kadar tüm mal, hizmet ve yapım işlerini kapsayan Türkiye'nin tüm kamu alımları toplamı 563 milyar lira olarak gerçekleşti.

AKP iktidarının bir yıl içinde tamamlayacağını açıkladığı 270 bin konut için ortaya çıkacak rakam neredeyse bunu yakalayacak. AKP iktidarı, çok kısa bir süre içinde en az 350-400 milyar liralık ihaleleri jet hızıyla bitirecek.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bugüne kadar, Kamu İhale Kurumu'na (KİK) yaklaşık 30 kalıcı konut ihalesinin sonucunu ilettiler. KİK verileri değerlendirildiğinde kalıcı konut ihalesi sayısı 300'ü bulacak.

Açık Usül Tercih Edilmiyor

KİK'e iletilen verilere bakıldığında çarpıcı sonuçlar ortaya çıkıyor. Bunların en başında iktidar, rekabete imkan sağlayan ve isteyen tüm firmaların katılabileceği açık usül tercih etmiyor.

Yasanın tanıdığı imkanlardan yararlanarak 21b Pazarlık usülünü kullanıyor. Bu sayede istediği ihaleye istediği müteahhidi çağırıyor ve özel davetle çağırıldığı bu firmalara istediği projeyi veriyor.

Müteahhitler Nasıl Seçiliyor

KİK'e gönderilen sonuçlar incelendiğinde bazı ihalelerde beklenin tersine yaklaşık maliyetten indirim yerine artırım yapılması dikkat çekiyor. AKP iktidarının müteahhitleri seçerken hangi kriterleri değerlendirdiği bilinmiyor.

Peş Peşe İhaleler

AKP'nin son dönemde gözde müteahhitleri arasına giren Egemen İnşaat ve Okyanus Enerji'nin kurduğu "İş Ortaklığı" geçtiğimiz Kasım ayında peş peşe iki günde iki büyük ihale verildiği ortaya çıkmıştı. Son yıllarda aldığı kamu ihaleleriyle dikkat çeken iş ortaklığı bu defa Hatay'da büyük bir deprem konutu ihalesi aldı. Egemen İnşaat ve Okyanus Enerji, Payas'ta yapılacak 821 konut ve 36 dükkan için 1 milyar 145 milyon lira alacak.

İşte Kamu İhale Kurumu kayıtlarına bugün giren 14 kalıcı deprem konutu ihalesinin detayları:

İHALE 1

Adıyaman İli Merkez İlçesi Örenli Mahallesi 1 Etap 614 Adet Konut İnşaatları İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 28 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 32 milyon TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 999 milyon 2 bin TL

Müteahhit: Ahes İnşaat Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi/ Kısıklı Üsküdar İstanbul

İHALE 2

Gaziantep İli Araban, Karkamış, Nizip, Oğuzeli, Yavuzeli ve Merkez İlçeleri ve Köylerinde 400 Adet Köyevi İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 23 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 107 milyon 818 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 928 milyon 500 bin TL

Müteahhit: BRY Mimarlık İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, GNR Altyapı İnşaat Anonim Şirketi İş Ortaklığı Bursa

İHALE 3

Gaziantep İli Şahinbey İlçesi Burçkarakuyu Mahallesi 2 Bölge 4 Etap 746 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 28 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 347 milyon 19 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 1 milyar 192 milyon 705 bin TL

Müteahhit: Alioğlu Yapı Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, İlk Yapı İnşaat Ticaret Anonim Şirketi İş Ortaklığı / Ümraniye İstanbul

İHALE 4

Gaziantep İli Şehitkamil İlçesi Kuzeyşehir 10 Etap 1 Bölge 481 Adet Konut, 40 Adet Dükkan İnşaatları Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İş

İhale tarihi: 1 Mart 2023

Yaklaşık Maliyeti: 942 milyon 607 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 937 milyon 949 bin TL

Müteahhit: Prestij Yaşam İnşaat Turizm Sağlık Gıda Petrol Sanayi Ticaret Anonim Şirketi, İfam İnşaat ve Ticaret Limited Şirketi İş Ortaklığı- Adana

İHALE 5

Gaziantep İli Şehitkamil İlçesi Kuzeyşehir 10 Etap 3 Bölge 414 Adet Konut İnşaatları İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İş

İhale tarihi: 1 Mart 2023

Yaklaşık Maliyeti: 761 milyon 405 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 738 milyon TL

Müteahhit: Adıgüzeller İnşaat Taahhüt San Ticaret Lmt Şti Gaziantep

İHALE 6

Gaziantep İli Şehitkamil İlçesi Kuzeyşehir 12 Etap 455 Adet Konut İnşaatları İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İş

İhale tarihi: 28 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 793 milyon 443 bin TL

Sözleşme tarihi: 28 Şubat 2023

Sözleşme Bedeli: 728 milyon TL

Müteahhit: Solid Gayrimenkul Yatırımları İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi – İstanbul

İHALE 7

Gaziantep İli, Nizip İlçesi, Kızılcakent Mahallesi 921 Adet Konut ve 8 Adet Dükkan İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İş

İhale tarihi: 28 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 669 milyon 236 bin TL

Sözleşme tarihi: 6 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 1 milyar 638 milyon TL

Müteahhit: Can İnşaat San.ve Tic.A.Ş. Kayseri

Sözleşme süresi: 06.03.2023 – 28.02.2024

İHALE 8

Hatay İli, Payas İlçesi, Çağlalık Mahallesi 821 Adet Konut ve 36 Adet Dükkan İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İş

İhale tarihi: 23 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 142 milyon 416 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 1 milyar 145 milyon TL

Müteahhit: Egemen İnşaat ve Ticaret Anonim Şirketi, Okyanus Enerji Üretim İnşaat Anonim Şirketi İş Ortaklığı

Sözleşme süresi: 03.03.2023 – 25.02.2024

İHALE 9

Kahramanmaraş İli Pazarcık İlçesi Yukarıpazarcık Mahallesi 3 Etap 321 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 24 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 572 milyon 568 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 571 milyon TL

Müteahhit: Ak Rad Yapı Mühendislik Anonim Şirketi, Güngör İnşaat ve Doğrama Taahhüt Ticaret San.Ltd.Şti İş Ortaklığı

Sözleşme süresi: 03.03.2023 – 28.09.2023

İHALE 10

Kahramanmaraş İli, Dulkadiroğlu İlçesi 2 Etap 628 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 28 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 385 milyon 270 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 1 milyar 118 milyon TL

Müteahhit: BAŞ Yapı İnşaat Taahhüt ve Turizm Sanayi Dış Ticaret Limited Şirketi, İnkosa İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi İş Ortaklığı

Sözleşme süresi: 03.03.2023 – 27.12.2023

İHALE 11

Kahramanmaraş İli, Dulkadiroğlu İlçesi, Ferhuş Mahallesi 258 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 24 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 400 milyon 649 bin TL

Sözleşme tarihi: 6 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 399 milyon 721 bin TL

Müteahhit: Medsan Asfalt Yol Yapı A.Ş., Gürbağ İnşaat Mühendislik Madencilik San.ve Tic.A.Ş. İş Ortaklığı

Sözleşme süresi: 06.03.2023 – 01.10.2023

İHALE 12

Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesi Karaelbistan Mahallesi 5. Etap 714 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 1 Mart 2023

Yaklaşık Maliyeti: 1 milyar 194 milyon 729 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 1 milyar 116 milyon 29 bin TL

Müteahhit: En-Ez İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş

Sözleşme süresi: 03.03.2023 – 27.12.2023

İHALE 13

Malatya İli, Battalgazi İlçesi, Bahçebaşı Mahallesi 2. Etap 599 Adet Konut İnşaatı İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 23 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 913 milyon 263 bin TL

Sözleşme tarihi: 2 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 919 milyon 29 bin TL

Müteahhit: Temhek İnşaat Taahhüt Nakliye Petrol Otomotiv Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Polat Kuyumculuk İnşaat Gıda İthalat İhracat Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti. İş Ortaklığı

Sözleşme süresi: 02.03.2023 – 26.11.2023

İHALE 14

Şanlıurfa İli Eyyübiye İlçesi, Batıkent Mahallesi 6etap 363 Adet Konut, 1 Adet 5 Dükkanlı Ticaret Merkezi İnşaatları İle Altyapı ve Çevre Düzenlemesi İşi

İhale tarihi: 24 Şubat 2023

Yaklaşık Maliyeti: 644 milyon 369 bin TL

Sözleşme tarihi: 3 Mart 2023

Sözleşme Bedeli: 640 milyon 29 bin TL

Müteahhit: İzbay İnşaat Nakliyeak Aryakıt Ürün.San.Tic.Ltd.Şti., Arter Taahhüt İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi İş Ortaklığı- Siirt

Sözleşme süresi: 03.03.2023 – 28.10.2023

YILIN İLK İKİ AYINDA 23 BİN 592 ESNAF İFLAS ETTİ

Yılın ilk iki ayında iflas eden esnaf sayısı en az 23 bin 592 olarak kayıtlara geçti. Deprem bölgesinde ise yılın ilk iki ayında iflas eden esnaf sayısı ise 2041 olarak kayıtlara geçti.

Depremden sonra iş yerlerini kaybeden ve yeterli destek bulamayan esnaflarımızın durumunu düşündüğümüzde, birkaç ay içerisinde kitlesel iflasların yaşanması kaçınılmazdır.

Ocak ve Şubat ayları arasında Türkiye genelinde meslekten ve sicilden terkinini gerçekleştirerek iflas eden esnaf sayısı 23 bin 592 oldu. Bu durumda yılın ilk ayında her gün 393 esnafımız iflas ederek ekmeğimizi kaybetmiş oldu.

Yılın ilk iki ayındaki 23 bin 592 esnaf iflası, 2019'dan bugüne yılın ilk iki ayındaki iflaslardan daha fazla oldu.

Deprem bölgesinde ilk iki ayda 2041 esnaf iflas etti.

Bu yılın ilk iki ayında deprem bölgelerindeki toplam iflas sayısı ise en az 2014 olarak kayıtlara geçti. Bu durumda bu yılın ilk iki ayında gerçekleşen iflasların yüzde 11'i deprem bölgesinde gerçekleşmiş oldu.

Adana'da 455, Adıyaman'da 149, Diyarbakır'da 188, Gaziantep'te 235, Hatay'da 257, Kahramanmaraş'ta 227, Kilis'te 24, Malatya'da 181, Osmaniye'de 97 ve Şanlıurfa'da 228 esnaf bu yılın ilk iki ayında iflas etmiş oldu.

6 aylık borç erteleme ne yazık ki iş yerini, evini, ailesini kaybeden esnaflarımızın hiçbir derdine derman olmayacaktır. Esnaflarımızın tüm borçları silinmeli, iş yerlerine tekrar dönene kadar esnaflarımıza işsizlik maaşı bağlanmalı, esnaflarımızın tüm fatura ve sigorta primleri bu süreçte hazine tarafından karşılanmalıdır.

Aksi takdirde Mart ayı itibarıyla oda kayıtlarında tescilli bulunan esnaflarımız toplu halde meslekten ve sicilden terkin işlemini gerçekleştirecektir.

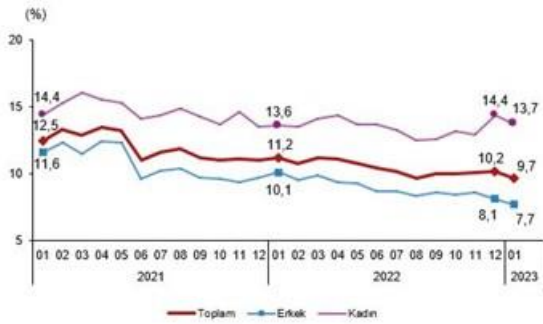
GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ORANI YÜZDE 22'YE ULAŞTI

TÜİK verilerine göre; ocak ayında mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı yüzde 9,7 seviyesinde gerçekleşti. Geniş tanımlı işsizlik oranı ise yüzde 22'ye ulaştı.

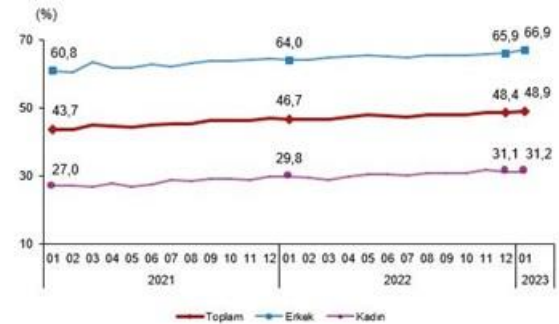
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ocak ayına ilişkin iş gücü istatistiklerini açıkladı. Buna göre, 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 166 bin kişi azalarak 3 milyon 424 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,5 puan azalarak yüzde 9,7 seviyesinde gerçekleşti.

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü (geniş tanımlı işsizlik) oranı ise 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 0,6 puanlık artış ile yüzde 21,9 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı yüzde 15,3 iken potansiyel işgücü ve işsizlerin bütünleşik oranı yüzde 16,7 olarak tahmin edildi.

İşsizlik oranı, Ocak 2021-Ocak 2023

İstihdam oranı, Ocak 2021-Ocak 2023

İşsizlik oranı erkeklerde yüzde 7,7 iken kadınlarda yüzde 13,7 olarak tahmin edildi. İstihdam edilenlerin sayısı 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 354 bin kişi artarak 31 milyon 837 bin kişi, istihdam oranı ise 0,5 puan artarak yüzde 48,9 oldu. Bu oran erkeklerde yüzde 66,9 iken kadınlarda yüzde 31,2 olarak gerçekleşti.

İşgücü 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 188 bin kişi artarak 35 milyon 260 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,2 puanlık artış ile yüzde 54,1 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 72,5 iken kadınlarda yüzde 36,1 oldu.

Genç Nüfusta Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı Yüzde 20,2 Oldu

15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,5 puanlık artış ile yüzde 20,2 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde yüzde 16,5, kadınlarda ise yüzde 26,6 olarak tahmin edildi.

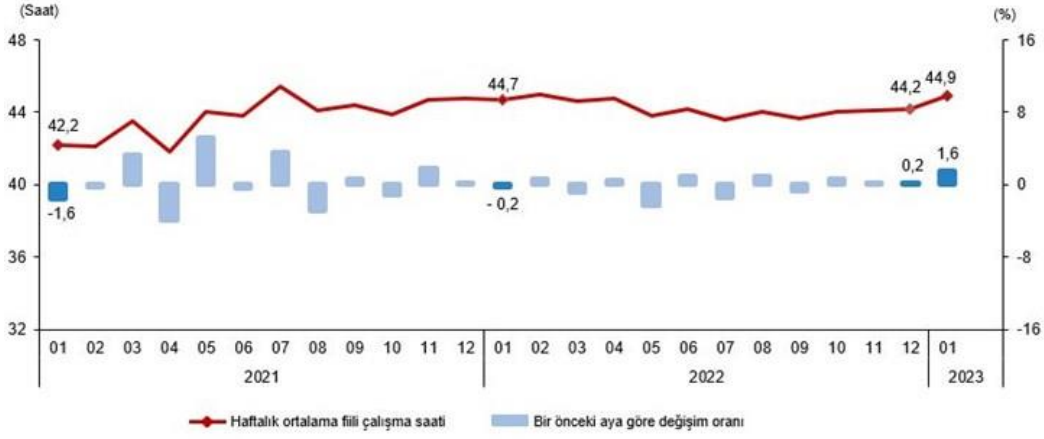
	Ocak 2023			Bir önceki ay			Bir önceki aya göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)									
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	65 166	32 256	32 910	65 102	32 224	32 878	64	32	32
İşgücü	35 260	23 376	11 885	35 072	23 125	11 947	188	251	-62
İstihdam	31 837	21 577	10 260	31 483	21 251	10 232	354	326	28
İşsiz	3 424	1 799	1 625	3 590	1 874	1 715	-166	-75	-90
İşgücüne dahil olmayanlar	29 906	8 880	21 025	30 030	9 099	20 931	-124	-219	94
(%)									
İşgücüne katılma oranı	54,1	72,5	36,1	53,9	71,8	36,3	0,2	0,7	-0,2
İstihdam oranı	48,9	66,9	31,2	48,4	65,9	31,1	0,5	1,0	0,1
İşsizlik oranı	9,7	7,7	13,7	10,2	8,1	14,4	-0,5	-0,4	-0,7
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	20,2	16,5	26,6	19,7	15,8	26,8	0,5	0,7	-0,2

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplam vermeyebilir.

Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş aylara ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.

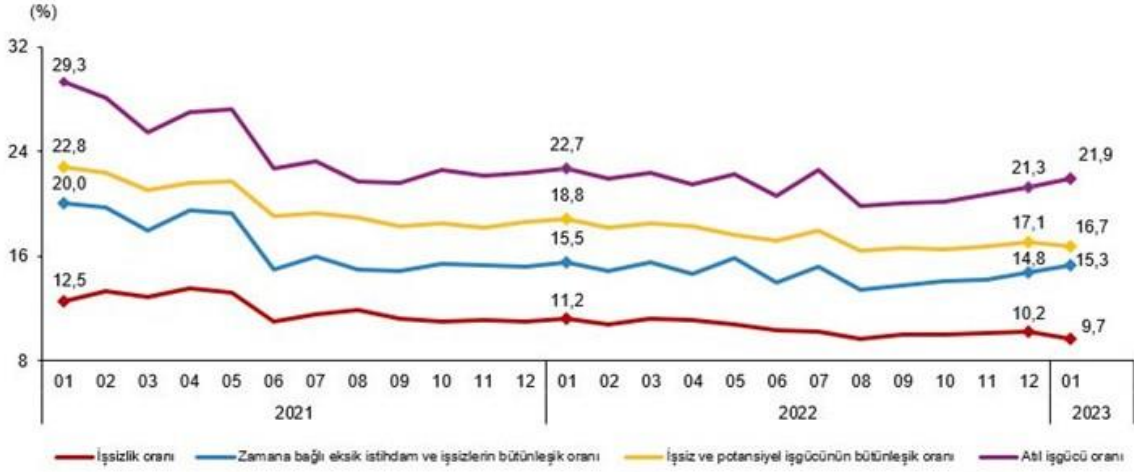
Haftalık Ortalama Fiili Çalışma Süresi 44,9 Saat Oldu

İstihdam edilenlerden referans döneminde işbaşında olanların, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış haftalık ortalama fiili çalışma süresi 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 0,7 saat artarak 44,9 saat olarak gerçekleşti.

Atıl İşgücü Oranı

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 0,6 puanlık artış ile yüzde 21,9 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünlük oranı yüzde 15,3 iken potansiyel işgücü ve işsizlerin bütünlük oranı yüzde 16,7 olarak tahmin edildi.

DERİN YOKSULLUK GİDEREK ARTIYOR

İktidar eliyle yaratılan ekonomik kriz, sosyal yardıma muhtaç sayısında dramatik artışa yol açtı. Verilere göre, 4,4 milyon hanenin sosyal yardım aldığı 2022'de 3 milyon 472 bin 393 yurttaş karnını gıda yardımı ile doyurabildi.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2022 yılı verilerini içeren raporları, Türkiye'deki yoksullaşmayı ve giderek derinleşen ekonomik bunalımı bir kez daha gözler önüne serdi. Bakanlığın verilerine göre, ekonomik krizin altında ezilen 4 milyon 419 bin 286 hane 2022 yılında sosyal yardımlardan yararlandı. Öz ailesinin bakımını sağlayamadığı 157 bin 248 çocuğa ise sosyal ve ekonomik destek verildi.

Milyonlarca hanenin sosyal yardım ile ayakta kalmaya çalıştığı 2022 yılında devlet, 151 milyar 900 milyon TL'lik sosyal yardım harcaması yaptı. 2022 yılındaki sosyal yardım harcaması, 2021 yılına oranla yüzde 55 arttı. 2022 yılında gerçekleştirilen 151,9 milyar TL'lik sosyal yardım harcamasının gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) içindeki payının yüzde 1,13 olduğu bildirildi. 2022'de 4 milyon 419 bin 286 haneye sosyal yardım yapıldı.

Utandıran Tablo

2022 yılında gerçekleştirilen tüm yardımların içinde nakdi yardımların oranı yüzde 93 oldu. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, sosyal yardımların türlerine göre dağılımını da paylaştı. Bakanlığın verilerine göre, 2022 yılında 3 milyon 472 bin 393 yurttaş karnını, gıda yardımı ile doyurabildi. Gıda yardımlarının maddi karşılığı ise 777,9 milyon TL ile ifade edildi.

Bakımsız Binlerce Hane

Oturulamayacak derecede eski, bakımsız ve sağlıksız hane sayısı da çarpıcı tabloyu ortaya koydu. Buna göre, 2022 yılında bakımsız ve sağlıksız olduğu belirlenen 26 bin 688 hanedeki yurttaş için 144,9 milyon TL'lik kaynak aktarıldı. Kaynağın, evlerin bakım ve onarımı için kullanıldığı belirtildi.

Sosyal Yardım İle Eğitim

2022 yılında 237 bin 428 öğrenci eğitim yaşamını, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından sağlanan kırtasiye yardımı ile sürdürebildi. 2021 yılında 131 bin 707 olan kırtasiye yardımı alan çocuk sayısı neredeyse ikiye katlandı.

GSS Borçlusuz Milyonlar

İşsiz ve çalışmayan yurtttaşların kabusu olan Genel Sağlık Sigortası (GSS) prim borcunu ödeyemeyen kişi sayısının 9,5 milyona yaklaştığı da Bakanlığın verileriyle ortaya konuldu. Ödeme gücü olmadığı için GSS primlerini ödeyemeyen ve sağlık hizmetlerinden yararlanamayan 9 milyon 488 bin 441 kişi için yapılan destek ödemesi faaliyet raporuna, 33,5 milyar TL olarak kaydedildi.

Fatura Yükü

Yurtttaşın elektrik, doğalgaz ve kömür gibi ihtiyaçlarını ancak sosyal yardımlar ile karşılayabildiğini gözler önüne seren diğer bazı veriler ise rapora şöyle yansdı:

Elektrik tüketim desteği: 3 milyon 690 bin 582 hane – 4,7 milyar TL'lik kaynak

Doğalgaz tüketim desteği: 690 bin 30 hane – 9,8 milyon TL'lik kaynak

Yakacak yardımları: 2 milyon 29 bin 576 hane – 516,7 milyar TL'lik kaynak

BÜTÇEDEKİ KARA DELİK!

Hani beş kuruş çıkmayacaktı?

İktidarın “Cebimizden beş kuruş çıkmayacak” dediği şehir hastaneleri bütçede karadelik gibi. CHP'li Emir'in açıklamasına göre, Sağlık Bakanlığı, KÖİ modeliyle yapılan sağlık tesislerine geçen yıl 25,6 milyar TL harcadı.

İktidarın, “Cebimizden beş kuruş çıkmayacak” denilerek Kamu Özel İşbirliği modeliyle inşa ettirdiği şehir hastaneleri, Sağlık Bakanlığı bütçesinde karadelik haline geldi. CHP'li Murat Emir'in mercek altına aldığı Sağlık Bakanlığı'nın 2022 yılına yönelik mali raporları da şehir hastaneleri için bakanlık bütçesinden harcanan parayı ortaya koydu.

Emir'in açıkladığı bilgilere göre, “Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Yapılan Sağlık Tesislerine Yönelik Faaliyetler” kalemi için geçen yılın başında 21 milyar 564 milyon 904 TL ödenek ayrıldı. Ödenek, yıl içerisinde 25 milyar 661 milyon 900 bin TL'ye çıkarıldı. Şehir hastaneleri için 2022 sonunda yapılan açıklama ise toplam 25 milyar 658 milyon 933 TL olarak hesaplandı. Harcamanın büyüklüğüne dikkat çeken CHP'li Emir, “Şehir hastaneleri için devletin kasasından beş kuruş çıkmayacak’ derken kastettikleri buydu herhalde. Beş kuruş değil, 25,6 milyar TL çıkmış” dedi.

Bütçede Karadelik

Emir, şehir hastaneleri için Sağlık Bakanlığı bütçesinden 2021 yılında da 13 milyar 415 milyon 370 bin TL'lik harcama gerçekleştirildiğinin altını çizerek, şunları söyledi: “Türkiye'ye sağlıkta çağ atlattığını iddia eden iktidar, anlaşılana o ki müteahhitlere çağ atlatıyor. Sağlık Bakanlığı'nın raporlarına bakarken ilk dikkatimizi çeken şey şehir hastaneleri için yapılan harcamalar oluyor. İktidarın, ‘Cebimizden beş kuruş çıkmayacak’ iddiasını herkes hatırlıyor. Raporlar ise bunun doğru olmadığını ortaya koyuyor. Daha önce, ödenek yetersizliği nedeniyle tamamlanamayan ya da yapımına başlanamayan devlet hastanelerini gündeme getirmiştik. İçimiz acıyor. Kamunun kaynakları üç beş müteahhit ve şirket için heba ediliyor. AKP'nin, ‘Otel konforunda’ diyerek adeta pazarladığı şehir hastaneleri, vatandaşın vergilerini bir karadelik gibi içine çekiyor.”

BEYAZ ET-YUMURTA ÜRETİMİNDE DÜŞÜŞ VE FİYATLARDA ARTIŞ

Domates başta olmak üzere sebze fiyatlarında, et ve yumurtada yaşanan olağanüstü fiyat artışları market raflarının boşalmasını, pek çok ürünün yeterince bulunamamasını beraberinde getiriyor. Ticaret Bakanlığı domates ihracatına kısıtlama ve yasak getirirken, kuş gribi nedeniyle 6,5 milyon tavuğun itlaf edilmesi beyaz et-yumurta üretiminde düşüşe, fiyat artışlarına yol açtı!

Domates fiyatının kilo başına 40-50 TL'ye dayanmasına karşılık Pazar ve markette rafların boşalması, yeterli ürünün piyasaya sunulmaması üzerine Ticaret Bakanlığı domates ihracatına bazı ülkeler haricinde yasak ve kısıtlama getirdi. 11 ili doğrudan etkileyen deprem afeti nedeniyle 'gıda arz güvenliği ve fiyat istikrarının sağlanması' amacıyla tedbir alınmasına ihtiyaç duyulduğunu açıkladı.

Market zincirlerinde ve semt pazarlarında başta domates olmak üzere pek çok sebze, meyve, ürün raflarda ve tezgahlarda bulunamıyor. Bu doğrultuda taze ve soğutulmuş domates, domates salçası vb. ürünlerin ihracatı, 14 Nisan 2023'e kadar kısıtlandı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Filistin ve Azerbaycan'a kısıtlamaların ve ihracat yasağının dışında tutuldu. Ayrıca, Suriye'de TSK tarafından kontrol ve güvenlik altına alınan bölgelere, yerleşim yerlerine yönelik ihracat başvuruları, AFAD, Kızılay veya diğer insani yardım kuruluşlarınca yapılacak başvurular kısıtlamaya dahil edilmedi. Bu karar çerçevesinde **Türkiye'nin en büyük domates ihraç pazarı olan Rusya'ya** da nisan ortasına kadar siparişe bağlanıp yola çıkarılmış olanlar dışında domates satışı yapılmayacak.

Gıda arz güvenliğinde ortaya çıkan sıkıntının bir başka nedeni de et, yaş sebze-meyve nakliyesinde, ihracatında yer alan frigorifik TIR filolarında Hataylı TIR şirketlerinin büyük pay sahibi olması. Deprem sonrası bu TIR şirketlerinin çok sayıda aracı faaliyet dışı kaldı. Şoförlerin can kaybı yanında, depremde ailesini ve yakınlarını kaybeden TIR şoförlerinin araçlarını parka çekmesi, şehirlerarası dayanıksız gıda, sebze-meyve taşımacılığında büyük çaplı düşümlere, büyükşehirlerde, pazarlara yeterli ürün gelmemesine neden oldu.

Karkas et kesim fiyatının kilo başına 160-180 TL'ye yükselmesi, et fiyatlarını rekor seviyelere taşıırken Türkiye Kasaplar Federasyonu ve odalara üye kasaplar bir hafta süreyle et satışı yapmama, kepenk indirme eylemine hazırlanıklarını duyurdu. Batı Karadeniz bölgesindeki şap salgınıyla büyük ve küçükbaş hayvan beslenen çok sayıda köy, kırsal besi merkezi karantinaya alındı. Gerileyen yerli kırmızı et üretiminin daha da düşmesine yol açan bu gelişmelerden sonra, **kemiğin kilosu 50-80 TL arasına yükseldi!**

Türkiye'nin yumurta borsası işlevini gören Afyonkarahisar-Şuhut başta olmak üzere Denizli'nin de aralarında yer aldığı bazı illerde, kanatlı kümes hayvanı, tavuk, piliç, beyaz et ve yumurta üretimi yapan büyük kapasiteli işletmelerde başlayan kuş gribi salgınıyla geçen hafta 6,5 milyon et ve yumurta tavuğu itlaf edildi.

Tüm bu tablo; önümüzdeki günlerde sebze, et, yumurta vb. gıda fiyatlarında büyük çaplı yükselişlerin yaşanacağını, **temel gıdaya erişim için acil önlem alınmasını, gündeme getirmektedir.**

VARLIK FONUNDA YILLARCA ZARAR ETTİRİLEN BOTAŞ'I BÖLMEDE SARAYA SINIRSIZ YETKİ...

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, Türkiye'nin en büyük kamu iktisadi teşebbüslerinin biri olmasına karşın tek adam rejiminde Varlık Fonu'na devredildikten sonra sürekli zarar etmeye başlayan BOTAŞ'ın bölünmesine ilişkin Cumhurbaşkanına sınırsız yetki verilmesinin doğru olmadığını vurguladı. CHP'li Akın, "BOTAŞ'ı mali açıdan neredeyse iflas ettiren saraya şimdi kurumu istediği şekilde bölme yetkisi verilmesi doğru değil. İktidarın giderayak BOTAŞ acelesi manidar. Uyarıyoruz: BOTAŞ'ın iletim ve depolama alanındaki faaliyetleri stratejik öneme sahiptir. Bu alanlarda kamunun gücü asla azaltılmamalı" değerlendirmesinde bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, yaptığı yazılı açıklamada seçime kısa bir süre kala AK Parti iktidarının TBMM'ye getirdiği bir torba yasa teklifiyle BOTAŞ'la ilgili düzenlemelerin yer aldığına dikkat çekti. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

"2017 yılında Varlık Fonu'na devredilmesinin ardından her yıl artan tutarlarda zarar etmeye başlayan BOTAŞ'ın özellikle 2018 yılında hayata geçen tek adam rejimiyle birlikte mali açıdan iflas etmiş duruma geldi. Türkiye'nin en büyük kamu iktisadi teşebbüslerinin başında gelen BOTAŞ bu dönemde beceriksiz yönetim nedeniyle kamu bütçesinden desteklenmeden mali açıdan ayakta duramayan bir kurum haline dönüşmüştür."

'Seçime Öncesi İktidarın BOTAŞ Acelesi Manidar'

BOTAŞ'ın tarihinde ilk kez yurt dışında krediyle doğalgaz almasının önünün açıldığını ve 2023 yılında borçlanma yetkisinin de olağanüstü artırıldığına dikkat çeken CHP'li Akın, şunları ifade etti:

"Tek adam döneminden önce Türkiye'nin en fazla kar eden kamu kurumlarından biri olan BOTAŞ artık Hazine'den kaynak aktarılmazsa ayakta duramayacak bir yapıya getirildi. Şimdi de TBMM'ye getirilen bir torba yasa teklifiyle saraya BOTAŞ'ı istediği gibi parçalama yetkisi tanınmak isteniyor. Kurumun hangi amaçla kaç farklı şirkete bölüneceği ve bu şirketlerin faaliyet alanlarının ne olacağı belli olmadan saraya yetki verilmesi

doğru değil. Türkiye'nin kaderinin belirleneceği seçime sayılı günler kala bu kadar önemli ve stratejik bir kamu kurumu olan BOTAŞ'ın bölünmesi için iktidarın giderayak acele etmesini son derece manidar buluyoruz.”

'İletim Ve Depolomada Kamu Gücü Azaltılmamalı'

CHP'li Akın, BOTAŞ'ın Türkiye'de enerji alanında doğalgaz arz güvenliği ve kesintisiz enerji için son derece önemli bir kamu kurumu olduğuna dikkat çekti. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

“Türkiye'de üretilen elektriğin en yüzde 30'u doğalgaz kaynaklı. Kuraklık olduğu zaman bu oran yüzde 50'lilere dayanıyor. Dolayısıyla enerjide arz güvenliğinin sağlanması ve kesintisiz enerji için BOTAŞ kritik öneme sahip. Saraya verilecek yetkiyle nasıl ve hangi faaliyet alanlarının bölüneceği belli değil. Yanlış özelleştirme politikalarıyla elektrikte yaşanan sıkıntılar nedeniyle geçen yıl 500 bin nüfuslu bir kentimiz elektriksiz kalırken, bu yıl da yaşadığımız deprem felaketinin ardından günlerce elektriksiz kalan kentlerimiz oldu. Dolayısıyla BOTAŞ'ın iletimi ve depolama alanındaki faaliyetleri stratejik bir öneme sahip olduğu için bu alanlarda kamunun gücü asla azaltılmamalı.”

KIZILAY'IN KİRA GELİRİNİ YILLARCA AKP'YE YAKIN YDA ADLI ŞİRKET TOPLAMIŞ

Ortaya çıkan skandallarla gündemden düşmeyen Kızılay'ın, kira gelirlerini iktidara yakın şirkete bıraktığı ortaya çıktı. Kızılay'ın Ankara'da mülkiyeti kendisine ait olan alanına dört bankamatik, üç büfe ve reklam panoları konuldu. İşletmelerin kira gelirini yıllarca YDA adlı inşaat şirketi topladı.

6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından depremzedeler barınma sorunu yaşarken, ellerinde bulunan çadırları satmasıyla tepki çeken Kızılay'ın skandallarına bir yenisi eklendi.

Kızılay'ın Ankara'da mülkiyeti kendisine ait olan alanına dört bankamatik, üç büfe ve reklam panoları konuldu. İşletmelerin kira gelirini yıllarca YDA adlı inşaat şirketi topladı.

Olay, işletmeler kira sözleşmesini yenilemek için muhatap bulamayınca ortaya çıktı. Kiracılar çözüm için ABB Başkanı Mansur Yavaş'a başvurdu.

Ankara Kızılay'daki AVM'yi özel bir şirkete kiralayan Kızılay, AVM önündeki alanda metro çıkışı ve asansör kulesi yapımı için de 2010 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) ile feragat protokolü imzaladı.

Bu protokole göre Kızılay'a ait alana sadece iki metro çıkışı ve asansör kulesi yapılacaktı Melih Gökçek, protokolde olmamasına karşın üç büfe, dört bankamatik ve ışıklı billboard panoları da dikiverdi. Kızılay'ın sessiz kaldığı bu gecekonduların kira gelirini ise Kızılay ya da ABB değil, AKP'ye yakın özel bir şirket olan YDA topladı.

Bankalar Yavaş'a Gitti

Yerel seçimler sonrası Ankara Büyükşehir Belediyesi CHP'ye geçtikten sonra dört bankamatik için sözleşme yenileme dönemi geldiğinde bankalar, ABB'ye başvurdu. Ancak ABB bankalara, “Bizim böyle yerlerimiz yok. Kira sözleşmemiz de bulunmuyor” yanıtını verdi. Bankalar bu sefer dönüp AVM'yi işleten şirkete başvurdu. Onlar da bu alanın Kızılay'a ait olduğunu belirterek muhatabın Kızılay olduğunu söyledi. Kızılay'ın ise zaten büfeler, bankamatikler ve billboardlardan haberi bile yoktu. Ya da haberi vardı ama Gökçek'in tasarrufuna bilerek göz yummuşlardı.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Emlak İstimlak Müdürlüğü konuya ilişkin, “Bu yerlerin kirasını önceden YDA şirketi alıyormuş. Ama artık bize ödeniyor” açıklamasını yaptı.

KIZILAY; SİYASİ RANT, PARTİZANLIK VE KÂR HIRSIYLA ÇÖKERTİLDİ

Kızılay, 6 Şubat depreminde hayati ve insani yardım faaliyetleriyle değil, holding yapısıyla ticari ve kâr öncelikli faaliyetleriyle, soğukta-açıktaki depremzedeye çadır satışlarıyla gündeme geldi. 155 yıllık hayır ve afetlerde insani yardımla görevli bir kurumun 2018'de tek kişi yönetimine geçiş sonrası siyasi rant, partizanlık ve kâr hırsıyla nasıl çökertildiği, 'aile ve parti holdingine' dönüştürüldüğü açığa çıktı!

6 Şubat depreminin ülkemize ve ulusumuza yaşattığı yıkımın daha ağırı, bu süreçte açığa çıkan kurumsal çürümüşlük ve çöküşle yaşandı. Müdahalede geciktiklerini, kurtarılacak binlerce hayatın kurtarılamadığını dile getirerek acılı insanlarımızdan 'helallik' isteyen iktidar, bu doğal afetin siyasi ve kurumsal felakete dönüşmesinin altyapısını kendi eliyle ve kararlarıyla kurdu. 1868'de Osmanlı döneminde üçü gayrimüslim dört

hekim tarafından Hilâl-i Ahmer (Kızılay) adıyla kurulan bu insani yardım ve afetlerle mücadele kurumu, bu iktidar döneminde kâr amaçlı bir ticari holdinge dönüştürüldü. 2018'e kadar AKP'li başbakan, bakanlar, milletvekilleri, aile bireyleri, gelin ve damatlar, partili il ve ilçe yöneticileriyle kadroları doldurulan Kızılay, 2018'de tek adam yönetimine geçiş sonrası alınan kararla 2019'da Kızılay Holding oldu. Gayrimenkul yatırım ortaklığından, lojistiğe, gıda ve içecekten, çadır ve tekstile, medikal cihaz ve kan-plazma şirketinden, portföy yönetimi ve borsa yatırım aracılık şirketine, yapı ve inşaaata kadar 11 ayrı şirketi çatısı altında toplayan Kızılay Holding böylece ihale yasına, TBMM ve Sayıştay denetimine tabi olmayan A.Ş. statüsünde ticari bir kurum oldu. Bir yandan millettten bağış toplarken diğer yandan toplanan bu bağışların kullanımı, harcanması, satılması, elde edilen kazanç ve kârların paylaşımında yönetim kurulunun alacağı kararın yeterli olduğu, kamusal denetim dışı bir yapıya dönüştürüldü. Holding çatısı altındaki 11 şirketin tamamının Yönetim Kurulu Başkanı da aynı kişi. Kızılay Başkanı, holdingin de şirketlerin de Yönetim Kurulu Başkanı. Kızılay Başkanının aile fertleri, AKP-MHP'li siyasiler ve yakınları şirketlerde, şubelerde, yönetim kurullarında dolgun maaşlarla görevli.

Bir yandan kamu yararına dernek statüsüyle vergiden muaf şekilde halktan aynı ve nakdi bağış, kan bağışı vb. topluyor diğer yandan ticari holding statüsüyle bu yardımları, bağışlanan gayrimenkulleri, vakfedilen taşınmazları, hayır işleri için hibe edilen paraları, dövizleri, hisseleri işleterek, satarak, bağışlanan arsalarla konutlar, binalar inşa ederek kâr hanesine yazıp parti şirketi gibi milyarlar paylaşıyor.

✓ 2020'de iktidara yakın doğalgaz dağıtım şirketinin Kızılay'a yaptığı 8 milyon dolarlık bağış, Kızılay üzerinden iktidar destekli iki vakfın New York Manhattan'da inşa ettiği lüks rezidans ve iş merkezine aktarıldı. Hem bağış yapan şirket vergi ödemedi hem de bağış diğer vakıflara bağışlayan Kızılay vergi ödemedi.

Kızılay, ticari bir kuruma dönüştüğü için uluslararası insani yardım kuruluşları ve Kızılhaç'ın depremde iş birliği yapmaktan kaçındı. **Kızılay'ı holdingleştirip ticarileştirenler, kazanç ve kâr kapısı olarak parti şirketi haline getirenler, adalete hesap vereceklerdir.**

KIZILAY KOŞA KOŞA MENZİL'E GİTMİŞ!

Kızılay'ın depremedelere dağıtmak için Menzil Cemaati'nden yardım kolisi satın aldığı iddia edildi.

Depremedeler soğukta çadır beklerken Ahbap'a ve Türk Eczacıları Birliği'ne çadır satarak bir skandala imza atan 155 yıllık Kızılay'da tartışma yaratacak bir gelişme daha yaşandı.

6 Şubat'ta meydana gelen büyük deprem felaketinin ardından Kızılay'ın, Menzil Cemaati'ne bağlı Nakış Gıda isimli bir şirketten gıda malzemesi, yardım kolisi satın aldığı iddia edildi. Depremedeler için yapılan bu alımın ihalesiz olarak gerçekleştirildiği öne sürüldü.

Ayrıca Menzil Cemaati'ne mensup olduğu bilinen Kızılay Başkan Yardımcısı Fatma Meriç Yılmaz'ın bu alıma aracılık ettiği, Kızılay Başkanı Kerem Kınık'ın ise bilgisi olduğu belirtiliyor.

Menzil Cemaati'ne bağlı Nakış Gıda'nın yöneticisi Kenan Kasap açıklama yapmadığını söyledi. Kasap, "Alımı ihalesiz mi yaptınız?" sorusuna "Ortalık yangın yeriyken ne ihalesi?" diye karşılık verdi. Öte yandan Menzil'den gıda alımına aracılık ettiği iddia edilen Kızılay Başkan Yardımcısı Fatma Meriç Yılmaz ile Kızılay Basın Müşavirliği de sorularımızı yanıtsız bıraktı.

Ayrıca Nakış Gıda firmasının ofisi, Menzil Cemaati'nin İstanbul'daki merkezi olan Tuzla'daki Semerkant Kültür Merkezi'nin içerisinde yer alıyor.

Önce De İhale Verildi

Öte yandan Kızılay'ın Menzil Cemaati'ne mensup olan Ferhat Danışman'ın Techno Health isimli şirketine 2019 yılında verdiği ihalede ortaya çıkmıştı.

Kızılay Yönetim Kurulu, 5 Şubat 2018'de NAT Tarama, Serolojik Tarama ve Ferritin Tarama Testi alımı için ihale açılmasını kararlaştırdı. Techno Health ile Tenay Elektronik iş ortaklığı 'pazarlık' için ihaleye davet edildi. Pazarlık sonucunda 3 milyon TL indirimle alımın 713 milyon 529 bin TL (120 milyon Avro) bedelle iki şirketten oluşan ortaklıktan yapılması kararlaştırıldı. İhale 20 Mart 2019'da onaylandı.

Kızılay'dan iş ortaklığı ile ihale alan Techno Health Şirketi'nin sahibi Ferhat Danışman'ın ise Menzil Cemaati'ne mensup olduğu biliniyordu. Sosyal medya hesabında Menzil ile ilgili paylaşımlar yer alan Danışman, aynı zamanda cemaate ait olan Emsey Hastanesi'nin de yöneticisiydi. Bunun ortaya çıkarmasının ardından Danışman sosyal medya hesabını kapatmıştı. Danışman, Menzil'e ait olduğu bilinen Emsay Hastanesi ile ilgili paylaşımları dışında "Menzil'de içilen çorba kişinin midesinden 100 yıl çıkmaz" mesajları da paylaştı.

Enkaz Başında Tövbe Seansı

Köyünde bin 100 depremzede çocuğun bulunduğunu açıklayan Menzil Cemaati'nin deprem bölgesinde depremzedelere tövbe seansı yaptığı ortaya çıktı. Adıyaman'ın Kahta ilçesinde cemaatin Menzil köyü bulunuyor. Bu nedenle Adıyaman adeta Menzil Cemaati'nin merkezi konumunda. Depremden büyük oranda etkilenen Adıyaman'da da Menzil Cemaati "mürid devşirmek" için yoğun bir çalışma başlattı. Görüntüler ise tartışma yaratacak türden. Depremden kısa bir süre sonra Adıyaman bir binanın enkazının hemen yanında Menzil şeyhinin vekilinin depremzedeleri "tövbe ettirdiği" görülüyor. Görüntülerde, Menzil şeyhinin depremzedelere "Bütün yapmış olduğum günahlardan pişmanım. Keşke yapmasaydım. İnşallah bir daha yapmayacağım. Gavs (Menzil şeyhi) hazretlerini kendime şeyh kabul ettim" sözlerini tekrarlatarak "tövbe ettirdiği" anlaşılıyor. Çevredekilerim ise tövbe seansının ardından "Allah kabul etsin" dediği duyuluyor. Ayrıca Menzil şeyhine cemaat içerisinde "gavs" dendiği de biliniyor. Cemaat içerisinde deprem bölgesinde 25 bin depremzededen "tövbe alındığı" da konuşuluyor.

AFETLERİN NEDENİ ZİHNİYET

Yangın söndürme aracı sayısı azaldı!

Yangınlara müdahaledeki zafiyeti sorgulanan Orman Genel Müdürlüğü'nün yeni yangın araçları alması beklenirken aksine filo sayısı düştü. 2022 yılı, 2021'e göre 17 adet daha az araçla tamamlandı.

Orman Genel Müdürlüğü'nün geçen yıla dair mali verileri ile faaliyetlerini içeren raporları, ormanları küle çeviren yangınlardan ders alınmadığını ortaya koydu. Filosundaki yangın söndürme aracı sayısını artırması beklenen müdürlüğün, 2022'yi 2021 yılına göre 17 adet daha az yangın söndürme aracı ile tamamladığı tespit edildi. Müdürlüğün raporlarında, geçen yıl toplam 12 bin 799 hektar orman alanının alevlere teslim olduğu da belirtildi.

Nedenleri Belirsiz

Toplam 2 bin 160 yangının kayıtlara geçtiği geçen yıl, 886 yangın, "Nedeni belirlenemeyen yangın" olarak sınıflandırıldı. Nedeni belirlenemeyen yangınlar, "Yangınların çıkış nedeni" listesinde ilk sırada yer alırken "İhmal-dikkatsizlik-kaza" çıkış nedeni 830 adet yangın gerçekleşti. 2022'de 358 adet yangın doğal nedenlerle, 86 yangın ise kasit sonucu başladı.

Alevlere teslim olan orman alanlarının çıkış nedenlerine göre kapsadığı alanın büyüklüğü ise şöyle kaydedildi:

Doğal: 517 hektar

Nedeni belirlenemeyen: 2 bin 132 hektar

Kasit: 4 bin 722

İhmal-dikkatsizlik-kaza: 5 bin 428

Filosu Eksildi

OGM, 2022'yi toplam 5 bin 121 adet iş ve koruma makinesi ile tamamladı. Önceki yılda OGM bünyesinde bin 67 yangın söndürme aracı bulunurken geçen yıl 17 yangın söndürme aracı filodan eksildi. Buna göre, OGM'nin 2022'deki yangın söndürme aracı sayısı kayıtlara, bin 50 olarak geçti.

Yalnızca Bir Uçak

Orman yangınlarına müdahalede yeterli hava aracı bulunmadığı gerekçesiyle eleştirilen OGM'nin hava aracı filosu da raporlara yansdı. 2021 yılında başlattığı çalışmalar kapsamında, "Türk Kuşu" isimli VIP hangar için hazırlıklara devam eden OGM'nin envanterine kayıtlı yalnızca bir uçak olduğu belirlendi. 2022'de, yangınlara müdahale için 20 adet uçak kiralandığı bildirildi.

Tanıtıma Milyonlar

OGM'nin temsil ve tanıtma gideri de dramatik şekilde arttı. Buna göre, 2021 yılında 29 milyon 954 bin TL olan kurumun temsil ve tanıtma gideri, 2022 yılında 48 milyon 306 bin TL'ye kadar yükseldi.

AFET VE KADINLAR

Risk Altındaki Kadınlar

Farklı coğrafyalarda, farklı ülkelerde farklı zamanlarda kadınlar; farklı yüzleriyle karşılına çıksa da ataerkil sistemin hüküm sürdüğü toplumlarda “benzer” temel sorunlar ve hak ihlalleri yaşamaya devam ediyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle hak gasplarına maruz bırakılan kız çocukları ve kadınlar; deprem, sel, kuraklık, iklim krizi gibi afetlerin yanısıra ekonomik kriz, işsizlik ve şiddet gibi temel göstergelere bakıldığında da sonuçlardan olumsuz etkilenmede, risk altındaki grupların başında geliyor.

Kadınların “Afet” İle İmtihanı

Afetler risk altındaki gruplar başta olmak üzere sadece insanlar için değil farklı türler, cinsiyetler ve doğa üzerinde “felaket” tanımını dahi yetersiz kılacak olumsuz ve yıkıcı sonuçları doğuruyor. Çoklu krizler çağında kapitalizmin yarattığı hasar; insan eliyle insanlık ve doğa aleyhine geri dönülmez tahribatlarla tırmandırılıyor; tüketim kültürü insanlığın yıkıcı felaketlerle başbaşa bırakılmasının önünü hızla açıyor.

Depremzede Kadınların Sorunları Artıyor

Afetlerden en çok zarar gören grupların arasında kadınların bulunduğu farklı bilimsel akademik çalışmalarla ortaya konuyor. Deprem sonrasında barınma imkanlarından yoksun kalan, geçici barınma merkezleri, çadırkentler ya da yakın-akraba-tanıdık evlerine yerleşebilen kadınların ataerkil sistemde yaşadığı sorunların çeşitlendiği ve arttığı öngörülüyor. Ev içi ücretsiz emek, bakım yükü ve ev işlerinin artmasından yoksulluğun kadınlaşmasına, mülkiyet hakkından yoksun kalmaktan şiddet döngüsünün devamına depremzede kadınlarla ilgili pek çok konu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gideren politikalar perspektifinden el alınmayı gerektiriyor.

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğini Yeniden Düşünmek

6 Şubat'ta ülkemizde yaşanan depremler; toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınlar aleyhine sonuçlarını tartışmaya açtı. Pek çok disiplin ve alanı farklı boyutlarıyla ilgilendiren bir olgu olarak çözümlenmeyi gerekli kılan konu “Afet ve kadınlar”... Bakım krizinden kadın emeğine, sosyal yardımların insan onuruna uygun adil dağıtımından temel hak ve özgürlüklere erişime depremzede kadınların yaşadığı sorunlar; kamu otoritelerinin ve biz politikacıların yaklaşımlarının analiz edilmesi ihtiyacını ve afet sonrası yönetiminde revizyonu zorunlu kılıyor.

Kadına Bıçılan Rol: Yardım Bul, Soba Yak, Yemek Yap, Çocuk Bak

Buldukları ya da gittikleri yerlerde kadınlar “misafir” oldukları evlerde, hanelerde, konukevleri ya da geçici süreli otel vb. barınma imkanı olan yerlerde yine yemek yapan, bulaşık yıkayan, aile üyelerinin temel bakımını tüm yoksunluklara rağmen karşılamak zorunda olan bireyler olarak sosyal devletin bakım yükünü üzerine almak zorunda bırakıldı. Tam da bu yüzden “İç göç” olgusu ve “yerinden edilme”nin sonuçları sadece demografik, sosyolojik ve güvenlik odaklı değil sosyo-ekonomik bağlamda, bakım emeği ve işbölümü ile istihdam politikaları odaklı ele alınmayı acil kılıyor.

Cinsiyet Körü Politikalar Yetersiz

Yaşam hakkından yoksun bırakılmanın yanısıra sağlık sorunları, eğitime erişim, karar alma süreçlerine katılım, eşit temsiliyet ve kamu hizmetleri başta olmak üzere hizmetlerden adil yararlanamama, cinsiyet körlüğünün getirdiği ekonomik haklar, sosyal haklar ve mülkiyet hakkından yoksunluklar sürüyor. Yaşanan kriz ve afetler ise bu eşitsizlikleri, yoksullukları, yoksunlukları, kadınlar aleyhine hak gasplarını derinleştiriyor.

Afet Dirençliliği İçin Devlete Düşen Ödev

Yaşam hakkı başta olmak üzere evrensel insan haklarının hayata geçirilmesi ve haklara erişim engellerinin önlenmesi için devletlere düşen yükümlülükler yerine getirilmediğinde, afet dirençliliğin artırılması tüm toplum için mümkün kılınmadığında, afet öncesi risk analizleri ve planlamalarında, karar alma mekanizmalarında ve ilgili kurul/kurumlarda kadınlar yer almadığında ve temsiliyetleri sağlanmadığında, afetlerden en çok zarar görenlerin kadınlar olmasının önüne geçilmesi de mümkün olmuyor.

Afetzede Kadınların Ücretsiz “Bakım” Emeği

Afet sonrası “arama kurtarma” çalışmaları, kamu “kaynak” ve “hizmet”lerinin afetzedelere zamanında ulaştırılması, “bağış ve yardımlar”ın öne çıkması, yardım paketlerinin kadın ihtiyaçlarını içermemesi, ped dahil hijyen ürünleri ve özbakım malzemelerine yönelik deprem bölgelerindeki yetersizlikler kadınlara özgü ihtiyaçların giderilmesini yeniden düşünmemeye gerektirdi. Tam da bu noktada; kadınların pedini, çocukların oyuncaklarını, ekme-su-gıda dışındaki yaşamsal ihtiyaçları gereksiz ya da lüks gören, önemsemeyen bir zihniyet, afet sonrasında kadınları ikinci mağduriyetlerle başbaşa bıraktı. Tam da bu noktada hatırlatmakta fayda var:

Sivil toplum “organizasyon”ları, sosyal medya “kampanya”ları ve gönüllülerin “destek” mekanizmaları ile “dayanışma ekonomileri” öne çıktı, imdada yetişti.

Devlet Yok Hükmünde

Tüm dünyada tüketim odaklı kapitalist ekonominin tıkanıdığı noktada “dayanışma ekonomisi” kavramı tartışılırken alternatif modeller, karşılıklılığa, takasa ilişkin yönelimler artarken Türkiye’de yaşadığımız afet, devletin yok hükmünde olduğunu, AKP iktidarının yoksulluktan beslendiği gibi afetten de medet umduğunu ortaya koydu.

Yaşasın Kadın Dayanışması

Kadın örgütlerinin, feminist mücadelenin deneyimlerinin ne kadar kıymetli olduğu bu acı deneyimle, afet nedeniyle bir kez daha ortaya çıktı. Yıllarca 25 Şubatlar, 8 Martlar, alanlarda “Kadınlar biraraya, dayanışmaya” çağrılarını yapan, “ümitsizliğe düşersen bu kalabalığı hatırla” diyerek birbirini güçlendiren, kızkardeşlik kültürünü pekiştiren, kadınlar arasında hiyerarşinin örülmemesi için yatay örgütlenmelerde yanyana gelen kadınlar afetzede kadınlar için seferber oldu. Platformlar, dernekler, vakıflar ard arda kampanyalarla kızkardeşlerine desteğe koştu. Pedlerden temiz iç çamaşırına, özbakım malzemelerinden temel ihtiyaçlara, psikososyal destekten komşuluk kültürüyle dayanışmaya kadınlar bir kez daha “dayanışma yaşatır” dedi.

Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte

Bizler bu afetin yaralarını sararken insan hakları temelli çalışmalarımızı kadınlarla birlikte, ilgili akademisyen, uzman ve aktivistlerin bilgi ve deneyimlerini dikkate alan, dahil eden “içermeci” anlayışı ortaya koyacağız. CHP olarak Aile Destekleri Sigortası başta olmak üzere politikalarımızda kadınların güçlendirilmesini, sosyal yardımların hak temelli dağıtımını, depremzede kadınların engelli, yaşlı, göçmen, risk altındaki gruplardan olması nedeniyle farklılıklarını gözetken politikalar oluşturmayı sürdüreceğiz. Eşitliği ve adaleti esas alan, yaşam hakkı başta olmak üzere tüm haklara erişim engellerinin ortadan kaldırılması için mücadele edeceğiz. Kadınların ve kız çocuklarının “ihtiyaçları”nı önceliklendireceğiz. Cinsiyet körü olan merkezi ve yerel yönetimler bütçelerinin cinsiyete duyarlı hak temelli bütçeleme halinde hazırlanmasına öncülük edeceğiz.

Yaşanabilir Kentler, Eşitlikçi Yaşam Alanları

Kent suçlarını önleyemeyen, kadına şiddeti önlemeye yönelik olmayan, afete duyarlı olmayan kentler ve yaşam alanlarının yeniden inşasına, beton ormanlarında kadınları yoksulluğu, ölüme, şiddete ve hapsedilmeye teslim edecek politikalara izin vermeyeceğiz. Sosyal politikaların “yardım” temelliliği, “adaletsiz” dağıtımını engelleyeceğiz. Sosyal devletin yeniden inşasıyla bakım yükünün kadınlara ve kız çocuklarına “yıkılması”nın önüne geçeceğiz. Afet sonrasında çadırkent, yanlarına yerleşilen aile-tanıdık-akraba evleri, geçici barınma merkezleri ile hanelerde “çocuk-engelli-hasta-depremzede-yaşlı bakımı ile yemek, temizlik vb. ev işleri “yükünü” üstlenmesi, görünmeyen emeğin ve güvencesizliğin meşrulaştırılma zemininin afet olarak yeniden üretimini önleyeceğiz. Psikososyal destekleri her bir depremzede kadının sürekliliğini sağlayarak almasını, çocuk-yaşlı-engelli bakımının devlet tarafından sağlanmasını, kadının istihdama katılımının teşvikini ve eşit temsiliyeti sağlayacağız.

Kadın Düşmanlığı Kaybedecek “Tek Adam” Gidecek

Belki de en önemlisi karar alma süreçlerinde kadınlara danışılmaması, kadın örgütleri ve STK deneyimlerinden yararlanılmaması, yetkili birimler tarafından bilgi verilmemesi, ayrımcılık ve sözel şiddete başvurulması gibi kadın düşmanı zihniyeti, “tek adam” iktidarını alaşağı edeceğiz. Edeceğiz ki; afetlerin ikincil travmalarını yaşamayalım. Bir sonraki 8 Martı meydanlarda, halaylarla, türkülerle, ağıtlarla, birbirimize “YAS”lanarak, yas sürecimizi sağlıklı bir şekilde atlatarak, omuz omuza hep birlikte karşılayalım.

ANTEP’TE AFET RİSKİ GÖZ ARDI EDİLMİŞ

AFAD’ın 2021 yılında Antep için İl Afet Risk Azaltma Planı hazırladığı ortaya çıktı. Rapor, Nurdağı ve İslahiye ilçeleri için, “Kentsel dönüşüm alanları afet riski önceliğine göre belirlenmemiş” denildi.

AFAD’ın Antep’e yönelik 2021 yılında hazırladığı İl Afet Risk Azaltma Planı, deprem kaynaklı ölümlerin göz göre göre yaşandığını bir kez daha gösterdi. Maraş Pazarcık merkezli 7,5 büyüklüğündeki deprem öngörüsüyle hazırlanan rapor, kentte en büyük yıkıma uğrayan İslahiye ve Nurdağı’nda yaşananlara da ayna tuttu. İktidarın, “Muhalefet karşı çıkıyor” diyerek depremde açığa çıkan yıkımdaki sorumluluğundan kurtulmaya çalıştığı kentsel dönüşüm için ise raporda, “Kentsel dönüşüm alanları afet riski önceliğine göre belirlenmemiş” denildi.

Rapor kapsamında bölgedeki fay hatları da detaylı incelendi. 2021'de hazırlanan raporda, 6 Şubat 2023 tarihli depremin ardından kamuoyunun gündemine gelen Gölbaşı-Türkoğlu segmentine de değinilen raporda, "1513 depreminden bu yana 500 yılı aşkın bir süredir bu segment üzerinde deprem olmaması, yakın gelecekte büyük bir deprem üretme potansiyeline sahip olduğuna işaret etmektedir" ifadesi kullanıldı.

Gevşek Zeminde Yapılaşma

Raporda, 6 Şubat depremlerinde en büyük yıkıma uğrayan Nurdağı ve İslahiye ilçelerine de ayrı bir parantez açıldı. Nurdağı ve İslahiye, "Olası bir depremin en yıkıcı etkiye uğrayacak" ilçeler olarak tanımlandı. Kentin zemin özelliklerine yönelik ise raporda özetle, "İslahiye merkezi ile Nurdağı merkezindeki yapılaşma alüvyonların yumuşak, zeminin gevşek olduğu bölümde yoğunlaşmaktadır. Yeraltı suyu seviyesinin yüzeye yakınlığı, depremin şiddetini artırabilmektedir" değerlendirilmesinde bulunuldu. Antep halkının deprem tehlikesinden habersiz olmasının tehlikenin boyutlarını daha da artırdığı vurgulandı.

Yapı Stoku Belirsiz

Rapordaki en çarpıcı tespitler ise kentteki tehditlere dikkat çekilen bölümde yer aldı. Antep'e ait bina tipi, bağımsız bölüm, kat, yapım yılı gibi bilgilerin mevcut olmadığı belirtildi. Raporun, "Zayıf yönler ve tehditler" bölümünde ise kentteki yıkıma ışık tutan şu değerlendirmeler paylaşıldı:

- Kentsel dönüşümün yeteri kadar hızlı yapılamaması. Kentsel dönüşüm yapılacak alanların afet riski önceliğine göre belirlenmemesi.
- Yapı stokunun çıkarılmamış olması.
- Enerji yönünden zayıf şebeke altyapısı ve çarpık kentleşme.
- Yapıların inşaat aşamasında yeterince kontrol edilmemesi. Yeni inşaatlarda dahi temel inşaat prensiplerinin göz ardı edilmesi ya da bilinmemesi.
- İl nüfusu artmasına rağmen kurumlardaki teknik personel ve uzman sayısının aynı oranda artmaması.
- İlçe belediyelerinde yeterli sayıda inşaat, jeoloji ve harita gibi mühendislik dallarında teknik personel bulunmaması.
- Zayıf zeminlerde önemli bir nüfus ve yapı stokunun bulunması.

Felaket Öngörüldü

Rapora yönelik değerlendirmelerde bulunan CHP Şahinbey Belediye Meclis Üyesi Uğur Kalkan, şunları söyledi:

"Raporun önsözünden, sunuşuna ve devamında içeriğine kadar böylesine önemli bir felaketin olabileceği öngörüldü. Öngörülen bu felaketin maalesef gerçekleşmesiyle aslında Gaziantep'in depreme ne kadar hazırlıksız olduğu da ortaya çıktı. Depremin ilk günlerinde çalışmalar yetersiz kaldı, insanlar yiyecek ekmek, içecek su bulamadı. Depremin üzerinden bir ay geçmesine rağmen halen çadır ve konteyner sıkıntısı maalesef devam etmektedir. Yıllardır yaptığımız çağrılara kulak verilmemesini geçtim, keşke kendi hazırladıkları raporun dikkate alsalardı. Demek ki bu raporlar yazılmak için yazılıyor, sonra da rafa kaldırılıyor."

DEPREM İKTİDARIN UMURUNDA DEĞİL!

İstanbul'da yeşil alan ve deprem toplanma alanına ihtiyaç varken AKP'li Üsküdar, Bağcılar ve Tuzla Belediyesi arazilerini satışa çıkarıp yapılaşmaya açacak. AKP'li Zeytinburnu Belediyesi ise park alanına kapalı yüzme havuzu inşa edecek.

İstanbul'da ilçe belediyelerinin mart ayı belediye meclis toplantıları yapıldı. Birçok AKP'li ilçe belediyesi, kamuya ait arazilerin satışı için yetki aldı, arazileri yine yapılaşmaya açtı. CHP'li meclis üyeleri yaklaşan deprem tehlikesine de vurgu yaparak belediyeye ait arazilerin satışına karşı çıktı ve bu arazilerin yeşil alan ile deprem toplanma alanı olması gerektiğini savundu. Ancak arazilerin satış kararları AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oy çokluğuyla kabul edildi.

Nefes Alacak Yer Yok

Bağcılar Belediye Meclisi'nde, Kirazlı Mahallesi'nde bulunan belediyeye ait 659 metrekare büyüklüğündeki arsanın satışı için yetki istendi. Getirilen teklif, CHP'li ve İyi Partili meclis üyelerinin itirazlarına rağmen oy çokluğuyla kabul edildi.

“Bağcılar’da yeşil alanı en az olan az olan ilçelerden biri. Nefes alacak alan yok denecek kadar az ve bu kenti bekleyen büyük bir deprem tehlikesi var. Bu nedenle belediyeye ait arazilerin yeşil alan ve deprem toplanma alanı olması gerekiyor” diye tepki gösterdi.

İlçenin En Kıymetli Bölgesi

AKP’li Üsküdar Belediyesi de değeri milyonlarca lirayı bulan, ilçenin en kıymetli bölgelerinden biri olan Altunzade Mahallesi’ndeki 653 metrekare büyüklüğündeki arazisinin satışı için Meclis’ten yetki istedi. CHP’li ve İyi Partili üyelerinin itirazına rağmen yetki verildi. CHP’li Meclis Üyesi Ayça Betül Mete, “Bu araziye hangi gerekçeyle satacaklarını açıklamıyorlar. Toplanma alanı yok Üsküdar’da, İstanbul’da... Satmayın buraları, bu araziler boş olarak kalsın dedik ama bizi dinlemediler. Deprem olursa gideceğimiz park alanı, toplanma alanı yok. Satılacak arazi çok kıymetli, değeri 100 milyon TL’den fazladır” ifadelerini kullandı.

Altı Dev Arazi Satılacak

AKP’li Tuzla Belediyesi de altı arazisini satacak. Belediye Meclisi’nde arazilerin satışı için CHP’li ve İyi Partili meclis üyelerinin itirazlarına rağmen AKP’li ve MHP’li meclis üyelerinin oylarıyla onay verildi. Belediye Orhanlı Mahallesi’nde bulunan toplam büyüklüğü 35 bin metrekareyi bulan altı arazisini gelecek günlerde satışa çıkaracak.

Belediye Meclisi’nde konuşan CHP’li Meclis Üyesi Ülkü Sakalar, “Bu taşınmazların imar durumuna baktık. Satılmak istenen arazilerin bir kısmı park alanı. Park alanı olan yerleri satışa çıkarıyorsunuz. Biz park alanlarının satışına şimdiye kadar evet demedik yine evet demiyoruz” dedi.

Park Alanı Talana Açıldı

Zeytinburnu Belediye Meclisi’nde de borçlanma yetkisi tartışması çıktı. AKP’li belediye yönetimi, park alanına kapalı yüzme havuzu yapmak için 190 milyon liralık borçlanma yetkisi aldı. Karara CHP’li meclis üyeleri tepki gösterdi. Belediye Meclisi’nin CHP Grup Başkanvekili Hasan Hüseyin Üsküdar ise yaptığı açıklamada, “Zeytinburnu’nun birinci önceliği havuz yapmak değil konutların yenilenmesi, depreme dayanıklı hale getirilmesi olmalı. 25 yıldır Zeytinburnu’nu bu iktidar yönetiyor ama binalar güçlendirilmiyor. Rezerv alanları lüks konut projeleri için kullandılar. Bunları da yandaşlara sattılar. Şimdi de park alanına havuz yapılacak” ifadelerini kullandı.

İKTİDARIN DEPREM KAYGISINDAN RANT DEVŞİRME PLANI

1,5 milyon binanın yıkılarak, Avrupa ve Anadolu yakalarında belirlenen ancak açıklanmayan ‘rezerv alanlara’ taşınması planı, deprem kaygısından rant devşirmektir. Kuraları çekilen 250 bin TOKİ programıyla 3 milyon konuta ulaşan inşaat-beton kampanyasının finansmanı için hangi tavizler, taahhütler verilecek?

Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan afet bölgesinde 392 bin 350 konut, kırsal alanda 75 bin 681 köy evi olmak üzere toplam 468 bin 31 konut inşa edileceğini açıkladı. Bu doğrultuda 244 bin konutun temeli iki ayda atılacak. Her gün birkaç ilde deprem veya artçı sarsıntı yaşanırken başlatılan temel atmalar yanında, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı İstanbul’un iki yakasındaki merkezi semtlerde, kıyılarıdaki 1,5 milyon binanın yıkılarak, Anadolu ve Avrupa yakalarında belirlenen ‘rezerv alanlarda’ inşa edilecek yeni yerleşimlere taşınacağını açıkladı. Ayrıca kuraları çekilerek, peşinatları, taksitleri tahsil edilmeye başlanan 81 ilde 250 bin TOKİ konutu için de temeller atılıyor.

✓ İktidarın başlattığı inşaat-beton kampanyasıyla İstanbul’da, deprem bölgesinde, TOKİ inşaatlarında toplamı 3 milyonu bulan yeni konut inşaatı nasıl ve hangi kaynakla finanse edilecek?

✓ İstanbul’da yıkılacak 1,5 milyon binadan boşalacak alanlar, arsalar, araziler, sahiller ne için kullanılacak, kimlere tahsis edilecek?

✓ Bu binaların, dairelerin sahiplerinin yerleştirileceği rezerv alanlar nerede? **Tüm bu sorular yanıtız!**

İktidar, büyük bir ‘acil kamulaştırma, yıkım ve yeni inşaat’ furyasıyla mülkiyet ve iskân değişikliği, kamuoyuna açıklanmayan, şeffaf olmayan rant ve mülkiyete el koyma planları peşine düştü. Bunun yasal kılıfı da tüm yetkiyi, yapılaşmayı, inşaatları ihalesiz ve sorgusuz, denetimsiz şekilde Çevre Şehircilik İklim Değişikliği Bakanına veren Cumhurbaşkanı kararıyla hazırlandı.

Kanal İstanbul bölgesindeki arsaların, arazilerin, tarım alanlarının başta Katar Emiri ve ailesi olmak üzere iktidara yakın kişilerce çok önceden kapatıldığı ortaya çıkmıştı. Kanal bölgesinde 3 milyon nüfuslu yeni yerleşimlerin ve binlerce konut, villa, rezidans, AVM inşası planlandı. Yıkılacak 1,5 milyon binanın sahiplerinin yerleştirileceği

rezerv alanlar buralarda mı? Anlaşılan bu önceden kapatılan arsa-araziler yüksek rayiçlerle bakanlık tarafından satın alınarak 'yeni rezerv alan yerleşimleri' bahanesiyle birilerine yüklü servetler aktarılacak.

Böylesi bir beton kampanyasının finansmanı için sağlanacak iç ve dış kaynaklarla anlaşıldığı kadarıyla bazı kesimlere, kişilere, şirketlere uzun vadeli imtiyazlar, tavizler, taahhütler verilerek KÖİ benzeri bir modelle ülkenin geleceği, ulusal ve ekonomik bağımsızlığı ipotek edilecek. İktidarı şeffaflığa, hesap vermeye, bu beton ve rant planlarının arkasındaki gerçek niyeti milletle ve meclisle paylaşmaya çağırıyorum. **Olası iktidar değişikliğinde bu planların, imtiyazların ve kontratların tümü iptal edilecektir.**

STATLARDA ATILAN 'HÜKÜMET İSTİFA' SLOGANLARI, İKTİDARI KORKUTTU.

İktidarın en korktuğu sözcüklerden birisinin 'istifa' olduğu spor müsabakalarına ilişkin peş peşe alınan yasak kararlarıyla açığa çıktı. Sporda şiddetin önlenmesi yasası bahane edilerek getirilen 'deplasman yasakları' aynı yorumla seyircisiz maç, stat kapatma ve giderek sporu yasaklamaya kadar varabilir!

Süper Lig'deki bazı futbol maçlarında tribünlerdeki taraftarların attığı 'Hükümet istifa' sloganları 'Ulusal güvenlik tehdidi, şiddet ve güvenlik sorunu' diye değerlendirilerek yasaklar getirildi. Valiler Başkanlığındaki İl Güvenlik Kurullarının, 6222 Sayılı Sporda Şiddetin Önlenmesi yasasını gerekçe göstererek 'güvenlik sorunu' nitelendirmesiyle verdiği yasaklama kararları yanında savcılıklar, polis kameralarıyla çekilen görüntülerde 'Hükümet istifa' sloganı attığı saptanan taraftarlara da tebligatlar gönderip, 'statlara giriş ve seyirden men' cezaları kesmeye yöneldi.

✓ Hiçbir demokratik ülkede hükümetin istifasını istemek suç veya güvenlik sorunu, devlete ihanet, terör faaliyeti, şiddet olarak değerlendirilmez. Bu tür yasakçı ve cezalandırıcı yöntemler ancak otokratik, anti demokratik, kapalı dikta rejimlerinde görülebilir.

Komşumuz İran'da başörtüsü nedeniyle 'Ahlak ve Din Polisi' tarafından gözaltına alındıktan sonra, karakolda işkencede yaşamını yitiren Mahsa Amini için yapılan protestolarda hükümetin istifasını isteyenler, tutuklandı, kurşunlandı. Tutuklananlardan bazıları ise aynı zamanda dini liderliği temsil eden iktidara karşı çıkmak, istifasını istemekle 'dine karşı çıkmakla' suçlanarak idam edildi. Benzer şekilde Çin'de rejimi protesto eden, hükümetin istifasını isteyenler tutuklanıyor, ağır cezalara ve hapse mahkum ediliyor. Kuzey Kore diktatörünün istifasını istemek idamlık suç!

İçişleri Bakanı; "Deprem meselesine gömüldüğümüzü zannedenler, güvenlik meselesinde kalkanlarımızı kaldırmayacağımızı zannetmesinler. Hodri meydan." diyerek Valilere, Savcılara talimatı göndermiş oldu. Onlar da gereğini yaparak seyirciye-taraftara yasak, slogan attığı saptananlara maçlardan ve seyirden men cezaları yağdırdılar.

Böylece iktidarın en korktuğu sözcüklerden birisinin 'istifa' olduğu ortaya çıkarken, hükümetin istifasını istemenin de iktidar ve emrindeki kamu görevlileri tarafından 'ciddi bir güvenlik sorunu' olarak tanımlandığı görülüyor. İktidar 'spora siyaset' karıştırıldığını öne sürerek deplasman yasaklarını, men cezalarını haklı göstermeye, yasallaştırmaya çalışıyor. Diğer yandan tüm federasyonları eski AKP'lilerle, bakan ve milletvekilleriyle doldurarak partizanlaştırmakta 'siyasi sakınca-spora siyaset karıştırma' görmüyor!

Pandemi sürecinde maçlar seyircisiz oynanırken boş tribünlere yerleştirilen Cumhurbaşkanı Erdoğan posterleri, AKP ve iktidar pankartları canlı yayınlarda izletildi. Kamu kaynaklarıyla inşa edilen statlara kendi isimlerini verdiler. Kaldı ki tribünlerdeki taraftarlar kimi zaman kulüp ve federasyon yöneticilerinin istifasını da istiyor. **En küçük demokratik tepkiye, slogana bile tahammülsüzlük, iktidarın demokrasi ve özgürlük karşıtlığının, otokrat zihniyetinin dışı vurumudur.**

YURTTAŞIN KUYRUK ÇİLESİ LİMAK'IN KİRA SEFASI

ESK'nin kirası 800 bin TL

Ağustos 2013'te, hizmet binası yapımı için Hazine'ye ait 16 bin 816 metrekarelik taşınmazı 24,6 milyon TL bedel ile devralan ancak halen kiracılığı süren Et ve Süt Kurumu'nun (ESK) yıllık kirası 2023'te 9 milyon 601 bin 572 TL'ye dayandı. Kurumun Nisan 2018'de 252 bin 485 TL olan aylık kirası, Şubat 2023 itibarıyla yüzde 217 arttı.

Zam Üstüne Zam

ESK'nin Limak'a kira ödemesi karşılığında kestiği hizmet faturalarına göre, 2018 yılında Nisan ayı itibarıyla sekiz ay kira ödemesi yapıldı. Aylık 252 bin 485 TL üzerinden yapılan ödemelerin toplamı 2 milyon 19 bin TL oldu.

Ocak 2019'da da 252 bin 485 TL kira ödeyen kurumun genel müdürlük binasının kirası, Şubat 2019 itibarıyla 293 bin 716 TL'ye yükseldi. Nisan 2018'den Ocak 2023'e kadar ESK'nin kirası toplam dört kere zlandı.

Aylık 800 Bin 131 TL Kira

2021 yılında öz kaynaklarının tamamını yitirerek 520 milyon TL açığa imza atan kurumun, 2023 yılının Ocak ayında genel müdürlük binası için ödediği kira tutarı 463 bin 978 TL oldu. Kurumun Şubat ayı için ödediği kira ise dudak uçuklattı. BirGün'ün ulaştığı kira ödemesine yönelik fatura detayına göre ESK, Şubat ayı kirasını Ocak ayına göre yüzde 72'lik zam ile 800 bin 131 TL olarak ödedi.

*Görevleri arasında yurttaşa ucuza et
satmak da olan ESK'nin 2018, 2019,
2020, 2021 ve 2022 yıllarında Li-
mak'a ödediği yıllık kira tutarları (TL)*

DEĞİŞEN MÜFREDAT PROGRAMLARI, DERS KİTAPLARI VE TOPLUMSAL YAŞAM

AKP döneminde “Doğal Âfetler - Salgın – Kaza /Kader” gibi konuların müfredattaki yerine de yer veren bu detaylı çalışmadan özet noktalar şöyle:

“Müfredat nedir?”

Osmanlıca Türkçe Sözlük “müfredat” sözcüğünü “basit şeyler, ayrıntılar” olarak tanımlıyor; ancak “müfredat programı” derken basit şeyleri, ayrıntıları değil, okullarda öğretilmesi planlanan ders ve konuları, “bir sıra plan çerçevesinde amaç, yöntem ve içeriği ile gösteren cetvel” anlamında kullanıyoruz. Aslında “müfredat programı” yerine “eğitim ya da öğretim programı” demek daha doğru olur. Program geliştirme çağımızda bir bilim dalıdır. “Eğitim programlarının zamanla değişen koşullara göre değiştirilmesi ya da geliştirilmesi doğaldır. Bunun ekonomik, siyasal, eğitimbilimsel, teknolojik gelişmeler gibi nedenleri vardır. **Türkiye’de 1922 -2021 arasında kapsayan 100 yılda 1924, 1936, 1948, 2004, 2012 ve 2018 programlarının değişmesinde siyasal ve ideolojik gerekçeler daha etkindir.** 1924 programı, Cumhuriyet rejiminin kurulması programı; 2004 ve 2012 programlarında ise siyasal İslamcı iktidarın varlığı etkilidir.

Osmanlı, okullarda ne öğretiyordu?

Tanzimat öncesi temel eğitim, "Sübyan mektepleri" aracılığıyla yürüyordu. Bu okullar, "genel olarak mahalle aralarında, cami ya da mescitlerin yanında hayırsever vakıfların kurucularının yaptırdıkları okullardı. Bu okullarda Kuran ezberletilir, birtakım ahlaki ve dini bilgiler verilirdi. Ezberden okuma öğretilse de yazma öğretileniyordu. Sözde "müspet ilimleri" programlarına koyan medreseler dahil bütün okullar, din kurumlarının etkisi altındaydı. "Ortaçağın" geri ve geriletici zihniyeti içinde bütün yeniliklere 'dinsizlik' diyerek karşı çıkan bir tutuculuk içinde ve gericiliğin kaynağı durumundaydı.

Cumhuriyet Eğitiminin İlkeleri Nelerdi?

Mustafa Kemal ve devrimin diğer önderleri, işgale karşı savaşa yoksulluğa ve cehalete karşı savaşın birlikte yürümesi gerektiğinin bilincindeydi. Osmanlı'dan devralınan eğitim öğretim kurumları ve yasalar, nicelik ve nitelik olarak Cumhuriyet'in amaçlarını gerçekleştirme sine elverişli değildi. Cumhuriyet'in amacı, ülkenin gelişip kalkınması için nitelikli ve Cumhuriyet'e bağlı yurttaşlar yetiştirmekti. **Yoksulluk ve cehalet, ancak eğitim yoluyla aşılabildi.** Bu nedenle ulusal, bilimsel, işlevsel ve karma bir eğitime gereksinim vardı. Eğitim ve öğretim, 1924 Anayasası'yla devletin kamusal görevi içine alındı.

15 Temmuz- 5 Ağustos 1921 tarihleri arasında Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'nde Atatürk'ün cepheden gelerek yaptığı açış konuşması eğitimin dinsel etkilerden arındırılmak istendiğini gösteriyordu:

"Bugüne dek izlenen eğitim ve öğretim yöntemlerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli etken olduğu inancındayım. Onun için bir Milli Eğitim Programından söz ederken geçmişin boş inançlarından, yaratılışımızın nitelikleriyle hiç de ilgisi olmayan düşüncelerden uzak, ulusal yaratılışımıza ve tarihimize uygun bir kültür düşünüyorum."

Atatürk'ün "Cumhuriyet sizden 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' nesiller ister." (26 Ağustos 1924) ve "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir." sözleri, Cumhuriyetin eğitim politikasının özünü ortaya koyar.

Okul programlarındaki ilk değişiklikler, 1924'te yapıldı. Eğitim Bakanı Vasıf (Çınar) Bey döneminde oluşturulan 43 kişilik kurul ilk, orta ve liselerin, Osmanlı İmparatorluğu döneminde yazılmış ders kitaplarından padişahlık ve hilafet övgülerini çıkartıp yerine cumhuriyetin benimsediği ilkeleri yerleştirdi.

1926, 1930, 1935 yıllarında da ilk ve ortaokul programlarında değişiklikler yapıldı.

Bütün müfredat programları, **Mustafa Kemal Atatürk'ün 27 Ekim 1922'de Bursa'da öğretmenlere seslenirken çerçevesini çizdiği gibiydi: Toplumsal yaşamımızın gereksinimlerini karşılayan, çağın gereklerine uygun bir eğitim...**

Programlar değiştirilince yeni ders kitapları yazımı gündeme geldi. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan başlayarak okullarda okutulan ders kitaplarının tamamı, bugün de olduğu gibi, Eğitim Bakanlığı'nın yetkili kurulları tarafından belirlendi, Talim ve Terbiye Kurulu'nun onaylamadığı kitaplar okullarda okutulmadı.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan sonraki ilk on yılda eski eğitim sisteminin tümünü yıkıp yerine çağdaş eğitim ilkelerini koydu. Din eğitimi veren okulların kapatılmasının yanı sıra bu eğitimin dayanağı olan bölümler programlardan, besleyen bölümler ders kitaplarından çıkarıldı. Hiçbir dinsel propagandanın ders kitabı aracılığıyla yapılmasına izin verilmedi.

Ulusal, laik, bilimsel, eşitlikçi eğitim anlayışı ders kitaplarına ve zaman içinde toplumsal yaşama yansdı.

2002'den Sonra...

Bugünkü siyasi iktidar, 2002 Seçim Bildirgesi'nde "Partimizin eğitimde temel hedefi, "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirmektir." demişti. 2005 yılından itibaren Türkiye'de dört kez müfredat değişti. **2010'a geldiğimizde iktidarın hedefinin "kindar ve dindar nesiller yetiştirmek" olduğunu herkes öğrendi.**

2011'de Ömer Dinçer'in bakanlığı döneminde Türk eğitim sisteminin ideolojik bulunduğu, ideolojisiz bir eğitim sistemine gereksinim olduğu gündeme geldi. 652 sayılı KHK ile MEB Teşkilat ve Görevleri hakkındaki yönetmelik değiştirildi ve **MEB'in görevleri arasından "Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı bireyler yetiştirmek ve Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'ne uygun şekilde faaliyet yürütmek" ifadesi çıkarıldı. 2012'de 4+4+4 yasaının kabulünden sonra da "dindarlık"tan "dincilik"e dört nala bir gidiş başladı:**

2018 yılında dünyada eşi benzeri görülmemiş bir şekilde 1'den 12'ye kadar bütün sınıfların müfredatları aynı anda, bir günde değişti.

Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, basın toplantısında; müfredatta gereksiz, çağ ile uyumu kalmamış, tekrar eden konuları kaldırdıklarını, yüz bine yakın değişiklik yapıldığını, ancak sadece bazı başlıkların tartışıldığını, bunun da 'insanlı olmadığını' söyledi. (19 Ağustos 2017)

Bakan Yılmaz ayrıca, müfredatın tüm kamuoyunun görüşlerine açıldığını, (yalnızca 10 gün) demokratik bir şekilde herkesin görüşlerinin alındığını da sözlerine ekledi. ... Yapılmak istenenin "çağın ve toplumun taleplerine cevap verebilecek donanıma ve üst düzey bilişsel becerilere sahip, bu becerileri yaşamının farklı alanlarında kullanabilen, millî, manevi ve evrensel değerleri benimseyerek bu değerleri tutum ve davranışa dönüştüren bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamak" olduğunu açıkladı.

Programları ve programlar doğrultusunda hazırlanan kitapları incelediğimizde "akademik bilgi bakımından yoğun" olduğu düşünülen, eğitime zaman bırakmayan, **bu nedenle çıkarılan konular şunlar: Atatürk, Atatürkçülüğün ilkeleri, İsmet İnönü, evrim kuramı, çok sesli müzik, çalgı aleti öğretimi, Atatürk'ü anlatan şarkı ve marşlar, Atatürk'ün öngörüsüyle açılan okullar, turizm – otelcilik okullarında okutulan alkollü içki ve kokteyl yapma dersi.**

Müfredatı "demokratikleştirmek" için programa giren derslerin de Hz. Muhammed'in Hayatı, Kur'an-ı Kerim ve Temel Dini Bilgiler olduğunu öğrendik. Bu seçimlik derslerin öğrenciler tarafından seçilmesini sağlamak için okul müdürleri aracılığıyla veliler etki altına alındı. **Bu "zorunlu seçimlik" derslerle ilgili özendirici ödülleri olan pek çok yarışma düzenlendi, projeler yapıldı.**

4+4+4 yasası olarak bilinen düzenlemenin sağladığı olanakla imam hatip ortaokulları açıldı, birçok ortaokul imam hatip ortaokuluna dönüştürüldü, imam hatip liselerinin sayısı ölçüsüzce artırıldı.

Din odaklı eğitim programlarıyla yetinilmedi, Diyanet İşleri Başkanlığı, okullarda 4-6 yaş arası çocukları da kapsayan Kuran kursları açmaya başladı. **Bu dönem programı ve onlara göre hazırlanmış ders kitaplarında konuların aktarılış biçimleri şöyle:**

Laiklik

Yeni eğitim programlarının ilk ve en önemli hedefi laiklikti. "Sekülerizm" ya da "dünyevilik" adı altında laiklik, "Allah'ı vahyi, kutsalı dikkate almamak" olarak tanımlandı ve ahlaki yozlaşmanın nedenleri arasında sayıldı. "İnkârcı" akımların hümanizm ve sekülerizm temelleri üzerinde yükseldiği savı ders kitaplarına girdi ve sekülerizmin dinsizlik olduğu ima edildi:

"Sekülerizm, her ne kadar ilk bakışta din karşıtlığı olarak görülmeyebilirse de yönelimleri itibarıyla dini önemsememe, hayatı yaşarken dine referans ve gönderme yapmama anlayışı sebebiyle dinden uzaklaşma sonucu doğurmaktadır. (Anadolu İmam Hatip Liseleri 12. sınıf Akaid ve Kelam dersi)

Kadin

Yeni programların ikinci hedefi "kadın"dı. Ayet ve hadislere dayanarak erkeğin kadından üstün yaratıldığı, erkeğe itaatin tanrı katında ibadet sayıldığı ders kitaplarında yer aldı. Bir hadis aracılığıyla erkeklerin "çoban" olduğu, her çoban gibi sürüsünden sorumlu olduğu kitaba yazıldı. Hazreti Muhammed'in Hayatı adlı ders kitabında İslamiyet'le birlikte erkek ve kadının örtünme şeklinin yeniden düzenlendiği, bu yolla da kadının "şeref ve haysiyetinin korunarak itibarının arttığı" belirtildi.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Alpaslan Durmuş, bir gazetecinin "yeni müfredatta ateistle evlenmemenin tavsiye edilip edilmediği" sorusunu **"Müslümanların ateistle evlenmemesi tavsiyesinde ben bulunmuyorum ki, Allah bulunuyor..." diye yanıtladı.**

Evrime Kurami - Doğal Âfetler - Salgın – Kaza /Kader

29 Eylül 2014'te Tayyip Erdoğan, "Dünyanın hiçbir yerinde zorunlu fizik, kimya, matematik dersinin tartışma konusu olduğunu göremezsiniz. Ne hikmetse zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi tartışma konusu olur. Eğer olsun mu, olmasın mı diye tartışılacaksa uyuşturucu bağımlılığından, terörden, şiddetten neden şikâyet ediliyor? Zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi dersini tartışmaya açarsanız tabii uyuşturucu gelir, şiddet gelir, ırkçılık gelir onun yerini doldurur." dedi. **RTE'nin bu konuşmasından sonra 2015'te fen liseleri dışındaki liselerde üç ve dördüncü sınıflarda matematik, fizik, kimya, biyoloji dersleri zorunlu olmaktan çıkarıldı, seçimlik ders oldu.** Haftada bir saat olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ise iki saate çıkarıldı.

İmam hatip okullarında okuyan öğrenciler 8-12 saat din eğitimi alırken öteki okullarda okuyan öğrenciler, zorunlu din dersi ve zorunlu seçmeli din dersleri ile haftada 8 saat din eğitimi alabilir duruma geldi. **Böylece din konusuna ayrılan zaman bakımından okullar arasındaki fark çok azaldı.**

“Sadeleştirme” gerekçesiyle başlayan müfredat değişimiyle hemen hemen bütün konular din penceresinden ele alındı. **Bilim dahil her konunun referansı din oldu.**

Bilim insanları “Biyolojik evrim olgusunu anlamadan bilim, öncelikle de biyoloji bilimi yapılamaz. Bugün evrim olgusundan hayatın birçok alanında yararlanılıyor. **Evrim olgusunu anlamadan, örneğin ilaçlar karşısında evrim geçiren mikroorganizmalar konusu bilinmeden gerekli ilaçlar üretilmeyeceği için, hastalıklarla baş etmekte bile zorlanacağımız apaçık bir gerçek.**” dediği halde “Evrim Kuramı” biyoloji programından çıkarıldı; yerine İncil’de Kuran’da yer alan “Yaratılış” inancı girdi.

Okullarda okutulan bütün Din Kültürü Ahlak Bilgisi kitaplarında doğa olaylarını Mikail adlı meleğin düzenlediği yer aldı. 2017’de programlara eklenen “değerler eğitimi” ile tüm bilimsel dersler “ulvi” kavramlarla öğretilmeye başlandı. “**Neden şimşek çaktı, deprem oldu? Korona salgını oldu?**” sorusuna çocukların “**Çünkü Allah kızdı!**” diye yanıt vermesi şaşırtıcı olmaktan çıktı.

İmam hatip liselerinde okutulan Akaid dersi kitabında “Kader ve Kazaya İman” ünitesinde işlenen “Kaderle ilişkilendirilen Bazı Kavramlar” konusu içerisinde sağlık sorunları ve doğal afetler “Allah’ın kullarını imtihan etme biçimi” olarak gösterildi. **Allah’ın kullarını çeşitli biçimlerde imtihan ettiği belirtilirken, doğal afetler konusunda “Musibetler de eğer Allah’a güven ve teslimiyet içinde karşılanır ve gereken davranışlar sergilenirse Allah’a yaklaştıran, günahları azaltan ve arınmaya vesile olan imtihanlardır.”** denildi.

Hastalık ve sağlık sorunlarının doğal afetlerde olduğu gibi sadece kötülük getirmediğini belirten kitap, “Sabredilmesi durumunda kulu Allah’a yaklaştıran, günahları azaltan ve arınmaya vesile olan imtihanlar olarak da görülmelidir.” ifadeleri kullanıldı.

Değerler Eğitimi adlı ders kitabında da hastalıklar “Allah’ın bir lütfü” olarak anlatıldı: “Hastalık, insana, ölümü, kabri ve ahireti bilip ona göre hazırlanması gerektiğini hatırlatır. **Hastalık, sabun gibi günah kirlerini yıkar ve temizler. İnsanın hastalık ve sıkıntılarla günahları dökülür.**” dendi. Ölümün “bir nimet” olduğu, insanı çoğu zaman ağırlaşmış hayat yükünden kurtardığı belirtilerek hastalıklara karşı mücadele yerine kabullenme ve teslimiyet önerildi.

“Sabır, Teslimiyet ve Rıza” konusu içerisinde de imtihanın bir parçası olarak insanların korkuyla, açlıkla, hastalık ve ölümlerle imtihan edilebileceği vurgulandı. İmtihanlar karşısında insanın görevinin sabır göstermek olduğu belirtildi:

“Deprem, sel, kuraklık, fırtına, hastalık ve ölüm gibi ilahî takdirin tecellileri karşısında metaneti muhafaza ederek yakınmamak da rızanın gereği olarak görülmüştür.” (Değerler Eğitimi)

9’ncü sınıf Tarih ders kitaplarında, bilim öğrenmenin referansı ayetler oldu.

Eğitim programları ve ders kitapları, Cumhuriyet’in kuruluş döneminde laik, demokratik ulus devletin ve toplumun oluşmasında ileriye doğru dönüştürücü bir rol oynamıştır. 2017’de MEB, kendi yandaşı örgütlere ve dinci vakıflara çok önceden hazırladığı 176 eğitim programını 2017-2018 eğitim- öğretim yılında uygulamaya koyarak laik ve bilimsel eğitimden geriye doğru attığı adımların en büyüğünü atmış ve siyasi iktidarın toplumsal yaşamı bütün alanlarda “1923 vizyonu”na göre **laik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti’ni tümünden yok etmenin tabanını yaratmak istediğini göstermiştir.**

Bu eğitim programları, ülkemiz için karanlığa teslim olmaktır; bilimi reddeden bu programlar, çocuklarımıza yapılan en büyük kötülüktür.

Eğitim Programları ve o doğrultuda hazırlanmış ders kitapları aracılığıyla yapılan yıkımın onarılması için bir siyasi irade gereklidir. **Demokratik kitle örgütleri, Cumhuriyet ve demokrasi yanlısı güçler de bu eğitim programları ile çocuklarımızın bilim üretemeyeceğini ailelere ve bütün ülkeye anlatmalıdır.** Bir yandan da bilim insanları, eğitimciler, demokratik kitle örgütleri, ilgili bütün çevreler bir araya gelerek, en geniş katılımı sağlayarak bir toplumsal uzlaşmayla yeni eğitim programlarını hazırlamalıdır.”

AB İLERLEME RAPORUNDA İNSAN HAKLARI KARNEMİZ KIRIKLARLA DOLU

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 12.10.2022 tarihinde “Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Komisyon Bilgilendirmesi – AB Genişleme Politikasına İlişkin 2022 Bilgilendirmesi – 2022 Türkiye Raporu” adıyla yayımlanan kamuoyunda “AB İlerleme Raporu” olarak bilinen raporda Türkiye ile ilgili ciddi ve bir o kadar da iç karartıcı bazı bilgilere yer verilmiştir. Özellikle insan hakları anlamında Türkiye’ye ağır eleştiriler yöneltilmektedir.

Demokrasi

Türkiye'deki demokratik kurumların işleyişi sistematik bir şekilde engellenmektedir. Özellikle iktidar tarafından yaratılan kutuplaşma ortamı raporda *"demokratik gerileme ve derin siyasi kutuplaşma devam etmiştir."* ibareleri ile ifade edilmiştir. Özellikle OHAL döneminde çıkarılan KHK'lar ile başlayan süreç kendini OHAL yetkisi tanıyan kanunlara bırakmış; görünürde biten OHAL ancak devam eden yetkilerini bırakmıştır. Demokrasiye olan diğer darbelerden bir diğeri ise bazı bölgelerdeki belediye başkanlarının yerlerine kayyım atanmasıdır. Her adımlarında "milli irade" naraları atanlar, belediye başkanlarını somut delil olmadan yaratılan suçlamalar ya da sağlam bir gerekçeye dayanmayan/gerekçesiz kararlar ile görevlerinden almışlardır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile işlevsizleştirilen TBMM ile birlikte adeta bir yasama organı gibi çalışan bir yürütme sistemi kurulmuştur. İşlevsizleştirilen TBMM'nin yürütme organını tek denetleme işlevi olarak "yazılı soru önergesi" yöntemi bırakılmıştır. Ancak bu yöntem de umursamaz Bakanlar ile işe yaramaz bir duruma getirilmiştir. Örneğin tekrar Adalet Bakanı görevine getirilen Bekir Bozdağ 31.01.2022 – 31.10.2022 tarihleri arasında bütün milletvekilleri tarafından kendisine yöneltilen toplam 2084 soru önergesinden sadece 3 tanesine cevap vermiştir. İçişleri Bakanlığı'na yönelttiğimiz soru önergelerine ise tek cümlelik cevaplar verilmeye devam etmektedir.

AB ilerleme raporunda Türkiye'nin demokrasi ve parlamento görünümü

- AB'nin, demokrasi, hukukun üstünlüğü, temel haklar ve yargı bağımsızlığının sürekli kötüye gitmesi ile ilgili ciddi endişeleri giderilmemiştir. Birçok alanda daha fazla gerileme olmuştur. Ekonomik yönetim ve piyasa ekonomisinin iyi işleyişine ilişkin endişeler artmıştır.
- Cumhurbaşkanlığı sisteminin yapısal eksiklikleri mevcudiyetini korumaktadır. Olağanüstü hâl Temmuz 2018'de kaldırılmış olmasına rağmen, hükümete sıra dışı yetkiler veren ve olağanüstü hâl kapsamındaki birçok kısıtlayıcı uygulamayı sürdüren bazı yasal hükümler hâlâ yürürlüktedir.
- Güneydoğu'da, 2019'daki yerel seçimlerden sonra görevlerinden zorla alınıp yerlerine hükümet tarafından atanmış kayyumların getirildiği 48 belediye başkanı görevlerine iade edilmemiştir. Bu durum, yerel demokrasiye zarar verdiği ve seçmenlerin kendi seçimleri doğrultusunda temsil edilmelerini yok saydığı için ciddi bir endişe kaynağıdır.
- Cumhurbaşkanlığı sistemi, Parlamento'nun yasama ve denetim işlevlerini büyük ölçüde zayıflatmıştır. Cumhurbaşkanı'na geniş yasama yetkileri verilmiştir ve Cumhurbaşkanı'nın çeşitli politika alanlarında karar alabilmesi Parlamento'nun yasama rolünü kısıtlamaktadır.
- Kadınların yerel düzeyde temsil oranı düşük kalmıştır. 30 büyükşehir belediye başkanının sadece 2'si (%6,6) ve 1.389 belediye başkanının 42'si (%3) kadındır.

Göç

Dünyada en çok mülteci/ geçici koruma altında sığınmacı barındıran ülke konumuna hızlı bir şekilde yükselen Türkiye'de bu doğrultuda her kesimde belli sorunlar yaşanmaktadır. Mayıs 2022 itibarıyla Türkiye, geçici koruma statüsündeki 3.737.369 Suriyelinin yanı sıra yasal olarak ikamet eden yaklaşık 108.000 ve Türk vatandaşlığı alan 193.000 Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Verilere göre, gönüllü olarak Türkiye'den Suriye'ye dönen Suriyeli mültecilerin sayısı 470.000'dir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine göre, Suriyeli mültecilerin yanı sıra Türkiye, Aralık 2021'de Irak, Afganistan, İran ve Somali'den gelenlerin de dâhil olduğu 330.000 sığınmacıya ve mülteciye ev sahipliği yapmıştır.

Bazı ülke nüfuslarından bile yüksek olan bu rakamlar aslında derinlerde çoklu insan hakkı ihlallerini de barındırmaktadır. Örnek olarak; "barınma, beslenme ve sağlık haklarına erişemeyen", eğitime erişemeyen, çalışma hakkına ulaşamayan birçok göçmen olduğu bilinmektedir. Göçmen çocukların eğitime erişememe sorunu rapora

"Türkiye, Aralık 2021'de örgün eğitime kayıtlı yaklaşık 742.000 çocukla (bir önceki akademik yıla kıyasla yaklaşık 82.000 fazladır) mültecilere destek olmak ve sağlık hizmetleri ve eğitime daha geniş çaplı erişim sağlamak için kesintisiz bir biçimde önemli çabalar sarf etmiştir. Ancak okul çağındaki 400.000'den fazla mülteci çocuk hâlâ okula gitmemiştir ve eğitim imkânlarına erişimleri bulunmamaktadır." ifadeleri ile yansımıştır.

Hukukun Üstünlüğü ve Temel Haklar

Hukukun üstünlüğü ve temel haklar konusunda yaşanan gerileme devam etmekte ve her geçen gün etkisini artırmaktadır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi temel insan hakları ve

özgürlükleri Türkiye’de ulaşılamaz bir konuma doğru ilerlemektedir. Çıkarılan sansür yasası, İstanbul Sözleşmesi’nin feshi gibi son dönemde yaşananlar bu konularda gerilemenin hızlanarak devam edeceğine işaret etmektedir.

Hukukun üstünlüğü ve adil yargılanma hakları ise gerek Anayasa Mahkemesi’nde gerekse AİHM’de en çok ihlal iddiası ile yargılama yapılan konular arasında yer almaktadır. **AYM’nin açıkladığı istatistiklere göre veriler 29.382 ihlal kararının %60,2’si yani 17.690’ı makul sürede yargılanma hakkına ilişkindir. Bu ihlal kararlarının %9,9’una denk gelen 2914 karar ise adil yargılanma hakkına ilişkindir.** Bu oranlar ile AYM’nin verdiği kararların yaklaşık %70’inin Türkiye’deki hukuk uygulamalarına ilişkin olduğu söylenebilmektedir. Benzer bir istatistik olarak AİHM’in 2021 yılı içerisinde yaptığı Türkiye ile ilgili 78 yargılamada verdiği 76 ihlal kararının 22’si adil yargılanma hakkına ilişkindir.

Türkiye’nin hukukun üstünlüğü ve adil yargılanma hakkına yönelik ihlalleri AB ilerleme raporuna da yansımıştır. Raporda bu konuda ve yargının işleyişi hususunda Türkiye’nin henüz başlangıç düzeyinde olduğunu ve bu haklar çerçevesinde ciddi gerilemenin devam ettiğine yer verilmiştir. Raporda ayrıca;

- *Daha önceki raporlarda tespit edilen başlıca meselelere, özellikle de sistemsiz olarak yargı bağımsızlığının eksikliği ve insan hakları alanındaki durumun acil olarak iyileştirilmesi ihtiyacı gibi konulara hâlâ değinilmemiştir.*
- *İnsan haklarının durumu kötüleşmeye devam etmiştir. Gazeteciler, yazarlar, avukatlar, akademisyenler ve insan hakları savunucularının faaliyetlerine ve eleştirel seslere yönelik geniş kapsamlı kısıtlamalar, söz konusu kişilerin özgürlüklerini olumsuz yönde etkilemeye devam etmiştir.*
- *Yetkililer tarafından hâkimler ve savcılar üzerinde oluşturulan usule aykırı baskı, yargının bağımsızlığı ile kalitesi üzerinde olumsuz bir etki oluşturmaya devam etmiştir.*
- *Hâkimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) yapısı, yürütmeden bağımsız olmaması ve üyelerinin atanma süreci ile ilgili endişeler devam etmektedir.*
- *Hâkim ve savcılar şeffaf olmayan bir süreçle seçilmeye ve işe alınmaya devam etmiştir. Adalet Bakanlığının yeni hâkim ve savcılar seçen kurullar üzerindeki kontrolü devam etmiştir. Süreci Adalet Bakanı yönettiği için, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) seçim kurullarında hiçbir rolü bulunmamaktadır.” ifadeleri yer almaktadır.*

Hak ve özgürlükler konusunda yaşanan ciddi gerilemeler gerek ulusal gerekse uluslararası kurum ve kuruluşların, STK’ların dikkatini çekmekte ve bu konuda öngörü ve uyarılar yayınlanmaktadır. Ancak iktidarın politikalarına bakıldığında bu konudaki kötüleşmenin devam edeceği ve radikal değişiklikler yapılmadığı sürece ilerleme kaydedilemeyeceği ortadadır.

AB ilerleme raporunda temel hak ve özgürlükler ile ilgili olarak;

- İnsan hakları alanındaki kötüleşme devam etmiş ve geçen yılki tavsiyelere ilişkin ilerleme kaydedilmemiştir.
- Türkiye, uluslararası insan hakları mekanizmalarının çoğuna taraftır; bununla birlikte, uygulamada insan haklarının durumu kötüleşmeye devam etmiştir.
- TİHEK, sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan başvuruları kabul etmemesi ve işkence ve kötü muamele vakalarıyla mücadelede temkinli davranması da dâhil olmak üzere, yasal ve yapısal kısıtlamalar nedeniyle görevini etkin bir şekilde yerine getirmemektedir.
- Yaşam hakkı ile ilgili olarak, güvenlik güçlerinin neden olduğu bildirilen ölümlere ilişkin güvenilir ve etkili soruşturmalar yürütülmesini sağlamaya yönelik adımlar konusunda hâlâ ciddi eksiklikler bulunmaktadır.
- İşkence ve kötü muameleyle ilişkin inandırıcı ve ciddi iddialar artmıştır. Mevcut raporlara göre, gözaltı merkezlerinde, cezaevlerinde, resmi olmayan gözaltı yerlerinde, ulaşım araçlarında ve çoğunlukla gösteriler sırasında olmak üzere sokaklarda işkence ve kötü muamele olayları görülmektedir.
- **Cezaevi sistemindeki aşırı kalabalıklaşma ciddi endişe kaynağıdır. Ağustos 2022'den itibaren, cezaevi nüfusu 320.000'i aşmıştır ve bu, Avrupa'daki en yüksek sayıdır.** Türkiye, bu bakımdan Avrupa Konseyinin en yüksek kalabalıklaşma oranına sahip üyesi olmaya devam etmektedir.

- Dini tarikatların ve Diyanet İşleri Başkanlığının kontrolündeki yurtlarda ve Kur'an kurslarında kötü muamele ve cinsel istismar haberleri bildirilmeye devam etmiştir.
- Muhalif seslerin yayılması ve ifade özgürlüğü, artan baskılardan ve kısıtlayıcı tedbirlerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Gazeteciler, insan hakları savunucuları, avukatlar, yazarlar, muhalif politikacılar, öğrenciler, sanatçılar ve sosyal medya kullanıcılarına karşı açılan ceza davaları ve mahkûmiyetler devam etmiştir.
- Türk Ceza Kanunu'nun, azami 4 yıl hapis cezası öngören, Cumhurbaşkanı'na hakaret başlıklı 299. maddesi, çoğunlukla eleştirel sesleri yargılamak amacıyla kullanılmıştır. Bu madde kapsamında Türkiye'de on binlerce kişi hüküm giymiş ve haklarında soruşturma açılmıştır.
- Türkiye'de açık ve özgür internet ortamı için şartlar mevcut değildir. İktidardaki koalisyonun tutumuyla uyumlu olmayan görüş beyan eden çok sayıda internet sitesi ve sosyal medya kuruluşuna erişim çoğu kez engellenmekte, görüşlerini beyan eden kişiler tacize uğramakta ve zaman zaman da kovuşturmayla maruz kalmaktadır.

Sonuç

AB ilerleme raporları ülkenin gidişatını, yaşananları ortaya sermek açısından önemli bir belge olmayı sürdürmektedir. Raporda yapılan değerlendirmeler neticesinde Türkiye'nin yapması önerilmiştir;

- Yargının görevlerini Avrupa standartlarına riayet ederek bağımsız ve tarafsız şekilde gerçekleştirmesine imkân tanıyan siyasi ve hukuki bir ortam oluşturması;
- Yürütmenin rolü ve etkisinin sınırlı olması için Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) yapısını ve üyelerinin seçim sürecini değiştirmesi ve HSK'nin veya üst düzey yetkililerin adli süreçlere müdahalesine karşı güvenceler getirmesi;
- Hâkimlerin görev yerlerinin kendi rızaları alınmadan değiştirilmemesi konusunda etkili güvenceler sağlaması;
- Anayasa kapsamında güvence altına alınan yargının bağımsızlığına uygun olarak, hâkimlerin açığa alınmasını, görevin ciddi şekilde kötüye kullanıldığına dair şüphenin sağlam gerekçelere dayandırıldığı vakalarla sınırlandırması ve usulî güvencelere aykırı olarak meydana gelen ihraçların yol açtığı zararı telafi etmek için tedbirler alması;
- Tüm adli süreçlerde, usulî güvenceler de dâhil olmak üzere, özellikle masumiyet karinesi, cezai sorumluluğunun şahsiliği, hukuki belirlilik, savunma hakkı, adil yargılanma hakkı, silahların eşitliği ve etkili itiraz hakkını da içeren temel hakların tam olarak gözetilmesini sağlaması
- Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Sözleşmelerine bağlılık da dâhil olmak üzere, yolsuzlukla mücadele ile ilgili olarak uluslararası yükümlülüklerini etkili bir biçimde yerine getirmesi;
- GRECO tarafından yayımlanan tavsiyeleri, ihtiyaç duyulan mevzuatın da kabul edilmesi yoluyla, etkili bir biçimde yerine getirmesi;
- Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'nu ve bunların uygulanma biçimini, Avrupa standartları, AIHS, AIHM içtihadı ve Venedik Komisyonu tavsiyeleri ile uyumlu hâle getirmesi;
- Aile içi şiddet, psikolojik ve fiziksel istismar, cinsel taciz, tecavüz, "namus" adına işlenen suçlar, ısrarlı takip ve zorla evlendirme dâhil olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddetle etkili bir şekilde mücadele edilmesi amacıyla, hukuki çerçeveyi ve uygulamasını geliştirmesi
- Tutuklu yargılanan gazetecileri, insan hakları savunucularını, avukatları, yazarları ve akademisyenleri serbest bırakması;
- Basının görevini bağımsız şekilde ve misilleme veya işten çıkarılma kaygısı duymaksızın yerine getirebileceği güvenli, çoğulcu ve elverişli bir ortamı sağlaması
- Başta Terörle Mücadele Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun olmak üzere, ceza mevzuatını Avrupa standartlarına uygun hâle getirmesi ve ifade özgürlüğünü kısıtlamayacak biçimde uygulanmasını sağlaması;

TÜRKİYE'DE BİLİM

Tüm bilim alanlarını kapsayan ve Türkiye'nin özerk ve ulusal akademisi olarak 1993 yılında kurulan Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından Türkiye Bilim Raporu, "Türkiye bilimsel açıdan ne durumda?" ve "Üniversitelerin akademik verimlilikleri ne durumda ve zaman içinde nasıl değişiyor?" sorularına yanıt vermektedir.

Ülkemizin küresel alanda gelişmiş ülkeler ile rekabeti için bilimsel gelişme ve ilerlemenin öneminden yola çıkarak, **eğitim, sosyal bilimler, sağlık, temel bilimler, doğa bilimleri ve sanat alanında önceliklerin saptanması ve toplumsal refahın artırılması amacı taşıyan TÜBA'nın Türkiye Bilim Raporu**, tespit ettikleri veriler aracılığıyla Türkiye'deki akademik ve bilimsel ortamın detaylı analizini yapmak, eksiklerini tespit etmek ve bu sayede çözüm üretmek noktasında önemlidir.

Bilimi desteklemek ve bu bağlamda doğru politikalar üretebilmek için öncelikle bilim alanında bulunduğumuz noktayı görmemiz gerekir. **Türkiye'de bilimsel çalışmaların hala birçok ülkenin gerisinde kaldığı göz ardı edilmemelidir.**

Türkiye'de 2006 yılından itibaren bilimsel yayın üretiminde ciddi bir yavaşlama görüldüğü, bilim ve teknoloji alanında önemli çalışmalar yapan **Amerika, Kanada ve Kuzey Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında ülkemizde bilimsel yayınların hem nicelik hem de nitelik olarak geride kaldığı**, TÜBA'nın raporundaki önemli tespitlerdendir.

Bilimsel araştırma ve geliştirmenin, bir ülkenin ekonomisine katkısı ve gelişmişlik düzeyi üzerine etkileri düşünüldüğünde, bu alana ayrılan kaynakların da önemi ortaya çıkmaktadır. Üniversiteler tarafından yapılan bilimsel araştırma ve yayınlar, yeni teknolojinin ve ilerlemenin kaynağını oluşturmaktadır.

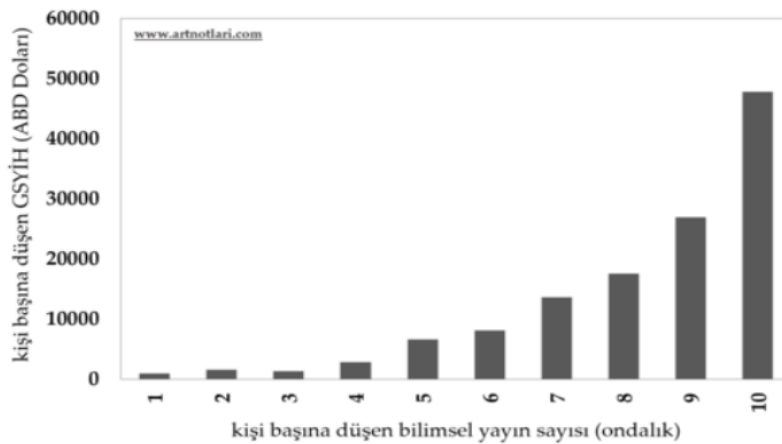
Bunun sağlanabilmesi için bilim alanına gerekli ve yeterli pay ayrılmalı, üniversiteler ve araştırmacılar doğru politikalarla desteklenmelidir.

Bilimsel çalışmaların üretildiği üniversiteler, bir ülkenin büyüme ve kalkınma potansiyelini de incelemek adına doğru bir kaynaktır.

Bilimsel çalışmalar ile GSYİH arasındaki ilişkiyi inceleyen aşağıdaki tablodaki yatay eksen, 1995-2015 yılları arasında 205 ülkede kişi başına düşen ortalama yayın sayılarına göre 10 eşit gruba temsil etmektedir ve 1'den 10'a gidildikçe kişi başına düşen yayın sayısı artmaktadır. Grafikteki dikey eksen ise ilgili grupta yer alan ülkelerin ortalama kişi başına düşen GSYİH'si gösterilmektedir.

TÜBA'nın kişi başına düşen bilimsel yayın sayısı arttıkça kişi başına düşen GSYİH'nin de arttığı tespiti, aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Grafik Kişi Başına Düşen Bilimsel Yayın Sayısı ve GSYİH

Veri: Scopus ve Dünya Bankası. Not: Veri, 205 ülkeyi ve 1995-2015 dönemini kapsamaktadır.

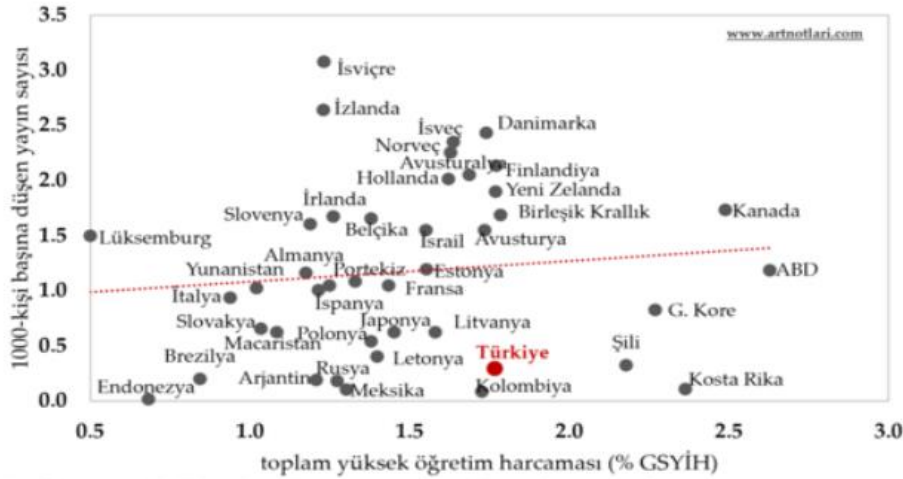
Kişi başına düşen oranlar hesaplanırken ülke nüfusları kullanılmıştır.

Analiz: Ufuk Akçığit, Elif Özcan-Tok

Bilimsel araştırmaların ülke ekonomilerine katkısı yadsınamaz bir gerçektir. **Bu nedenle, bilime ayrılan kaynaklar, ekonomik gelişme için önemli bir politika aracıdır.** Bilimsel alışmalar ve bu sayede ortaya çıkan teknolojik gelişim, Batı dünyasının daha hızlı ve sürdürülebilir bir büyüme göstermesinin anahtarıdır.

Dünya'da ve Türkiye'de kaynakların bilime nasıl ayrıldığına bakıldığında, **yükseköğretim harcamasının GSYİH içindeki payı arttıkça kişi başına düşen yayın sayısının arttığı görülmektedir.**

Grafik Toplam Yükseköğretim Harcaması ve Kişi Başına Düşen Bilimsel Yayın Sayısı

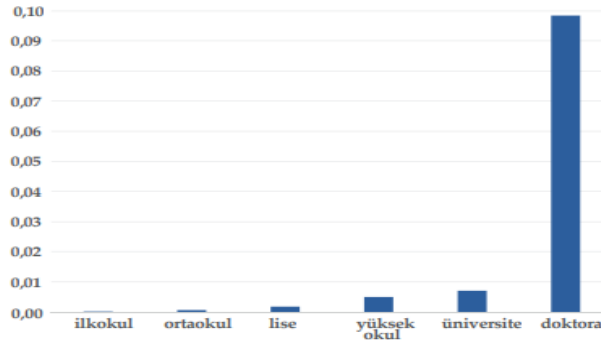

Veri: Scopus ve OECD, 2005-2015. Not: Yayın sayısı ülke nüfusuna oranlanmıştır.

Analiz: Ufuk Akigit, Elif zcan-Tok

Ayrıca, Akigit, Pearce ve Prato (2020) tarafından yapılan bir alışma, Danimarka'da doktora eğitimi bir kişinin mucit olma olasılığının ortalama eğitimi bir kişiye oranla 20 kat daha yüksek olduğu gösterilmiştir. **Ancak, Türkiye'de doktoralı kişilerin nüfusa oranı OECD lkelerinin oldukça gerisindedir** Bu nedenle, doktora eğitimi ve kapasitesi odaklanması gereken öncelikli bir konudur.

Grafik Eğitim Düzeyine Göre Mucit Olma İhtimali

Kaynak: Akigit, Pearce ve Prato (2020).

Yükseköğretim harcamasının GSYİH içindeki payı ile kişi başına düşen yayın sayısı arasındaki ilişi ise, kamunun yüksek ğretim harcamalarında daha da kuvvetlidir.

Yüksek ğretim harcamalarının en fazla payı aldığı Kuzey Avrupa lkelerinde kişi başına düşen bilimsel çalışma sayısı da yüksek seviyelerde iken, **Türkiye, yüksek ğretim harcamasının GSYİH içindeki payında kendisiyle yaklaşık aynı orana sahip ülkelere göre bilimsel çalışmalarda geri kalmış durumdadır.**

Bu durum, ayrılan kaynakların etkin kullanılmadığının göstergesidir.

Grafik Kamunun Yükseköğretim Harcaması ve Kişi Başına Düşen Bilimsel Yayın Sayısı

Veri: Scopus ve OECD, 2005-2015. Not: Yayın sayısı ülke nüfusuna oranlanmıştır.

Analiz: Ufuk Akçığıt, Elif Özcan-Tok

TÜBA'nın bu tespitler doğrultusunda vardığı sonuçlar ise şöyledir:

1. "Bilimsel ve teknolojik gelişmişlik sağlanmadan ekonomik gelişmişliği yakalamak çok zor.
2. Bilimsel çalışmaların teknolojik gelişmeleri desteklemesi için üniversite-sanayi iş birliklerini güçlendirmek gerekli.
3. Bilim ve teknolojiye ayrılan kaynakların miktarını artırmak tek başına yeterli değil, bu kaynakların nasıl kullanıldığı da çok önemli."

TÜBA tarafından incelenen iki veri tabanında, Türkiye'ye ait, 1903 yılına kadar geri giden toplam **540.458 yayın ve 302.960 araştırmacı bulunmaktadır.**

Bu yayınların yüzde 87'si dergi makalesi, yüzde 8'si konferans bildirisi ve yüzde 3'ü kitap ya da kitap serisidir.

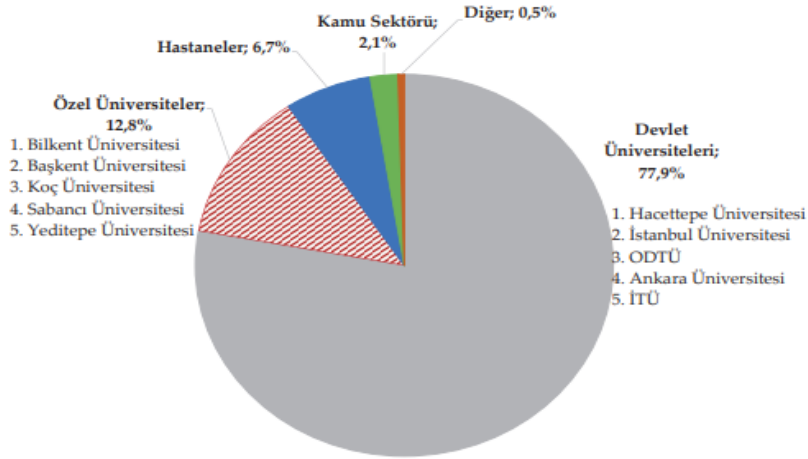
Tablo 1: Veri Özeti

— Panel A. Gözlem Sayısı 1903-2019 —				
Toplam	Bilimsel Çalışma Sayısı		Araştırmacı Sayısı	
1.745.560	540.458		302.960	
— Panel B. Bilimsel Çalışmalar —				
Toplam	Dergi Makalesi	Konferans Makalesi	Kitap	Diğer
540.458	472.212	42.741	16.478	9.027
— Panel C. Üniversiteler —				
Toplam	Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi	
193	114		79	

Türkiye'de devlet üniversiteleri, vakıf üniversiteleri, hastaneler, kamu sektörü ve özel sektör tarafından üretilen bu bilimsel çalışmaların **yüzde 78'i devlet, yüzde 13'ü vakıf olmak üzere ağırlıklı olarak üniversiteler tarafından** yapılmıştır.

1980-2018 döneminde en çok yayın yapan 5 devlet üniversitesi Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Ankara Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi iken, yine bu dönemde **en çok yayın yapan 5 vakıf üniversitesi** ise Bilkent Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi'dir.

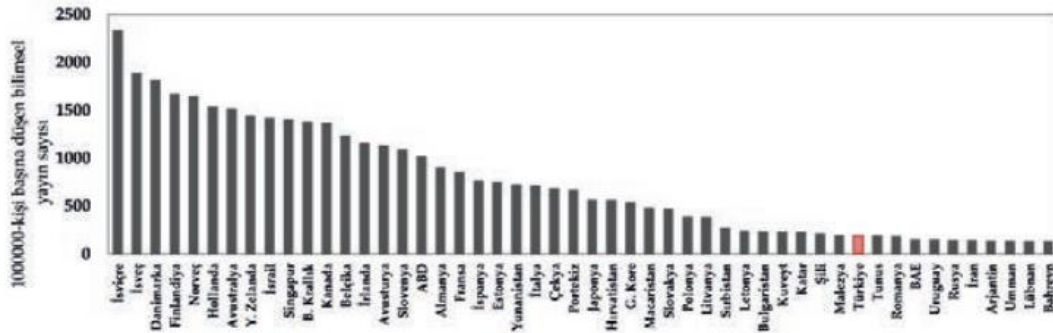
Grafik Bilimsel Yayınların Kurum Bazında Dağılımı

Veri: Scopus+MAG, 1980-2018

TÜBA'nın Scopus ve MAG veri tabanından ulaştığı bilgiler ile hazırladığı rapora göre, 1995-2015 döneminde Türkiye, 1.000.000-kışı başına düşen ortalama bilimsel yayın sayısında yaklaşık 191 civarındaki seviyesi ile birçok ülkenin gerisindedir.

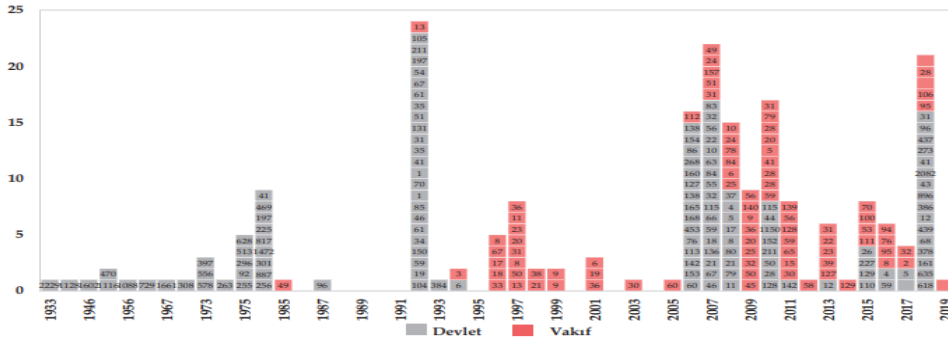
Grafik 1.000.000-kışı Başına Düşen Bilimsel Yayın Sayısı

Veri: Scopus ve Dünya Bankası, 1995-2015. Not: Yayın sayısı ülke nüfusuna oranlanmıştır.

TÜBA'nın Türkiye Bilim Raporu'nda yer alan "1985 yılında Türkiye ve Güney Kore'de 1.000.000-kışı başına düşen bilimsel yayın sayısı aynı seviyelerde iken 2015 yılına gelindiğinde ise Güney Kore'de bu oran Türkiye'deki rakamın 3 katından fazlasına ulaşmıştır" tespiti dikkat çekmektedir.

Grafik Yeni Kurulan Üniversiteler

Veri: YÖK. Not: Kutu içerisinde yazan numaralar üniversitelerin YÖK istatistiklerinde raporlanmaya başladığı ilk yılına ait öğretim elemanı sayılarını sunmaktadır. Son yıllardaki boş kutular henüz YÖK istatistiklerinde raporlanmayan üniversitelere aittir.

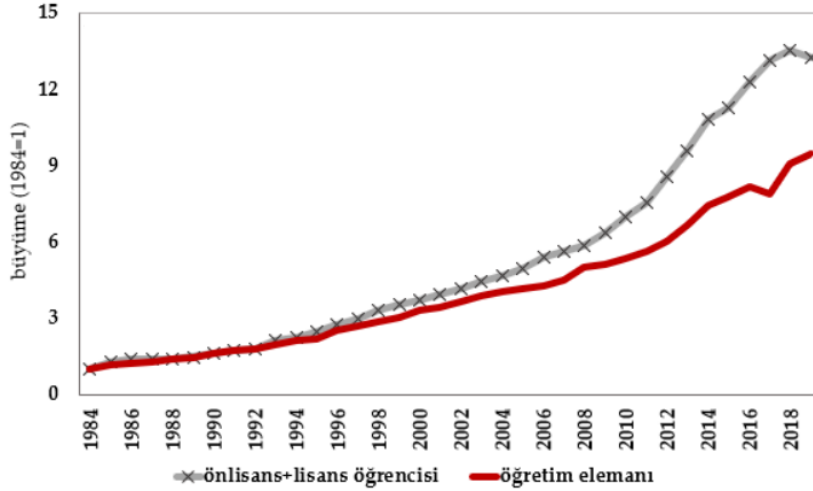
2006 yılından itibaren "her ile bir üniversite" amacıyla üniversitelerin sayısı artmasına rağmen bilimsel çalışmalarda istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Bu durum, özellikle yeni kurulan üniversitelerin yetersiz

araştırma performansı, altyapı yetersizliği, kurumsallaşamama, akademik kadronun nitelik ve nicelik bakımından ihtiyacı karşılayamaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Son 30 yıldır, Türkiye’de artan üniversite sayısına ve kontenjanları ile doğru orantılı olarak, öğrenci sayısı da yükselmiştir. TÜBA verilerine göre 2019 yılı itibarıyla, birinci ve ikinci öğretimde toplam 3,3 milyondan fazla lisans ve ön lisans öğrencisi varken, 166.225 öğretim elemanı bulunmaktadır.

Ülkemizde öğrenci sayısı istikrarlı bir biçimde artarken, öğretim elemanı sayılarındaki artış bu oranda değildir. Üniversite sayısının ve kontenjanlardaki artışın etkisiyle, 2008 yılından sonra aradaki fark hızla açılmıştır.

Grafik Araştırmacı ve Öğrenci Sayısı (1984=1)

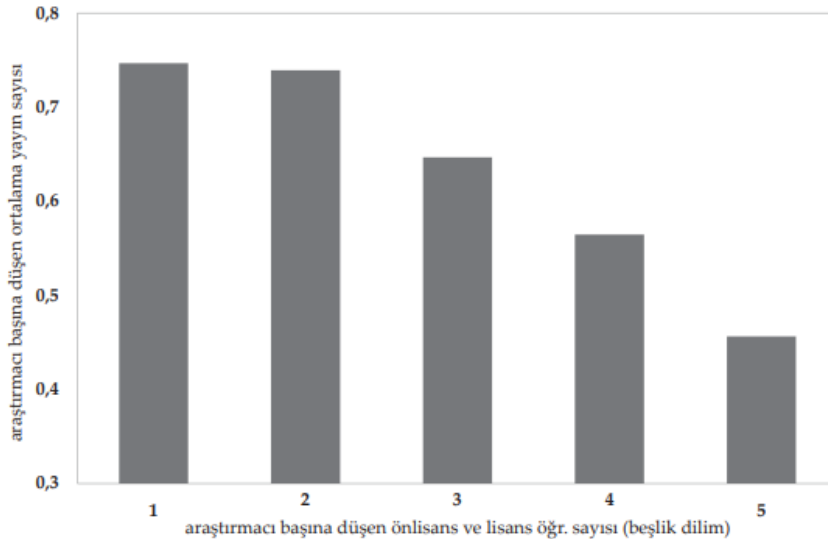

Veri: YÖK. Not: Birinci ve ikinci öğretime kayıtlı öğrenciler dahil edilmiştir. 2015 öncesi öğretim türlerine göre bilgi sunulmadığından, bu ayrımın sunulduğu yıl ortalamalarına göre geçmiş veriler düzeltilmiştir.

Analiz: Ufuk Akçığit, Elif Özcan-Tok

Araştırmacı başına düşen ön lisans ve lisans öğrencisi sayıları, verimlilik üzerine net bir şekilde etki etmektedir. Bu oranda belli bir seviye geçildiğinde, **bu durum kişi başına düşen yayın sayısını azalmaktadır.**

Grafik Lisans Öğrenci Sayısı ve Akademik Verimlilik

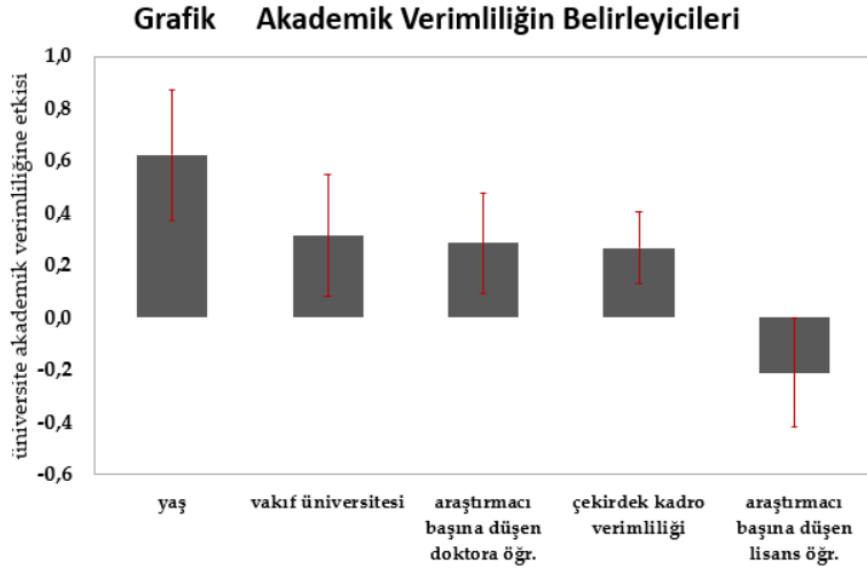
Veri: Scopus+MAG ve YÖK, 2011-2015. Not: Araştırmacı başına düşen ön lisans ve lisans öğrencisi sayısı %20'lik paylar halinde beş eşit parçaya (dilime) ayrılmıştır. Grafikte sunulan ilişkiye akademik verimliliği etkileyen diğer faktörler dahil edilmemiştir.

TÜBA'nın araştırmalarının sonucuna göre,

Üniversitelerin yaşı, araştırmacı başına düşen doktora öğrencisi sayısı ve çekirdek kadronun akademik performansı, üniversitelerin verimlilikleriyle pozitif ilintili.

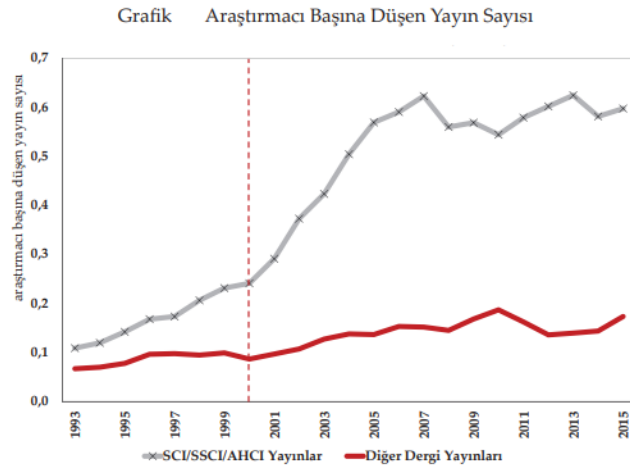
Köklü üniversiteler ortalama olarak daha verimli. Ayrıca, araştırmacı başına düşen doktora öğrencisi sayısı yüzde 1 arttığında akademik verimlilik yüzde 0,29 artıyor. TÜBA'nın raporundaki bir diğer dikkat çeken tespit ise vakıf üniversitelerinin daha yüksek verimliliğe sahip olması.

Bu rapordaki önemli bir bulgu ise, **araştırmacı başına düşen lisans öğrencisi sayısı arttıkça ise verimliliğin gerilemesi**; çünkü araştırmacı başına düşen lisans öğrencisi sayısındaki yüzde 1'lik artış, akademik verimliliği yüzde 0,21 düşürüyor.

Veri: Scopus+MAG ve YÖK. Not: Verimlilik, 2011-2015 döneminde araştırmacı başına düşen ortalama yayın sayısıdır. Araştırmacı sayısı olarak YÖK istatistiklerinden elde edilen öğretim elemanı sayısı ile veri tabanından hesaplanan araştırmacı sayısının maksimumunu kullanılmıştır. Doktora öğrencilerine araştırma görevlileri de dahil edilmiştir. Regresyon katsayıları örneklemin verimlilik ortalamasına bölünmüştür. Verimlilik ortalaması=0,52. Gözlem sayısı=141.
Analiz: Ufuk Akçığıt, Elif Özcan-Tok

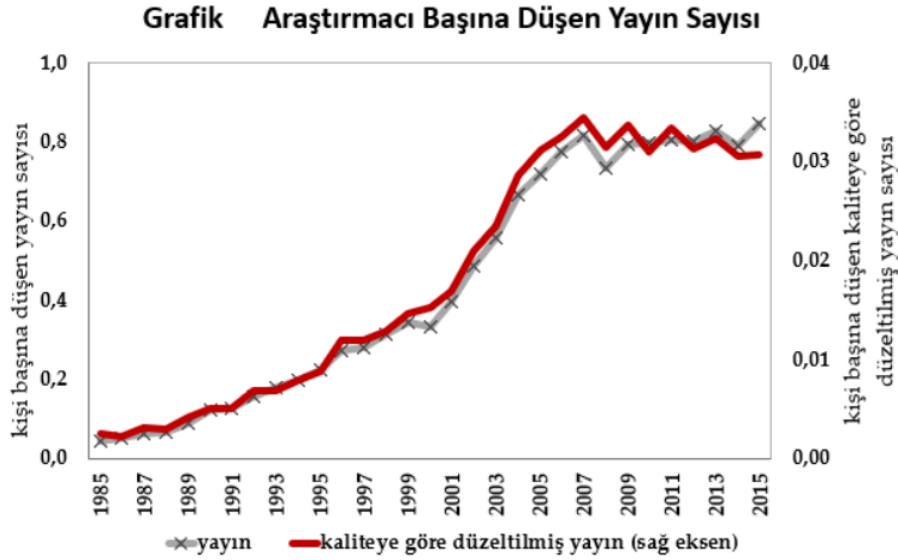
TÜBA'nın tespitlerine göre: 2000 yılından sonra araştırmacı başına düşen yayın sayılarında bir artış görülmektedir.

Veri: Scopus+MAG. Not: Örneklem, sadece dergi makalelerinden oluşmaktadır. Yazar sayısı 30 ve daha üstü olan çalışmalar dahil edilmemiştir. SCI, SCI-Expanded yayınları da içermektedir.

Ancak; TÜBA'nın verimlilik göstergelerinden ikisi olan, **kişi başına düşen yayın sayısı ve kişi başına düşen kaliteye göre düzeltilmiş yayın sayıları** incelendiğinde, 2000 yılı sonrası başlayan artışın ardından, 2006 yılında ciddi bir durgunlaşma görülüyor.

Bu noktada, 2000-2006 arasında iyi giden araştırma performansının sonraki dönemde durgunlaşmasının nedenlerinin belirlenmesi gerekiyor.

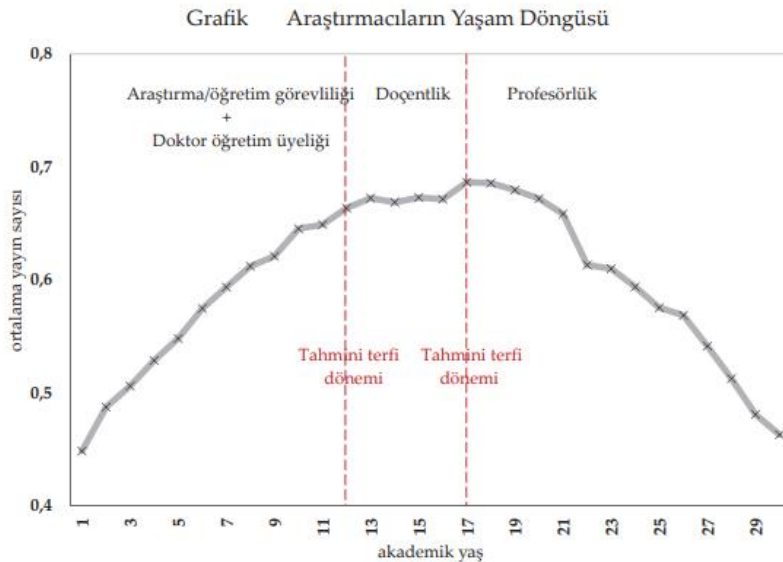

Veri: Scopus+MAG, YÖK. Not: Toplam araştırmacı sayısı olarak YÖK istatistiklerinden elde edilen öğretim elemanı sayısı ile veri tabanından hesaplanan araştırmacı sayısının maksimumu kullanılmıştır. Yıl içerisinde yapılan bilimsel yayın sayısı araştırmacı sayısına bölünmüştür. Yazar sayısı 30 ve daha üstü olan çalışmalar dahil edilmemiştir.

Analiz: Ufuk Akçığıt, Elif Özcan-Tok

Bir akademisyenin yayın yaptığı ilk yılı başlangıç sayan ve yaşam boyu verimliliklerini değerlendiren aşağıdaki grafiğe göre:

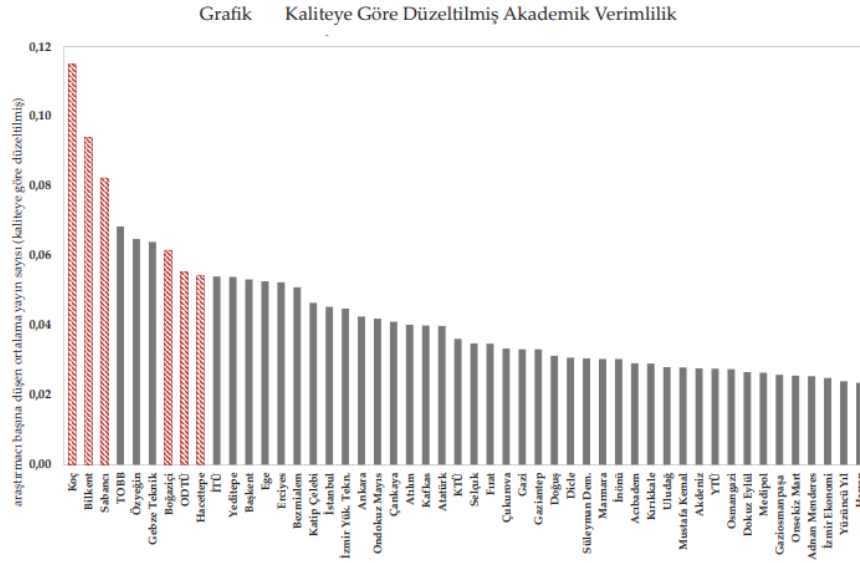
- Araştırma görevliliği ve doktor öğretim üyeliği döneminde üretkenlikte gözlemlenen artış hızı, doçentlik kadrosu elde edildikten sonra yavaşlamaktadır. TÜBA, bunun nedenini, doçentlik öncesi dönemde araştırmacıların asgari yayın şartlarını yerine getirmeye çalışması olarak görmektedir.
- Profesörlük elde edildikten sonra üretkenlik ciddi bir düşüş eğilimine girmektedir.

Veri: Scopus+MAG, 1980-2015. Not: Araştırmacıların ilk yayın tarihi akademik hayatın başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Bir araştırmacının 30 yıl boyunca devam ettiği varsayılmıştır.

TÜBA tarafından üniversitelerin akademik araştırma verimliliğinin en iyi göstergesi olarak sayılan **“kişi başına düşen kaliteye göre düzeltilmiş yayın sayısı”** incelendiğinde, 2006-2015 yılları arasında, genel olarak tıp fakültesine sahip üniversitelerin ve vakıf üniversitelerinin daha verimli olduğu dikkat çekmektedir. Koç, Sabancı

ve Bilkent Üniversiteleri bu kıyasla en iyi vakıf üniversiteleri iken, Boğaziçi, Hacettepe ve ODTÜ en iyi devlet üniversiteleridir.

Veri: Scopus+MAG ve YÖK, 2006-2015. Not: Her bir üniversite bünyesinde yapılan kaliteye göre düzeltilmiş yayın sayısı araştırmacı sayısına oranlanmıştır. Araştırmacı sayısı olarak YÖK istatistiklerinden elde edilen öğretim elemanı sayısı ile veri tabanından hesaplanan araştırmacı sayısının maksimumu kullanılmıştır. Üniversite büyüklüğünün 100'den küçük olduğu yıllar ile yazar sayısı 30 ve daha üstü olan çalışmalar dahil edilmiştir. Ayrıca, 2012 yılından sonra eğitim-öğretime başlayan veya ortalama büyüklüğü 100 ve altında olan üniversiteler sıralamada dikkate alınmamıştır. Grafikte ilk 50 üniversite sunulmuştur.

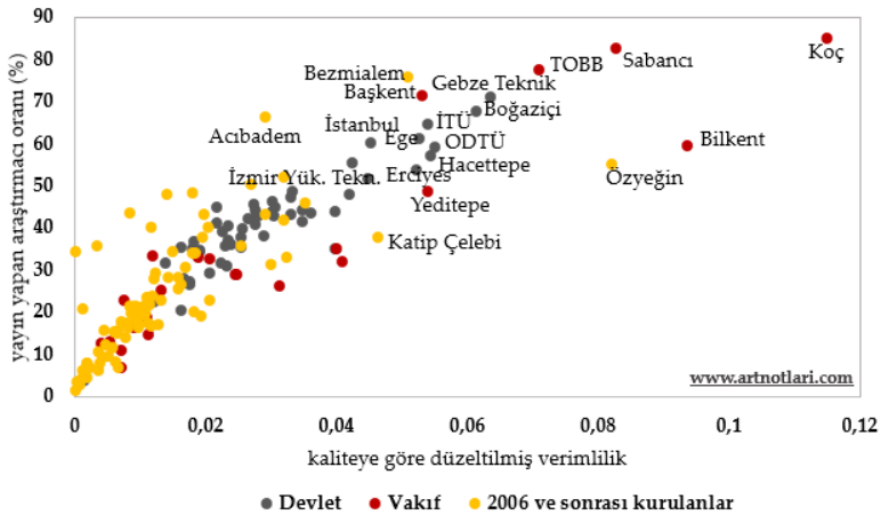
Üniversitelerin her birinin verimliliklerini de araştıran TÜBA, bir üniversitenin **verimliliğinin ne kadar tabanına yayıldığını**, verimlilik kriterlerinden biri olarak beliriyor.

Araştırmasını, kaliteye göre düzeltilmiş verimlilik ve üniversitelerdeki yayın yapan araştırmacı oranı arasındaki ilişki üzerinden kuran TÜBA'nın sonucuna göre:

Tabloda hem verimliliğin hem de yayın yapanların düşük olduğu sol alt kısımda sarı renk ile gösterilen bölgede, 2006 ve sonrasında kurulan üniversitelerin yoğunlaştığı görülüyor.

Bu sonuç, 2006 sonrası açılan üniversitelerin akademik araştırmadan ziyade, öğretim faaliyetlerine daha odaklı olabileceklerini sonucunu ortaya çıkarıyor.

Grafik Yayın Yapma Oranı ve Akademik Verimlilik (Tüm Üniversiteler)

Veri: Scopus+MAG ve YÖK, 2006-2015. Not: Verimlilik göstergesi hesaplanırken, her bir üniversite bünyesinde yapılan kaliteye göre düzeltilmiş yayın sayısı araştırmacı sayısına oranlanmıştır. Araştırmacı sayısı olarak YÖK istatistiklerinden elde edilen öğretim elemanı sayısı ile veri tabanından hesaplanan araştırmacı sayısının maksimumu kullanılmıştır. Yazar sayısı 30 ve daha üstü olan çalışmalar dahil edilmiştir.

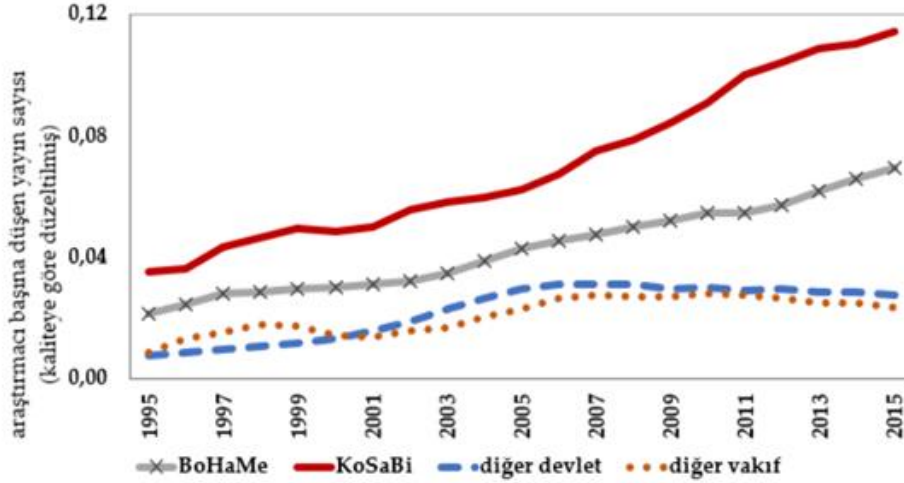
Analiz: Ufuk Akçığıt, Elif Özcan-Tok

En iyi üniversiteler ile diğer üniversitelerin akademik verimliliği zaman içerisinde karşılaştırıldığında, göze çarpan tespitler ise şöyle:

En verimli 3 vakıf üniversitesi olan Koç, Sabancı ve Bilkent'in ortalama verimlilikleri zaman içerisinde gittikçe daha yüksek bir ivme yakalamış; en verimli 3 devlet üniversitesi olan Boğaziçi, Hacettepe ve ODTÜ'de ise verimlilik özellikle 2011 sonrası artmasına rağmen, en verimli üç vakıf üniversitesi ile verimlilik farklarında artış gerçekleşmiş durumda.

Diğer devlet ve vakıf üniversitelerinde ise 2006 ve sonrasında ciddi bir durgunlaşma görülüyor.

**Grafik Akademik Verimliliğin Gelişimi
(3 Yıllık Hareketli Ortalama)**

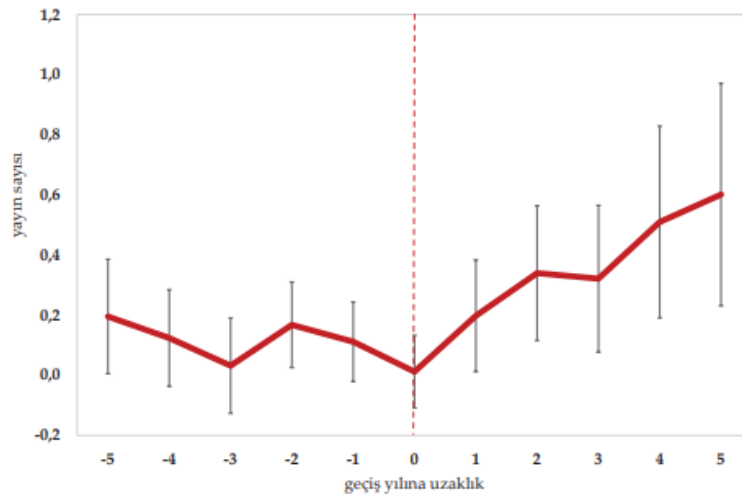

Veri: Scopus+MAG ve YÖK. Not: BoHaMe=Boğaziçi, Hacettepe, ODTÜ, KoSaBi=Koç, Sabancı, Bilkent. Her bir üniversite bünyesinde yapılan (kaliteye göre düzeltilmiş) yayın sayısı araştırmacı sayısına oranlanmış ve ağırlıklı ortalama hesaplanmıştır. Toplam araştırmacı sayısı olarak YÖK istatistiklerinden elde edilen öğretim elemanı sayısı ile veri tabanından hesaplanan araştırmacı sayısının maksimumu kullanılmıştır. Yazar sayısı 30 ve daha üstü olan çalışmalar dahil edilmemiştir.
Analiz: Ufuk Akçığıt, Elif Özcan-Tok

Devlet üniversitesinden vakıf üniversitesine geçen araştırmacıların geçiş sonrası 5 yıl içindeki verimliliği incelendiğinde:

Devlet üniversitesinden vakıf üniversitesine geçenlerin verimliliğinin, devlet üniversitesine geçenlere kıyasla ortalama 0,39 ilave yayınla daha yüksek gerçekleştiği görülmektedir. TÜBA'nın araştırmasına göre bu fark, örneklem yayın sayısı ortalamasına göre **yüzde 32 daha fazla yayına** tekabül etmektedir.

Grafik Devlet Üniversitesinden Vakıf Üniversitesine Geçişin Verimliliğe Etkisi

Veri: Scopus+MAG, 1980-2015. Not: Grafikte %95 güven aralıkları sunulmuştur. Örneklem, yıllık yayın sayısı ortalaması 1,23'tür. Yazar sayısı 30 ve daha üstü olanlar yayınlara dahil edilmedi.

ABD TERÖRİZM RAPORU'NDA TÜRKİYE'YE AĞIR SUÇLAMALAR

ABD yönetimi bir yandan deprem yardımı vaat ediyor diğer yandan açıkladığı Terörizm Raporu'nda Türkiye'ye ağır suçlamalar getiriyor. ABD Ticaret, Maliye ve Adalet Bakanlıkları yayınladıkları ortak uyarı deklarasyonu ile tüm ülkelerin şirketlerine Rusya yaptırımlarının 'Türkiye üzerinden delinmemesi, ticari faaliyetlerin yakından izlendiği' uyarısında bulundu!

ABD ile ilişkilerde 11 ilde yaşanan deprem sonrası gözlenen yumuşama işaretleri, geçen hafta yerini yeniden gerginliğe bıraktı. ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken, Ankara ziyaretinde deprem nedeniyle 100 milyon dolar ilave yardım vaat etti. Hemen sonrasında başında bulunduğu ABD Dışişleri Bakanlığı'nın yayınladığı 2021 Terörizm Raporu'nda Türkiye'ye ağır suçlamalarda ve uyarılarda bulundu.

PKK'nın Suriye kolu PYD-YPG-SDG'yi IŞİD terör örgütüne karşı 'ortak ve müttefik' olarak nitelendiren ABD yönetimi, raporda Türkiye'yi SDG'ye yönelik operasyonlarıyla terörle mücadeleye zarar vermek, engel olmakla suçladı. FETÖ'nün ABD tarafından terör örgütü olarak görülmediği vurgulanan raporda, Türkiye'nin bu örgüte karşı 'siyasi amaçlar ve hedefler doğrultusunda hareket ettiği, KHK'larla on binlerce kişiye ihraç ettiği, hukuksuz yargılamalar yaptığı' öne sürüldü. Raporda Türkiye 'Yabancı teröristlerin Irak ve Suriye'ye geçiş kapısı' olarak nitelendirirken, Irak ve Suriye'nin kuzeyine yönelik operasyonlarda aralarında çocukların da olduğu sivillerin ölümüne neden olmakla suçlandı. Ayrıca Türkiye'ye ABD'nin terör örgütü olarak kabul ettiği Hamas'a destek vermek, yöneticilerini barındırmak, Hamas'la yakın ilişkide olmak suçlamaları yöneltildi.

Rapora tepki gösteren Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'ye yönelik ithamların müttefiklikle bağdaşmadığını, reddedildiği bildirirken, FETÖ ve PKK'nın Suriye yapılanması PYD-SDG'ye yönelik destek ve değerlendirmelerin kesinlikle kabul edilemez olduğunu açıkladı.

Terör Raporu yanında ABD Ticaret, Maliye ve Adalet Bakanlıkları da ortak bir deklarasyon yayınlamaya Rusya'ya yönelik yaptırımların delinmemesi konusunda tüm ülkeleri ve şirketleri uyardı. Yaptırım tehdidini gündeme getirdi. Ortak deklarasyonda Rusya'ya karşı yaptırımları delmek, yaptırımlardan kaçınmak için kullanılması muhtemel 'aktarma noktaları' arasında Türkiye'ye dikkat çekildi. ABD'nin yaptırım listesinde yer alan Rus kurumları ya da kişilerin gerçek kimliklerini gizlemek amacıyla, 'aktarma noktalarında' para transferlerinde, paravan şirket ya da aracılardan kullanılması gibi taktiklere başvurduğu vurgulanarak Türkiye, Ermenistan ve Özbekistan'ın, satışı yasaklanan malzemelerin Rusya ya da Belarus'a yönlendirilmesinde kullanılabilirliği kaydedildi.

Hatırlanacağı gibi; yaptırımların Türkiye üzerinden delinmemesi konusunda uyarıda bulunmak üzere ABD Maliye Bakanlığı Terörizm ve Mali İstihbarat Müsteşarı Brian Nelson şubat ayında Türkiye'ye gelerek iş dünyası, bankalar ve iktidar bürokratlarıyla görüşmeler yapmıştı. Şimdi uyarının üç bakanlık tarafından ortaklaşa resmileştirilmesi, **resmi açıklamada Türkiye'nin ismine ısrarla yer verilmesi, olası yeni adımların ve gerginliklerin işareti olarak görülebilir.**

ABD VE RUSYA, TÜRKİYE ÜZERİNDEKİ BASKILARINI ARTIRMA YOLUNA GİDEBİLİR!

Süresi 18 Mart'ta sona erecek Tahıl Koridoru Anlaşması öncesinde Rusya, gemi çıkışlarını yavaşlatma yoluna giderken, anlaşmanın uzatılması için Rus tahıl ve gübre ihracatı önündeki engellerin kaldırılması koşulunu getirdi. ABD, Rusya'nın koşuluna karşı çıkıyor. Rusya, koşulları kabul edilmezse anlaşmayı uzatmayacağını ilan ediyor!

Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle, dünyanın en büyük iki buğday ve hububat üreticisi ülkenin ihracatının durması, küresel gıda krizi ihtimalinin belirmesi üzerine gündeme gelen **Tahıl Koridoru Anlaşması'**na Birleşmiş Milletler ile ortaklaşa girişim başlatan Türkiye öncülük etmişti. 22 Temmuz 2022'de Türkiye'nin ev sahipliğinde İstanbul'da imzalanan 120 günlük anlaşma ve Türkiye'nin sağladığı denizyolu güvenliği ve denetim mekanizmasıyla Ukrayna hububatının taşınması sağlandı. Rusya anlaşmaya kendi hububat ürünleriyle, mısır ve gübre ihracatına olanak sağlanması, Rus yük gemilerine yaptırım uygulanmaması, sigorta işlemlerinin yapılması koşuluyla onay verdi. ABD ve batılı ülkelerin Rusya'nın hububat ve gübre satışına yönelik yaptırımları askıya alması konusunda BM Genel Sekreteri Antonio Guterres görev üstlendi.

Ancak 18 Kasım 2022'de sona eren 120 günlük sürede BM Genel Sekreterinin girişimleri batılı ülkeler nezdinde fazla başarılı olmadı. Rusya anlaşmayı uzatmayacağını ilan ederken yine Türkiye'nin devreye girmesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan-Putin görüşmesiyle anlaşma 120 gün daha uzatıldı. Şimdi 18 Mart'ta süresi yine

dolacak anlaşmada Rusya bu kez kendi üreticisinin korunması, Rus hububat ürünleri ve gübre ihracatı önündeki tüm engellerin kaldırılması koşulunu gündeme getirerek bu kabul edilmediği takdirde anlaşmayı uygulamayacağını açıkladı.

ABD Dışişleri Bakanı Blinken, Rusya'nın tahıl ve gübre ihracatını kasıtlı olarak yavaşlattığını, limanlarda gemi yığılması yarattığını öne sürerek Rusya'nın yeni bir gıda krizi yaratmayı amaçladığını ifade etti. Gıda güvensizliğinin eşi benzeri görülmemiş boyuta ulaştığını kaydeden ABD Dışişleri Bakanı, G20 ülkelerine Rusya'ya Tahıl Koridoru anlaşmasını uzatmak için baskı yapmaya çağırdı. BM Genel Sekreteri Rusya'nın anlaşmayı yenileme taahhüdünde bulunmayı reddettiğini, başta Afrika ülkeleri olmak üzere pek çok ülkede buğday ve ekmek sıkıntısı başlayacağını açıklarken, G20 ülkelerinden anlaşmanın uzatılması ve kesintisiz sürdürülmesi için çaba göstermelerini istedi. **Ukrayna, anlaşmanın 120 gün değil 1 yıl uzatılmasını istiyor.**

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Lavrov arasındaki görüşmeden sonra Rusya'nın yaptığı açıklamada 'anlaşmanın sürdürülmesinin ancak Rus tarım ve gübre üreticilerinin dünya pazarına engelsiz erişiminin sağlanmasıyla mümkün olacağını Türkiye'ye iletiildiği' ifade edildi.

ABD-Rusya arasında tırmanan restleşme sonrası 18 Mart'ta sona erecek Tahıl Koridoru Anlaşması'nın yenilenmesi sıkıntıya girebilir. Buna bağlı olarak **ABD ve Rusya**, kendi yanlarında yer alması ve lehlerine tutum takınması için **Türkiye üzerindeki baskılarını artırma yoluna gidebilir!**

ÇADIR DA YOK, İSTİFA EDEN DE

Memleketimizde; akli, ahlaki bitiren, liyakati öldüren, adaleti katleden, devletimizin dirliğine, milletimizin birliğine kasteden, çürümüş, yozlaşmış bir yönetimi, milletimizin göndermesine, artık sayılı günler kaldı. Deprem felaketinin üzerinden 1 ay 3 gün geçti. 46 bin 104 yurttaşımızı kaybettik. Bazı yurttaşlarımızın cenazeleri bile enkazdan çıkarılamadı. Cenazeler yok. Çadır yok. Konteyner yok. Hijyen yok. İçmeye su yok. Ve ar edip de, istifa eden tek bir yönetici de yok.

Kızılay Artık Bir Ticarethane

Milletin göz bebeği Kızılay'ı, "Hayır kurumu" olmaktan çıkarmışlar. Yandaşlarının kesesini doldurmak için, arpalığa çevirmişler. Saray; "Hayır"ı, "Kayır" anlayıp, yanaşmalarını, beslemelerini, Kızılay'a doldurmuş. Eski Kızılay mensuplarından öğreniyoruz ki, mevcut Kızılay Başkanı, 12 ayrı şirketten, 36 asgari ücret tutarında maaş, "Huzur hakkı" diyerek, her ay cebine atıyormuş. Biz; "Saray ve şürekâsı, 3-5 ayrı yerden maaş alıyor" diye, eleştiriyorduk. Meğer rekor, bir düzine şirketten maaş alan, Kızılay Başkanı'ndaymış. İşte kavga bundan çıkar. Kızılay, artık bildiğimiz Kızılay değil... Kızılay artık; milletin başışladığı paralarla, afetzedeler için ürettiği çadırları, konserveleri, afette ücretsiz dağıtmayan, diğer hayır kurumlarına satan, bir ticarethane... Bunun adı deprem fırsatçılığıdır. Bunun adı ölü soyuculuğudur. Türkiye, böyle bir çürümüşlüğü, böyle bir yozlaşmayı, tarihinin hiçbir döneminde görmedi, yaşamadı...

Ahlak Gömleğini Çoktan Çıkarıp Attılar

Ahlak gömleğini çıkararak, başka hiçbir gömleği giyemez. Son deprem felaketinde bir kez daha gördük ki, bunlar ahlak gömleğini çoktan çıkarıp atmışlar. 21 yıl önce "Mücahit olacağız" deyip gelenler, 21 yıl sonra "Müteahhit" olmuş. 21 yıl önce "Harun olacağız" diyerek gelenler, 21 yıl sonra "Karun" olmuş. Bunlar dünyalıklarını yapmak için, ahiretlerini yakmış. Yıllardır, "Allah bizi utandırmasın" dediler... Ama utanmayı bilmeyenlere, Yüce Allah ne yapsın. Kızılay kimin himayesinde? Kızılay tüzüğüne göre; Erdoğan'ın yüksek himayesinde... Milletimiz de işte bunun için, depremin ilk günlerinde, "Kızılay nerede?" diye, Erdoğan'a feryat etti. Peki, Erdoğan milletin feryatlarına ne cevap verdi? "Be ahlaksız, be namussuz, be adi..." Bir kere daha, testinin içindeki, dışına sızdı. Depremden sonra, elindeki çadırları, konserveleri parayla, hayır kurumlarına satanları, Kızılay'ı ticari holdinge dönüştürenleri, dünyada huzura ermek için, koskoca Kızılay'ı kendilerine arpalık yapanları görünce, biz de Erdoğan'a soruyoruz: "Kim ahlaksız? Kim namussuz? Kim adi?"

Kızılay Başkanının O Koltukta Oturduğu Her Dakika Haramdır

Tabi ön teker nereye giderse, arka teker de oraya gider... Erdoğan bu kepezeliği, millete küfür ederek himaye ederse, Kızılay'ın başındaki de çıkar, kendini istifaya çağırana, "Goygoycu" der. Bir kere daha söyleyelim. Kızılay Başkanının o koltukta oturduğu her dakika, haramdır... Yazıktır... Günahdır...

Kızılay Başkanı Sadece Sanık Değil, Tanık Ve İtirafçı Da Olacak

Ama görünen de o ki, Kızılay Başkanı, pabucunu öyle ucuza bırakmak niyetinde değil... Depremin ardından 48 saatte yaşananları, bakın nasıl itiraf ediyor: "Askerler olağanüstü durum için, afet için yetiştirilmiş insanlardır.

Siz afet operasyonunun içerisinde, askeri konumlandırıramazsanız, askeri kapasiteyi konumlandırıramazsanız, yanlış yaparsınız. Siz bir taraftan S-4 seviyesinde, uluslararası bir afet yardım çağrısında bulunuyorsunuz, ama kendi içinizde, sivil-asker işbirliği mekanizmanız, maalesef geçmiş dönemlerde çöktüğü için, bu mekanizmadan faydalanamıyorsunuz.” Bu sözler Erdoğan’ın himayesindeki, Kızılay Başkanının sözleri. “Ben başkomutanım” deyip, caka satmaya gelince ordumuzu hatırlıyorsunuz. O zaman bizde soruyoruz: Afet operasyonu içinde, askeri konumlandırmayı kim unuttu? Askeri kapasiteden tam anlamıyla yararlanmayı kim unuttu? Sivil-asker işbirliği mekanizmasını kim çöktü? Bu ihmaller silsilesi nedeniyle, milletimizi 48 saat boyunca enkaz altında kim unuttu? Vatandaşlarımızı enkaz altında donarak ölmeye, kim terk etti? Anlaşılan ‘Kızılay Başkanı, önümüzdeki dönemde açılacak görevi ihmal, görevi savsaklama, görevi suiistimal davalarında, sadece sanık olarak kalmayacak, aynı zamanda tanık ve itirafçı da olacak.

Erdoğan’ın Vehimlerine Göre Afet Planı

Şimdi daha önce bu resmi dokümanı göstermiştim. Türkiye Afet Müdahale Planı... Yaşadığımız felakete, doğru dürüst müdahale edilmemesinin sorumlusu, bu plana imza atan, Recep Tayyip Erdoğan’dır. Afetle mücadelede tüm Bakanlıklar, ana çözüm ortağı olarak belirlenmiş. Ama Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli Savunma Bakanlığı, ana çözüm ortakları arasında yok. Trol ordularına sahip, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, afetlerde ana çözüm ortağı. Ama Peygamber ocağı ordumuz, olağanüstü durumlar için, afet için yetiştirilmiş Mehmetçğimiz, afet operasyonunun içerisinde, hiç konumlandırılmamış. Afette destekleyici, tali çözüm ortağı yapılmış. Bu nasıl bir akıl tutulmasıdır. Erdoğan’ın vehimleri, korkuları, ideolojik körlüğü, bu plana yansımış. Sonuç: Enkaz altında on binlerce yurttaşımız, bağıra, bağıra donarak öldü. Bunu ne biz unuturuz. Ne de milletimiz unuttur.

Afet Bunların Elinde Felaket Oldu

Bu yönetim sadece algı operasyonu yapar. Sadece ihale peşinde koşar. Depremın üzerinden, tam 31 gün geçti. Ama yaşadığımız deprem felaketinin, ekonomik ve sosyal maliyetlerine ilişkin, devlet tarafından hazırlanması gereken, bir hasar tespit raporu hala ortada yok. Güya Ucube Erdoğan Şahsım Rejimi, çok hızlı karar alacaktı. Bürokrasiyi azaltacaktı. Böyle diyerek bu ucubeyi, millete pazarladılar. Ama yaşadığımız her afet, “Liyakat yerine sadakat” diyen, “Vatandaş yerine, önce yandaş” diyen, “Her şeyi ben bilirim” diyen, kibir abidesinin elinde büyük bir felaket oldu.

99 Depreminde DPT’nin Hazırladığı Rapor

Şimdi şu dokümana dikkatle bakmanızı rica ediyorum. 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi’nden tam 21 gün sonra, 8 Eylül 1999 tarihinde, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, kalem, kalem... Sektör, sektör... Marmara Depremi’nin ekonomik ve sosyal maliyetlerini, oturup hesaplamış. Depremın, bütçeye etkilerini, ilave finansman ihtiyacını tespit etmiş. Kısa, orta ve uzun vadede, yapılması gerekenleri bu raporda teker teker saymış. Yetmemiş karar alıcılara yine bu raporda tedbirler önermiş. Bu rapor hazırlandığında ben de, Devlet Planlama Teşkilatı’nda, Müsteşar Yardımcısıydım. Planlama Teşkilatı olarak, gece gündüz özveriyle çalıştık. Ve bu raporu çok kısa bir sürede hazırladık. Şimdi bugün yine bu Türkiye Afet Müdahale Planı’na göre böyle bir raporun hazırlanması gerekiyor. Bu rapor nerede? Erdoğan’ın imzaladığı, Afet Müdahale Planı. Ne yazıyor burada, bu işin sorumlusu kim? Hazine ve Maliye Bakanlığı. Peki, Hazine ve Maliye Bakanı ne yapıyor? Afetzedelerin önünde, kamera kadrajına girmek için, Binali Yıldırım’la mücadele veriyor.

Önü Arkası Düşünülmeden Alınan Her Karar Boştur

Depremın sebep olduğu, ekonomik ve sosyal yıkımın fotoğrafı çekilmeden, ilave finansman ihtiyacı belirlenmeden, depremin yaralarını nasıl saracaksınız? Dünyadan nasıl destek alacaksınız? Nasıl yardım isteyeceksiniz? İşte bu yılın daha ilk iki ayında, Hazine nakit dengesi alt-üst oldu. İlk iki ayda Hazine’nin nakit açığı, 226 milyar liraya ulaştı. Bu bir rekor... Bu açık neyle kapatılacak? Borçla... Ek bütçe yapmadan, ilave finansman kaynakları bulmadan, “Kervan yolda dizilir” anlayışıyla, bu işler geçirtilmez, savuşturulmaz. Şuanda yapılan milletin sırtına yeni, cesameti belirsiz, son derece ağır yükleri bırakmaktır. Benim oğlum bina okur, döner döner yine okur. İşte dün TBMM’de, kurumlar vergisi mükelleflerine verilen vergi teşviklerinden, yüzde 10 ilave kesinti yapacak, bir düzenleme getirdiler. Tutarlı bir finansman programı ortada yok, parça başına işler yaparak, önünü ardını iyi düşünmeden alınan her karar, aslında boşa alınmış karardır.

AB Toplantısı Doğru Dürüst Bir Hasar Tespit Raporu Olmadığı İçin Mi Ertelendi

Ortada ciddi bir hasar tespit raporu olmadığı için, Avrupa Birliği’nin, 16 Mart’ta Brüksel’de yapacağı, Uluslararası Donörler Toplantısını erteleyeceğini duyuyoruz. Allah aşkına! Bu Nebati Bakan ne iş yapıyor? Ne işe yarar? Umarım bu duyduklarımız gerçek değildir. Ve biran önce bu Dönerler Toplantısı yapılır, gerekli yardımlar hızla ülkemize gelmeye başlar.

İş Başına Gelir Gelmez Bunları Yapacağız

Genel Başkanımız, Millet ittifakının Cumhurbaşkanı adayı, Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, hızla alınması gereken bir takım tedbirleri açıkladı. Biz bunları burada bir kez daha tekrar edelim. İş başına gelir gelmez; deprem bölgesindeki insanlarımızı rahatlatmak için, şu adımları hızla atacağız: Depremde ev veya işyeri yıkılan, ya da yıkılacak olan tüm hak sahiplerinin; bankalardan veya Esnaf Kefalet Kooperatiflerinden, aldıkları kredilerin anapara ve faizlerini tümüyle sileceğiz. Yeni konut veya işyeri yapımında, depremedelerden herhangi bir bedel almayacağız. Yıkılan konut veya işyerlerinde, bu projeleri onaylayan, olur veren tüm sorumlulardan, inşa bedelini tahsil edeceğiz. Kırsalda evi, ahır, depoları yıkılan, ya da ağır hasar gördüğü için yıkılacak olan, çiftçi ve besicilerimizin; bankalardan veya Tarım Kredi Kooperatiflerinden, aldıkları tüm kredilerin anapara ve faizlerini sileceğiz. Üreticilerimize gübre, tohum, sulama, ilaç ve yem desteğini ivedilikle nakden ödeyeceğiz. Veterinerlik hizmetlerini karşılayacağız. Üreticilerin elektrik borçlarını, kamu olarak, biz üstleneceğiz. Çiftçi kayıt sistemine kayıtlı tüm çiftçilerimizin ürünlerine, "Maliyet + makul kâr" formülüyle, alım garantisi vereceğiz. Deprem yönetmeliklerine uygun olarak, ihtiyaç duyulan tüm yapıların güçlendirilmesi için, hak sahiplerine uygun koşullu ve uzun vadeli finansman sağlayacağız. Oluşturulacak Hasar Tespit Komisyonlarında, görev alan tüm çalışanlara, güvence ve sorumluluk getireceğiz. Konutları veya işyerleri yıkılan, ya da yıkılacak olan tüm ailelerin, yeni yaşam alanlarındaki internet hizmetini, üç yıl süreyle devlet olarak biz üstleneceğiz. Depremde otomobil, kamyon, kamyonet, otobüs, motosiklet, traktör, biçerdöver, pulluk gibi hizmet ve ulaşım araçlarını kaybeden depremedelere, yeni araç alımlarında faizsiz ve uzun vadeli kredi sağlayacağız. Ayrıca motorlu taşıtlar vergisine ve ÖTV'ye tabi araçlarda, bu vergileri almayacağız. Deprem bölgesinde işçi olarak çalışanların ücretlerini, bir yıl süreyle, vergi kapsamı dışında bırakacağız. Depremzede ailelerin, üniversitede okuyan çocuklarının, vakıf üniversiteleri de dâhil, öğrenci harcı ve yurt ücretlerini, devlet olarak biz karşılayacağız. Deprem bölgesindeki yerel yönetimlerin altyapı inşaatlarını, merkezi yönetim olarak biz yapacağız. Özellikle kırsal bölgelerdeki, kamu personelinin lojman ihtiyacını hızla karşılayacağız. Deprem bölgesinin yeniden yapılanmasında, kamudan ihale alan firmalara, bölgede yürüteceği işlerde kullanacağı personelin asgari yüzde 25'ini, bölge halkından karşılama zorunluluğunu getireceğiz. Bu oranı daha da yükseltmek için bir takım tedbirler üzerinde çalışıyoruz. Biz tüm bu adımları hızla atacağız.

Millet İttifakı Deprem Komisyonu Çalışıyor

Millet İttifakı Deprem Komisyonu da çalışıyor. Partilerimizin mutfaklarında hazırlanan raporları da, bir araya getiriyoruz. Kahramanmaraş depremlerinin hasarını tespit etmek, yaraları sarmak için, kısa orta uzun vadeli bir eylem planını ve afetlerle mücadelede, yeni ve etkili bir yapılanmayı içeren kapsamlı bir çalışmayı hızla bitireceğiz. Saray yönetiminin yapamadığını biz yapıyoruz. Bu Ucube Saray Rejimi; depremde arama kurtarma için acele etmedi. Depremzedelere yardım için acele etmedi. Depremzedelere çadır, konteyner bulmak için acele etmedi. Ama ihale açma, yandaşlarına rant dağıtma konusunda; çok aceleci davrandı. 21 Şubat'tan, 3 Mart tarihine kadar, Toplu Konut İdaresi 30 milyar lira tutarında, 35 tane ihale yapmış. Daha depremlerin artçıları bitmemiş, ihaleler yandaşlara dağıtılıyor. Hiç kimse merak etmesin. Biz hem milletin kör kuruluşunun heba olmamasını sağlayacağız. Hem de depremedeler için yapılacak güvenli konutların, hak sahiplerine zamanında ve biraz önce belirttik bedelsiz olarak verilmesini sağlayacağız.

Milletçe Canımızı Yitiriyor, Üstüne Bir De Fırça Yiyoruz

"Akletmeyen, zillete düşer." Bugün akıldan ve liyakatten nasiplenmemiş, bu yönetim elinde, millet olarak zilletin ve zulmün en ağırını yaşıyoruz. Topkapı Sarayı Bab-ı Hümayun kapısındaki kitabede, ifade edildiği şekliyle; Murad'ın oğlu, iki kıtanın hükümrani, iki denizin hâkimi, doğu ve batı arasında Allah'ın yardımcısı, denizin ve karanın kahramanı, İstanbul'un fatihi, Sultan Mehmet Han ne güzel söylemiş: "Aklını öldürürsen, ahlak ölür. Akıl ve ahlak öldüğünde, millet bölünür. Kadıyı satın aldığın gün, adalet ölür. Adaleti öldürdüğün gün, devlet de ölür." Bugünün Türkiye'sinde, akletmeyen, ahlakı öldüren, adaleti katleden, liyakatsiz bir yönetim yüzünden; maden kazalarında, orman yangınlarında, hain darbe teşebbüslerinde, taşkın ve sellerde, depremlerde, türlü türlü felaketlerde, canımızla, kanımızla, malımızla sınıyoruz. Ve tüm bunların üstüne; millet olarak; kibirli, yozlaşmış bu yönetimden, fırça yiyoruz. Küfür yiyoruz. Hakaret yiyoruz. Not ediliyor. Tehdit ediliyor. Oysa bir hükümetin asli görevi, ülkede huzur ve refahı sağlamaktır. Yurttaşlarının can güvenliğini sağlamaktır, yurttaşlarının güvenli kentlerde yaşamasını sağlamaktır, yurttaşlarına mutlu, güçlü bir yaşam sunmaktır. Ucube Erdoğan Şahsım rejimi ise, milletimizi eziyor. Limon gibi sıkıyor. Milletimizin posasını çıkarıp atıyor.

Tüm Zamanların Dış Açık Rekoru

2021'in Eylül ayında, "Faiz sebep, enflasyon netice" dedi. Faiz düşecek, kur yükselecek, rekabet gücümüz artacak, ihracat patlayacaktı, dış açıklar kapanacak, kur gerileyecek, ondan sonra enflasyon da düşecekti. Ama ne oldu? İhracat patlamadı ama ithalat patladı. Dış açık şaha kalktı. Şubat ayında ihracatımız, geçen yılın aynı ayına göre, yüzde 6,4 düşmüş. İthalatımız ise aynı dönemde yüzde 11 artmış. Şubatta ihracatın ithalatı karşılama oranı, yüzde 60 seviyesinde. Bu 2017 Eylül ayından bu yana, en düşük seviye. 12 Aylık dış ticaret açığı 118 milyar dolara çıkmış. Bu da tüm zamanların dış açık rekoru.

Millet Eti Rüyada Bile Göremiyor

Şubat ayında 12 aylık enflasyon yüzde 55. Bu da Şubat ayları itibariyle mevcut serinin rekoru... Çarşı, pazar yangın yeri... Et ve yumurta fiyatları başını aldı gidiyor. Markette 30'luk karton yumurta 90 lira... Dana kıymanın kilosu 210 lira. Kuzu pırzolanın kilosu 330 lira. Millet artık eti bırakın tenceresinde görmeyi, rüyasında bile göremez oldu. Oysa dünyada gıda fiyatları düşüyor. Ama Türkiye'de her ne hikmetse gıda fiyatları şahlanmaya devam ediyor. Son bir yılda, dünyada gıda fiyatları yüzde 10 düşmüş. Türkiye'de yüzde 69 artmış. Birde bunlar TÜİK'in makyajlı rakamlarıyla... Bu yılın fiyatlarıyla, gıda enflasyonunun en yüksek olduğu, dünyada dördüncü ekonomiyiz. Peki rakiplerimiz; Zimbabve, Lübnan, Arjantin...

Kiralar Aldı Başını Gitti

Ev kiralari desenez, aldı başını gitti. Faiz sebep, enflasyon netice dediler, konut piyasasında büyük bir yıkıma sebep oldular. Şimdi bunun üzerine bir de deprem eklendi. Büyükşehirlerde kiralar aldı başını gitti. Depremde ihale yapmak dışında, her şeye geciken bu kifayetsizler, arşa çıkan kiralara, tedbir almakta da gecikti. İstanbul'da kiralar aylık olarak yüzde 7, yıllık yüzde 137; Ankara'da kiralar aylık yüzde 18, yıllık yüzde 150; Konya'da kiralar aylık yüzde 8, yıllık yüzde 167 artmış. Depremzedenin çilesi sadece deprem bölgelerinde değil. Deprem bölgelerinin dışına çıktığında da devam ediyor.

Ne Dedilerse Tersi Oldu

Ne dedilerse, ne vadettilerse ülkede tam tersi oldu. Ama diyoruz ya bunların, ne Allah'tan korkuları var. Ne de kuldandan utanmaları. "Utancı gidenin, kalbi de ölülmüş." Bunların utancı gitmiş. Millete karşı kalpleri mühürlenmiş. Gözleri kör, kulakları sağır olmuş... Ama artık bu sıkıntıları aşmaya çok az kaldı. Millet İttifakı sözünü tuttu. Hep neyi söyledi? Seçim kararını alın. Adayımızı öğrenin. Seçim kararını alacakları tarihi ilan ettiler. Demokrasinin er meydanı artık kurulacak. Adayımızı da öğrendiler.

Biz Ne Söz Verdiyse O Oldu

Biz ne söz verdiyse, tuttuk. Büyük bir disiplinle çalıştık. "Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme geçeceğiz" dedik. Nasıl yapacağımızı, 28 Şubat 2022'de açıkladık. "Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme geçerken, Anayasayı değiştireceğiz" dedik. Anayasa değişiklik önerimizi, 28 Kasım 2022'de açıkladık. "Bu ülkeyi istişareyle yöneteceğiz" dedik. Ülkeyi ayağa kaldıracak, Ortak Politikalar Mutabakat Metnimizi, 30 Ocak 2023'de ilan ettik. En son olarak Cumhurbaşkanı adayımızı, seçim kararının ilan edileceği tarih açıklanınca, kamuoyuyla paylaştık. Sadece Cumhurbaşkanı adayımızı açıklamadık. Parlamenter sisteme geçene kadar, ülkemizi yönetirken takip edeceğimiz yol haritamızı da açıkladık. Altı siyasi parti lideri, birbirlerine kefil olarak, istişareyle, uzlaşıyla, ülkemizi parlamenter sisteme taşıyacak. Ekonomik sıkıntılardan çıkaracak. Her şey planlandığı gibi yürütüldü. Biz bundan sonra da, milletimize verdiğimiz her sözü tutmaya kararlıyız. Önce Millet İttifakı'nın adayı, milletimizin teveccühüyle, Türkiye'nin 13. Cumhurbaşkanı olacak. Türkiye'nin 13. Cumhurbaşkanı, Kemal Kılıçdaroğlu olacak! Planlarımız hazır. Programlarımız hazır. Adayımız hazır. Kadrolarımız hazır.

13. Cumhurbaşkanı Kılıçdaroğlu Olacak, Herkesin Cumhurbaşkanı Olacak

Millet İttifakı'nın iktidarında, CUMHURİYET ve HALK, DEVA bulacak. DEMOKRAT Türkiye, İYİ olacak. GELECEK ve SAADET milletimizin olacak. Biz, el ele verdik. Büyük bir güç birliğiyle, istişareyle, uzlaşıyla, hak, hukuk ve adaletle ülkemizi ayağa kaldıracacağız. Milletimizi önce feraha çıkaracağız, sonra refaha kavuşturacağız. 13. Cumhurbaşkanımız Kemal Kılıçdaroğlu, herkesin Cumhurbaşkanı olacak. 13. Cumhurbaşkanımızla beraber, devlette kibir bitecek, tevazu gelecek. İsraf bitecek, tasarruf gelecek. Yönetimde keyfilik bitecek, kural gelecek. Soframız büyüyecek, zenginleşecek. Herkesin davetli olduğu, Halil İbrahim sofrasında, kimse aç ve açıkta kalmayacak. Kimse geride bırakılmayacak. Çocuklar yatağa aç girmeyecek.